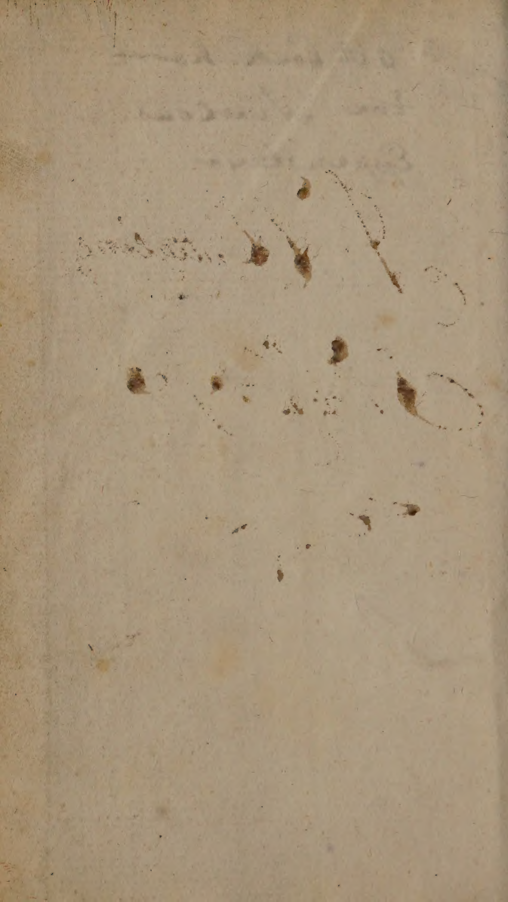
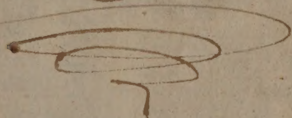
Pharmacopoeia,
Amsterdam
1731

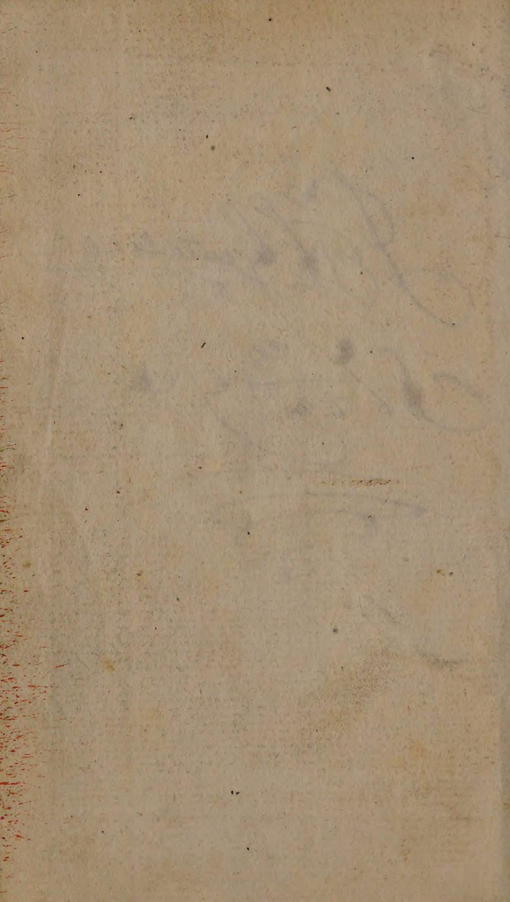
also Haarlem
Leeuwarden

dit boek hoort
toe Arnoldus
Eppensteyn



J H Gutteling







t AMSTERDAM by NICOLAS de WIT.

PHARMACOPOEA AMSTELREDAMENSIS,

OF

AMSTERDAMMER APOTHEEK,

In welke allerlei Medicamenten, tot Amſterdam in 't gebruik zynde, konſtiglyk bereyd worden.

Als ook

Derzelver kragten en manier van ingeven.

Negende Druk, vermeerdert en verbetert.



t'AMSTERDAM,
By NICOLAAS DE WIT, op de Lelygragt, tuſſchen de Keyſers- en Prinſegragt, 1731.



AAN DEN
LEEZER.



Ermits het gebrek van de kennisse der Latynsche taal, in welke dit Boekjen eerst is opgestelt, vele Apothekers en Chirurgyns, in die taal niet al te ervaren, van het zelve geen gebruik hadden, zo is men te rade geworden, om de onervaarene te gemoet te komen, en 't zo wel tot dienst der kundige als onkundige zoude strekken, het in de Nederduitsche Taal

over

over te brengen. Met wat genegenheit het zelve op dusdanig eene wyze ontfangen is, is nodeloos breed uit te meeten; wyl het nu de negendemaal is dat het in deze taal te voorſchyn komt. Het overtreft thans de eerſte Latynſche uitgave, wyl in deze vertaalde Apotheek, al voor twee of drie drukken, de beſchryving van de kracht van yder Compoſitie, de bereiding van yder Medicament in 't byzonder, 't gewigt of *Doſis*, der zelve, en tot wat ziekten yder Medicament dienſtig zy, is bygevoegt: het welk bevonden is van groot geryf, en tot groot nut te zyn, inzonderheit voor die geenen welke

welke ten platten Lande woonen, daar menigmaal d'Apotheeker als Doctor ageeren moet.

Men heeft ook de quantiteiten der enkelde Geneesmiddelen, om daar uit een Compositie te maken, in Letteren uitgedrukt, en de ouderwetze Caracters verworpen: wyl deze in 't drukken somtyds of verkeert gezet, of duister en kwalyk uitgedrukt worden; waar door zomtyds het een voor 't ander genomen, aan Apotheker en Patient, gevaarlyke gevolgen konnen te voorschyn brengen.

Hier achter is ook een tweevoudig Register gevoegt: als

eerst van de gecomponeerde Medicamenten, en 't ander van de ziektens waar toe dezelve applicabel zyn: Beide van groot nut, om spoedig het een of ander Medicament, tot deze of geene ziekte op te zoeken.

Gebruik het tot bevordering van uw eigen achting en voordeel, en tot dienst der Lyderen; en vaar wel.

PHARMACOPOEA AMSTELREDAMENSIS. OF AMSTERDAMMER APOTHEEK.

Eerste Afdeeling.

Van de Enkelde Medicamenten die men in de Winkels bewaren moet.

WORTELEN.

Radices.


Cetoſæ Oxalidis *en* Oxylapathi, *zuuring wortel*, *ſurkel.*

Acori, *of* Calami aromatici, *welriekende lis.*

Alcannæ, *Alkanetwortel*, *Blanketwortel.*

Allii, *Look.*

Althææ, *of* Ibiſci *en* Biſmalvæ, *Heemswortel.*

Angelicæ, *Angelikawortel*, *Engelwortel.*

Apii, *Juffrouw markwortel.*

Ari, *Kalfsvoeten.*
Aristolochiæ cavæ, *Holwortel.*
Fabaceæ, *Boontjes Holwortel.*
Longæ, *Lange Holwortel.*
Rotundæ, *ronde Holwortel.*
Tenuis, *dunne Holwortel.*
Asari, *Mansoor.*
Asparagi, *Aspargies.*
Bardanæ, *of* Lappæ Maj. *klissen.*
Bistortæ, *Hertstong.*
Brusci *of* Rusci, *steekende Palm.*
Bryoniæ, *Wilde Wijngaart.*
Calami aromatici, siet acori.
Capparis, *Kapperwortel.*
Cardui Benedicti, *Gezegende distel.*
Carlinae, *Everwortel.*
Caryophyllatæ, *Nagelwortel.*
Cavæ, *Holwortel.*
Cæpæ, *Ajuin.*
Chelidonii majoris, *Stinkende gouw.*
Minoris, *Speenkruid, kleine gouw.*
Cherefolii, *Kervel wortel.*
Chinae, *Chineese pokwortel.*
Cichorei, *Suikeryen.*
Consolidae majoris, *of* Symphyti mai.
Smeer mortel, waal wortel,
Contrayervae, *Tegengift wortel.*
Costi utriusque, *zoete en bittere balsem, kost.*
Cucumeris asinini, *Esels komkommers,* en *wilde komkommers.*
Curcumae, *Indise Saffraan.*
Cyclaminis, *verkens brood.*

Cy

Cynoglossi, *hontstong.*
Cyperi longi, *wilde lange galega*, rotundi, *ronde wilde galega.*
Dentis leonis, *of* Taraxici, *paardeblom*, *hengsteblom.*
Dictamni albae *of* Fraxinellae, *leege essche.*
Doronici Romani, *kleine sonneblom.*
Ebuli, *hadich*, *water vlier.*
Enulae campanae, *of* Helenii, *alantswortel.*
Eringii, *kruisdistel*, *duivels naigaaren.*
Esulae utriusque, *wolfsmelk.*
Filicis, *varen.*
Fœniculi, *Venkelwortel.*
Fraxinellae, *of* Dictamni albae, *laege esschen*, *esschen kruid.*
Galangae majoris, *Groote.* } *maagwortel.*
minoris. *Kleine.* }
Gentianae, *kruiswortel.*
Glycyrrhizae, *of* Liquiritiae, *Soethout*, *galissthout.*
Graminis, *graswortel.*
Helenii, *of* Enulae campanae, *Alantswortel.*
Hellebori albi, *witte nieswortel*, nigri *swarte nieswortel.*
Hermodactylorum, *hertjeswortel.*
Hirundinariae *of* Vincetoxici, *swaluw wortel.*
Hyoscyami, *bilsem kruid.*
Jalappae *of* Gialappae, *swarte purgeerwortel*, *wonderbloem van Peru.*
Ibisci *of* althaeae, *en* Bismálvae, *heemswortel.*

Imperatoriae *of* Oſtrutii, *meeſter wortel.*
Iridis Florentinae, *Florentynſe* } *liswortel.*
noſtratis, *Inlandſe* }
Lapati acuti, *wilde patienci.*
Lappae majoris, *of* bardanae *kliſſen.*
Leviſtici, *Lavæswortel.*
Liliorum alborum, *witte leli bollen.*
Liquiritiae *of* Glycyrrhizae, *Soethout.*
Malvae, *kaasjes bladen.*
Mandragorae, *Mandragers.*
Mechoacannae, *witte purgeerwortel.*
Meü, *beerwortel.*
Narciſci, *Tylooſen.*
Nymphaeae, *plompen.*
Ononides *of* Reſtae bovis; *prang wortel, ſtalkruid.*
Oſmundae regalis, *of* Filicis paluſtris, *water varen.*
Oſtrutii, *of* imperatoriae, *meeſter wortel.*
Oxalidis *of* Acetoſae, *ſiet* Oxylapathi.
Oxylapathi, Oxalidis *ſiet* Acetoſae.
Paſtinacae hortenſis, *Pinxternakels.*
Paeoniae maris, *Peoni wortel*, mannetje.
fœminae. *Peoni wortel*, wyfje.
Pentaphylli, *vyf vinger kruid.*
Petaſitidis, *Peſtwortel.*
Petroſelini, *Peterſeliwortel.*
Peuſedani, *verkenswortel.*
Phu, *of* velerianae, *Speerkruid*, *Sint Joris-kruid.*
Pimpinellae, *Pimpernel.*
Plantaginis, *Weegbree.*

Poly-

Polypodii querni, *eiken varen.*
Porri capitati, *knoplook.*
Pyrethri, *bertram.*
Raparum, *rapen, knollen.*
Raphani Hispanici, *Rame'assen.*
Hortensis, *radys.*
Rusticani, *peper wortel, mierx wortel.*
Restae bovis *of* Ononidis, *stalkruid.*
Rhabarbari *of* Rhei, *melesoen wortel.*
Monachorum, *patich.*
Rhapontici *of* Centaurii majoris *en* Rhei pontici *lange melesoen wortel.*
Rubiae tinctorum, *krappe, meede.*
Rusci *of* Brusci, *stekende Palm.*
Sambuci, *vlier wortel.*
Satyrii, *standel kruid, kullekenskruid.*
Saxifragiae, *steenbreeke.*
Scorzonerae, *adderkruid.*
Scillae, *zee ajuin.*
Scrophulariae, *groot speenkruid.*
Sigilli salomonis, *salomons zegel.*
Spicae nardi celticae, celtice } *spyk.*
indicae, indiaense } *spyk.*
Symphiti maj, *of* consolidae maj, *smeer wortel, waal mortel.*
Taraxici *of* Dentis leonis, *paarde blom, hengste blom.*
Tormentillae, *seven blads wortel.*
Turbith, *vreemde purgeerende heemst.*
Tussilaginis, *hoefblad.*

Valerianae *of* phu, *speerkruid, sint joriskruid.*
Vincetoxici *of* hirundinariae, *swaluwwortel.*
Zalzae parillae, *Westindise pokwortel.*
Zedoariae, *zeverwortel.*
Zingiberis, *gember.*

UITWASSEN, of FUNGI.

AGaricus, *lorken booms kampernoelje.*
Auriculae judae, *judas ooren.*
Fungus vulg. arboribus adnaſcens, *boom kampernoelje.*
Moxa *wolligheid der bladen van byvoet.*
Orbicularis, *bovist, en wolfs veest.*

BASTEN, CORTICES.

ARantiorum, *orangie schillen.*
Caſſiae ligneae *of* xylocaſſiae *kleine kaneel.*
Cinamomi, *kaneel.*
Citriorum, *citroen schillen.*
Caſtanearum interiorum, *kastanje schillen.*
Ebuli, *bast van water vlier.*
Fraxini, *bast van esschen hout.*
Glandium calices, *dopjes van ekelen.*
Granatorum, *of* Malicorii, *granaat schil.*
Juglandium, *okkernoten bast.*
Kinae kinae, *koorts bast*
Ligni guajaci, *pokhouts bast.*
Limonum, *limoen schil.*
Macis, *blom, foeli.*
Malicorii *of* granatorum, *granaat schil.*
Quercûs, *eike bast.*

Rad. capparum, *kappers bast.*
Sambuci mediani, *vlier bast.*
Tamarisci, *tameris bast.*
Xylocassiæ *of* cassiæ ligneæ, *kleine kaneel.*
Winterani, *magellaanse of witte kaneel.*

Houten, Ligna.

Aloës *of* xyloaloës, *en van sommige* Agallochum, *aloes hout, paradys hout.*
Aspalathum, *aspalt hout.*
Brasilianum, *brasilienhout.*
Buxinum, *bosboomhout, gemeenlyk, doch qualyk, palmhout.*
Colubrinum, *slangenhout.*
Guajacum *of* Sanctum, *pokhout.*
Juniperinum, *jeneverhout.*
Moluccense *of* panava.
Nephriticum, *of* santalum cæruleum, *graveelhout.*
Rhodium, *rosenhout.*
Sanctum *of* guajacum, *pokhout.*
Santalinum album, *wit zandelhout.*
citrinum, *geel zandelhout.*
rubrum, *rood zandelhout.*
Sassafras *sweethout.*
Visci quercini, *marentakken.*
Xyloaloës *of* Lignum aloës en Agallochum, *paradyshout.*

Bla.

BLADEN EN KRUYDEN, FOLIA ET HERBÆ.

ABrotani maris, *averuit*, *averoone*.
Absinthii romani of tenuifolii, *roomsche alsem.*
Marini of Seriphii *zee alsem.*
Vulgaris of Latifolii, *gemeene alsem.*
Acetosæ, Oxalidis, Oxylapathi Hispanici.
Romani.
Silvestris.
zuuring, zurkel.
Acetosellæ, Alleluyæ, Lujulæ of Trifolii Acetosi, en Oxytriphylli, *koekoexbrood.*
Adianti albi of Rutae murariae *steenruite.*
nigri of Capilli veneris, *venus hair.*
Agrimoniae, *ontstoppentkruid.*
Alchimillae, *onzer vrouwenmantel.*
Alsines, *muurkruid.*
Althaeae, Ibisci en Bismalvae. *heemst, witte malve,*
Anethi summitates, *dil.*
Apii, *juffrouw mark.*
Argentinae, *silverkruid.*
Artemisiae, *byvoet, sint Jans kruidt.*
Asari, *mansoor.*
Asplenii of Ceterach, *steenvaren, miltkruid.*
Atriplicis, *melde.*
Basilici of Ocimi, *balsem.*

Be-

Becabugae *of* Anagallidis aq. *bekeboom.*
Bellidis, *wei blom, maegdelieven.*
Betae, *bete.*
Betonicae, *betoni.*
Bismalvae, Althaeae, *of* Ibisci, *witte malve, heemst.*
Boraginis, *bernasie.*
Botryos, *druivenkruid, piment.*
Brancae ursinae, *berenklauw.*
Brassicae *of* Caulium, *kool.*
Buglossae, *buglos, koetong.*
Bursae pastoris, *herderstas.*
Calaminthae montanae, *berg calament.*
Capilli veneris *of* Adianti nigri, *venus hair.*
Caprifolii, *geiteblad, kamperfolje.*
Cardui Benedicti, *gesegende distel.*
Mariae, *marien distel.*
Caudae equinae *of* Equiseti *paarde staart.*
Caulium *of* Brassicae, *kool.*
Centaurii minoris summitates *santori, duisend gulden kruid.*
Ceterach *of* Asplenii, *steenvaren, miltkruid.*
Chamedryos, *gamanderlyn.*
Chamæpityos, sive Artheticae, *veldcypres.*
Chelidonii majoris, *stinkendegouwe.*
Cherefolii, *kervel.*
Cichorei, *cichoreiblad.*
Cicutae, *scheerling.*
Cochleariae, *lepel bladen.*
Cuscutae cum floribus, *wrange, schorfte.*
Dentis Leonis *of* Taraxici, *paardeblom, hengsteblom.*

Die-

Dictamni creticae , *kandisch kraamkruid.*
Ebuli, *hadich, watervlier.*
Endiviae *of* Intybi, *endivi.*
Epithymi, *schorfte, wrange.*
Equiseti *of* Caudae equinae *en* Hippurs *paarde staart.*
Erysimi , *hees kruid.*
Eupatorii aquatici , *water boelkens kruit.*
Cannabini, *hennip boelkens kruit.*
Euphragiae cum floribus , *oogentroost.*
Farfarae *of* Tussilaginis, *hoefbladen.*
Fœniculi , *venkel.*
Fragariae, *aardbesie blaaden.*
Fumariae *of* Fumi terrae , *duive kervel.*
Gallitrichi *of* Scarleae , *scharlei.*
Hederae arborescentis , *klimop.*
Terrestris, *hondsdraf.*
Hellecebrae, *muurpeper.*
Hepaticae , *leverkruid.*
Hyoscyami , *bilsemkruid.*
Hyperici summitates, *sint Jans kruid.*
Hyssopi, *hysop.*
Ibisci , Althaeae, Bismalvae , *heemst , witte malve.*
Lactucae, *sla , salade.*
Lapathi sativi , *patientie.*
Lavendulae , *lavendel.*
Lauri , *lauwrier.*
Leonitis palustris, *kroost, waterlinsen.*
Lichenis , *longekruid.*
Linguae cervinae *siet* Scolopendrii.
Lupuli, *hop.*

Ma-

Majoranae , *majolein.*
Malvae, *kaasies bladen , malve.*
Mandragorae , *mandragers.*
Marrubii *of* Prasii, *malrouw.*
Matricariae , *moderkruid.*
Melissae , *Consieltje de grein , citroen kruidt.*
Menthae crispae , *kruismunt.*
Aquaticae , *watermunt.*
Mercurialis , *bengel kruid.*
Millefolii, *duizent blad , geruwe.*
Musci { Cranii humani , *doodshoofden-mosch.* Quercini , *eikenmosch.* }
Myrti , *mirte blaaden.*
Nasturtii acquatici, *of* Sisymbrii aq. *waterkers.*
Hyemalis *of* barbareae *winter-kers.*
Hortensis , *tuinkers , sterk-kers.*
Nepetae , *Nip , kattekruid.*
Nicotianae *of* Tabaci , *tabak.*
Nummulariae, *penning kruid.*
Ocymi *of* Basilici , *balsem.*
Origani Cretici , *orego.*
Vulgaris . *grove Majelein.*
Oxalidis *of* Acetosae , Oxylapathi , *zuuring zurkel.*
Papaveris Hortensis , *tuin mankop.*
Nigri , *swarte mankop.*
Parietariae , *glaskruid.*
Persicariae , *persikkruid.*

Pe-

Petroſelini, *peterſeli.*
Phellandrii, *water eppe.*
Phyllitis *of* linguae cervinae, *hertstong.*
Piloſellae, *nagelkruid.*
Pimpinellae, *pimpernel.*
Plantaginis, *weegbree.*
Polii montani, *berg polie.*
Poligoni, *duiſendknoop*, *knoopgras*, *verkens-gras.*
Polytrichi *of* Trichomanes, *wederdoot.*
Portulacae, *porcelein.*
Primulae veris, *ſleutelkruit.*
Prunellae, *Prunelle.*
Pulegii, *polei.*
Pulmonariae arboreæ *of* lichenis, *longekruid.*
Maculoſae, *longekruid.*
Pyrolae, *winter groen.*
Quercûs, *eikeblaaden.*
Ribeſii nigri, *ſwarte aalbeſien.*
Roriſmarini, *roſemaryn.*
Roſarum, *roſebladen.*
Rubi ſummitates, *bramen.*
Rutae, *wynruit.*
Rutae murariae, *of* Salviae vitae *en* Adianthi albi. *ſteenruit.*
Sabinae, *ſavelboom*, *ſevenboom.*
Salicis, *wilge.*
Salviae, *ſali.*
Saniculae, *wondkruid*, *ſanikel.*
Saturejae, *boonkruid*, *keule of kunne.*
Scabioſae, *apoſteemkruid*, *ſchurft kruid.*
Scarleae, *ſcherlei.*

Schae-

Schaenanthi *of* Squinanthi, *arabisch hoy, kemels hoy.*
Scolopendrii *of* Linguae cervinae, *hertstong.*
Scordii, *waterlook.*
Scorzonerae, *adderkruid.*
Sempervivi majoris, Sedi majoris, *groot huislook.*
Minoris, *klein huislook.*
Senae, *sene blaaden.*
Serpylli, *quendel, wilde thym.*
Solani, *nachtschaade.*
Soldanellae, *purgeerende zeekool.*
Solidagnis Saracenicae, *heidens wondkruid.*
Sonchi lævis, *hasen latuwe.*
Tanaceti, *reinvaar, boere wormkruid.*
Tapsi barbati *of* Verbasci, *wollekruid.*
Taraxici *of* Dentis leonis, *paarde blom, hengste blom.*
Thee Chinensium, *graveelboom.*
Thymi cum floribus, *thym.*
Trifolii aquatici, *water drieblad.*
Tussilaginis *of* Farfarae, *hoefblaaden.*
Verbasci, *wolle kruid.*
Verbenae, *yserhart.*
Veronicae, *eerenprys.*
Vincae pervincae, *vinkoorde, maegdepam.*
Violariae, *violeblaaden.*
Virgae aureae, *gulde roede.*
Urticae, *netelen.*

Flores, Bloemen.

Anethi, *dil bloemen.*
Balaustiae, *granaat bloemen.*
Betonicae, *betoni bloemen.*
Boraginis. *bernagie bloemen.*
Buglossae, *buglosse bloemen.*
Calendulae, *gouts bloemen..*
Camomillae, *ziet* Chamæmeli.
Caprifolii, *camperfoelje.*
Cariophyllei *of* Tunicae, *ginoffel*, *anielier.*
Chamæmeli *en* camomillæ romanæ, *roomse camillen.*
Vulgaris, *kamillen.*
Cheiri *en* Keiri, *muurbloemen.*
Crocus, *saffraan.*
Cyani *of* Frumenti, *koorn bloemen.*
Genistae, *brem bloemen.*
Hyperici, *St. Jansbloem.*
Keiri, *ziet* Cheiri.
Lavendulae, *lavendel bloemen.*
Liliorum Alborum, *witte lelien.*
Convallium, *lelitjes van den dalen.*
Malvae arboreae, *of* Hiemalis *stokroosen.*
vulgaris, *kaesjes bloemen.*
Meliloti, *melote bloemen.*
Pæoniæ, *poeni bloemen.*
Papaveris erratici *of* rhaeados, korenroosen.
Rorismarini *of* Anthos, *rosemaryn bloemen.*
Rosarum pallidarum, *provinci rosen*, *bleeke rosen.*
Rubrarum, *rode rosen.*

Sal-

Salviae, *ſalibloemen.*
Sambuci, *vlierbloemen.*
Schœnanthi, *kemels hoy of arabiſch hoy.*
Stæchadis, *vreemde lavendel.*
Tiliae, *linde bloyſel*
Ttifolii odotati, *ſeven geteyden bloemen.*
Verbaſci, *wolle kruidsbloem.*
Violarum, *violebloem.*

SADEN, SEMINA.

ACetoſae, *ſuuring zaad.*
Agni caſti, *kuis boom zaad.*
Allii, *look zaad.*
Althææ, Biſmalvae, *heemſt zaad.*
Ammios, *koninks komyn.*
Amomi, Garyophylli plinii, *ronde nagels, nagels van plinius.*
Anethi, *dil zaad.*
Aniſi, *Anys.*
Anetherae *of* roſarum, *roſe zaad.*
Apii, *juffrouwmarkzaad.*
Aquilegiae, *akeleizaad.*
Aſpargi, *aſpargieszaad.*
Atriplicis, *melde zaad.*
Bardanae *of* lappae, *kliſſenzaad.*
Baſiliconis *of* Ocymi, *balſemzaad.*
Berberorum, *berberiſſenzaad.*
Bombacis, *katoenzaad.*
Buniadis *of* Napi, *ſtekrapen zaad.*
Caepae, *ajuin zaad.*
Cannabis, *kennip zaad.*

Car-

Cardamomi minoris, *kardemomzaad.*
Cardui Benedicti, *gezegende distelzaad.*
Mariae *marien distel zaad.*
Carui, *kerwy.*
Carthami, Cnici, *bastert Saffraan.*
Caulium, *koolzaad.*
Ciceris rubri, *roode ciceren.*
Citri, *citroenzaad.*
Citrulli, Anguriae, *agurk, kicherenzaad.*
Cnici *of* Carthami, *bastert Saffraan.*
Colocynthides. *celoquint appelzaad.*
Coriandri, *corianderzaad.*
Cubebae, *steertpeper.*
Cucumeris, *comcommerzaad.*
Cucurbitae, *kawoerdezaad.*
Cumini, *komyn.*
Cydoniorum, *quekorrels.*
Dactylorum ossa, *dadelstenen.*
Dauci cretici, *vogelnestzaad, of kroontjes zaad uit Kandie.*
Vulgaris, gemeen vogelnest-*of* kroontjes-zaat.
Endiviae, *endiviezaad.*
Erucae, *raketzaad.*
Fabae, *boonen.*
Fœniculi dulcis, *zoet venkel zaad*
Vulgaris, *venkel zaad.*
Fœnugraeci, *fenegrik, griex hoy.*
Fraxini *of* linguae avis, *essen boom zaad.*
Fumariae, *duive kervel.*
Genistae, *bremzaad.*
Grana paradysi, v. *grein.*
Hordei integrum, *garst.*

Mun-

Hordeum mundatum, *gepelde garst.*
perlatum, *geparelde garst.*
Hyperici, *sint Jans kruidzaad.*
Lactucæ, *slazaad.*
Lentium, *wikken.*
Levistici, *lavaszaad, lubbe stuk.*
Linguæ avis, *siet* Fraxini.
Lini, *lynzaad.*
Lupini, *boxbonen.*
Malvae, *kaasjes bladenzaad.*
Melonum, *meloenzaad.*
Milii solis, *parelzaad.*
vulgaris, *geers.*
Napi, *siet* Buniadis.
Nardi *siet* Nigellae.
Nasturtii, *kerszaad.*
Nigellae *of* Nardi, *narduszaad.*
Nuclei Cerasorum, *kersesteenen.*
Persicorum, *persiksteenen.*
Prunorum, *pruimsteenen.*
Pini, *pingelen.*
Pistachiorum, *pistacies.*
Oleris atri, *groote eppe, en Peterseli van Alexandrien.*
Orobi, *erwten.*
Oryzae, *rys.*
Paeoniae, *peonizaad.*
Papaveris albi, *wit mankopzaad.*
nigri, *swart mankopzaad.*
Pastinacae, *pinxsternakel zaad.*
Petroselini macedonici, } *pieterselizaad.*
vulgaris, }

Phellandrii, *watereppe.*
Plantaginis, *weegbrezaad.*
Porri, *pareizaad.*
Portulacae, *porceleinzaad.*
Psyllii, *vloyzaad.*
Raphani, *radyszaad.*
Rusci *of* Brusci, *stekende palm.*
Rutae, *wynruit zaad.*
Sambuci, *vlierzaad.*
Santonici, Zedoariae, ad vermes, *severzaad. wormzaad.*
Saxifragiae, *steenbrekezaad.*
Scariolae, *scerleizaad.*
Seselios Massiliensis, *gekronkelde venkel van marsilien.*
Sileris Montani, *esels comyn.*
Sinapi, *mostert zaad.*
Sophiae, *fiën of sophién zaad.*
Staphidis agriae, *luis kruid.*
Sumach, *smak.*
Thlaspios, *wilde kerssen, bessemkruid.*
Urticae, *netelzaad.*
Zedoariae, *siet* Santonici.

VRUCHTEN, FRUCTUS.

ALke kengi, Halicacabi, *krieken van over zee.*
Amygdalae amarae, *bittere amandelen.*
dulces, *soete amandelen.*

An-

Anacardii, *hertjes.*
Baccae Ebuli, *watervlierbesiën.*
Hederae, *klimbessen.*
Juniperi, *enever, wagholter bessen.*
Lauri, *bakelaar, lauwrierbessen.*
Mezeraei, *meseriboom bergpeper.*
Myrti, Myrtilli, *myrtebessen.*
Sambuci, *vlierbessen.*
Ribesiorum rubr., *roo aalbessen, jemvers.*
nigr., *swarte aalbessen.*
Berberorum, *berberissen.*
Cacaô, *Chocolade boontjes.*
Capita papaveris, *mankoppen.*
Capparis, *Kappers.*
Caricae, *siet* Ficus.
Carpobalsamum, *balsemvrucht.*
Caryophylli, *nagelen, kruidnagels.*
Cassia fistula, *pypcassie.*
Cerasa, *kersen.*
Coccus Baphica, *siet* Grana kermes.
Coffi, *coffiboontjes.*
Colocinthis, *quint appelen.*
Corni, *kornoeljen.*
Cucumer asininum, *esels komkommers, wilde komkommers.*
Dactili, *dadels, dalen, palmvruchten.*
Ficus, Caricae, *vygen.*
Fragae, *aardbesien.*
Gallae, *galnoten.*
Garyophulli plinii *of* Amomi, *nagels van plinius, ronde nagels.*
Glandes, *akers, ekers.*

Grana kermes, *of* Coccus Baphica, *carmosyn bessen.*
Jujubae, *juiuben, borstpruimen.*
Kermes Grana, *siet* Grana Kermes.
Meſpila immatura, *onrype mispels.*
Myrobalani Belliricae.
Chebulae.
Citrinae.
Emblicae.
Indicae *of* nigrae.
} *purgerende roo loop noten.*
Myrtilli, *ſiet* Myrti,
Nuces avellanae, *haſenoten.*
Nuces Ceraſorum, *kerſepitten.*
Nuces Cupreſſi, *cupresnoten.*
Nuces Juglandium. *Walnoten, okkernoten.*
Nuces Meſpilorum, *miſpelſteenen.*
Nux Moſchata, Myriſtica, Unguentaria *note moſchaat.*
Nuces Perſicorum, *perſikſteenen.*
Nuces Pini, *pingelen.*
Nux Piſtachia, *piſtasjes.*
Nux Vomica, *kraanogen, braaknoten.*
Olivae, *olyven.*
Paſſulae Majores, *of* Uvae paſſae, *roſynen.*
minores, Corinthiacae, *krenten.*
Piper album, *of* Leucopiper, *witte peper.*
Piper Braſilienſe, Achi, *brasilien peper.*
Piper longum, *of* Macropiper, *lange peper.*
Piper nigrum, Melanopiper *ſwarte peper.*
Poma acida, *zuere appels.*
Aurantia, *Orangie appels.*

Poma Chinensia, *sinaas appels.*
Citria, *citroenen.*
Cydonia, *quee appels, queen.*
Dulcia, *soete appels.*
Granata punica, *granaat appels.*
Immatura, *onrype appels.*
Mala, *siet in* Poma.
Mora nigra, *moerbesien.*
Pruna brignolensia, *prunellen*, *pruimellen.*
Pruna catharinæ, *katrine pruimen.*
Pruna damascena, *pruimen van damascus.*
Pruna gallica *of* rotunda, *ronde pruimen.*
Pruna silvestria, *slee pruimen.*
Rubi idæi, *brommelen*, *braamboisen, hinne besen.*
Sebesten, *beest pruimen.*
Silliquæ dulces, *Sint Jans brood.*
Tamarindi, *tamarinde.*
Uvæ, *druiven.*

FARINAE, MEEL.

AMyli, *styssel, ameldonk,*
Fabarum, *boonemeel.*
Fœnugrœci, *Fenegriekmeel*
Hordei, *gerstemeel.*
Lupinorum, *boksbonemeel.*
Rad. althææ, *meel van Heemstwortel.*
Consolidæ maj. *smeerwortelmeel.*

Sem. lini, *lynzaadmeel.*
Volatilis, *stuifmeel.*

Vogtige Sappen.

Succi Liquidi.

Acetum, *azyn, eek, eedik.*
Agrestæ, Omphacium, *verjuis.*
Aurantiornm, *orangie sap.*
Berberorum, *berberissen sap.*
Citriornm, *citroen sap.*
Cydoniorum, *queesap.*
Fumariæ, *duivekervel sap.*
Granatorum, *granaatappel sap.*
Limonum, *limoen sap.*
Oleum, *Oly.*
Omphacium, *siet* Agrestæ.
Rosarum pallidarum, *roosen sap.*
Vinum canarinum, *canarien sek.*
Gallicum, *Fransche wyn.*
Hispanicum, *Spaansche wyn.*
Mosellanicum, *Moesel wyn.*
Rhenanum, *Rynse wyn.*

UITGEDROOGDE SAPPEN, GOMMEN EN HARSTEN, SUCCI CONDENSATI, GUMMI ET RESINÆ.

ABsinthii vulg. Succus, *sap van alst.*
Acacia Vera, *opregt akacia.*
Aloë Socotorina, *beste aloë.*
Aloë Hepatica of Caballina, *paarde aloë.*
Ammoniacum, *Gom ammoniak.*
Amylum, *styfsel ameldonk.*
Assa faetida, *duivelsdrek.*
Bals. Peruvianum album, } *peruvianse*
nigrum. } *balsem.*
Bals. Copayvae, *wondbalsem.*
Bdellium.
Benzoinum, *benzoin.*
Bitumen Judaicum, *of* Aspaltum, *jodelym.*
Caphura *en* Camphora, *campher.*
Colophonia, *spiegelhars.*
Elaterium, *esels komkommer sap.*
Eupatorii aq. succus, *boelkenskruids sap.*
Euphorbium, *sap van toortse van Peru.*
Fuligo, *roet.*
Galbanum,
Ghitta jemou, *siet* Gutta Gamba.
Gluten, *lym.*
Glycyrrhizae succus, *sap van zoethout.* *galyssisap, drop.*
Gutta Gamandra, *en*

GuttaGamba, Chitta jemou, *en*
Gummi de Peru, *gutte gom.*
Gummi Animae.
Arabicum, *arabise gom.*
Carannae.
Cerasorum, *kerse gom.*
Copal.
Elemni, elemi.
Hederae, *gom van klim.*
Juniperi, *of* Sandaracha, *sandrak.*
Persicorum, *gom van persikboomen.*
Prunorum, *gom van pruimen.*
Tacamahaca.
Hypocistidis succus.
Lacca, *Lak.*
Ladanum *en* Labdanum.
Liquidambar, *vloeibare amber.*
Manna, *manna*, *honingdauw.*
Mastiche, *mastik.*
Myrrha *myrre.*
Olibanum, *siet* Thus.
Opium, *turks heulsap.*
Opobalsamum.
Opoponax.
Pix, *pik.*
Pixliquida, *teer*, *tar.*
Resina Abietina, *denneboemen harst.*
Citrina, *geele harst.*
Laricea, *lorkenboomen harst.*
Pini, *rinsenharst*, *pynharst.*
Terebinthinae, *siet* Resina citrina.
Saccharum album, *witte Suiker.*

Sac

Saccharum rubrum, *bruine Suyker*
cantum album, *witte kandy.*
rubrum, *bruine kandy.*
penidium, *dra-suyker, drolsuyker.*
Sagapenum.
Sandaracha arabum, *of* gummi juniperinum.
sandrak, ieneverharts.
Sanguis draconis, *drakebloed.*
Sarcocolla, *vleeslym.*
Scammonium, *scammoni.*
Styrax calamita.
liquida.
Succinum en carabe album. *witte* } *brandsteen.*
citrinum, *geele* } *barnsteen.*
Tartarum rhenanum, *rynse* }
rubrum, *roode* } *wynsteen.*
Terebinthina vulgaris, *terpentyn.*
Veneta, *veneetse terpentyn.*
Thus, Olibanum, *wierook.*
Tragacanthum, *gom dragant.*

DIEREN, DESSELFS DEELEN EN UYTWERPSELEN. ANIMALIA EORUM PARTEM ET EXCREMENTA.

ADeps Anatis, *vet van endvogel.*
Anguillæ, } *paling.*
Anseris, } *gansen.*
Canis, } *honden.*

Adeps Cervi, *herten.*
Felis, *katten.*
Gallinæ, *hoenders.*
Hominis, *menſchen.*
Taxi *of* melis, *daſſen.*
Urſi, *beeren.*

Album græcum, *witte klemei, honde keutels.*
Angues, *ſlangen.*
Araneæ, *ſpinnen.*
Aſelli, *ſiet* Millepedes.
Axungia porci, *verkens reuſel.*
Bezoar Occidentalis, *weſtindiſche beſoär.*
Orientalis, *ooſtindiſche beſoär.*
Bufo, *padde.*
Butyrum, *boter.*
Cantharides, *ſpaanſe vliegen.*
Caſeus, *kaas.*
Caſtoreum, *beverſwyn.*
Cera alba, *wit waſch, maagden waſch.*
Citrina *of* flava, *geel waſch.*
Cochleæ, *Slakken.*
Cochinella, *concenielje.*
Cornu cervi, *hertshoorn.*
Rhinocerotis, *rinoceroshoorn.*
Cortices ovorum, *eyerſchillen.*
Cranium Hominis violenta morte extincti, *menſchen hoofdpan, die door ongeluk of gewelt ſchielyk dood gebleven is.*
Dens apri, *wilde verkens tand.*
Ebur, *elponbeen.*
Fel Tauri. *ſtiere gal.*

Hirci sanguis præparatus, *bokkenbloed.*
Hirudines, *siet* Sanguisugæ.
Ichthyocolla, *vislym, huisenblas.*
Lac animalium, *melk.*
Lapides asellorum, *steenejes uit schelvishoofden.*
Lumbrici terræ, *aardwormen.*
Mandibulæ lucii piscis, *snoeks kakebeenen.*
Medulla ossium, *beendermerg.*
Mel album, *maagdenhoning, ongepynde honing, witte honing.*
Mel flavum *of* citrinum, *bruine honing.*
Millepedes, Aselli, *pissebedden, zeugen.*
Moschus, *Muscus.*
Mumia, *mumie, gebalsemt menschevleis.*
Oculi cancri, *kreeftsoogen.*
Ossa é corde cervi, *beentjes uit een harten hert.*
Ova, *eyeren.*
Priapus cervi, *hertepees.*
Ranæ, *kikvorschen.*
Sanguisugæ *of* Hirudines, *bloedzuygers.*
Sapo niger, *gemeene zeep.*
Sapo venetus, *veneetse zeep.*
Scincus, *minder krokodil.*
Sepiæ os *of* Spuma maris, *zeeschuim.*
Serici folliculi, *rouwe zyde.*
Sevum hircinum, *bokketalk.*
Ovium, *schaapetalk.*
Sperma ceti, *walschot.*
Ranarum, *kikkersschot.*
Spodium ex ebore, *gebrand yvoor.*

Stercus capri, *geite keutels.*
Columbi, *duive mist.*
Equi, *paarde mist.*
Gallinæ, *hoender mist.*
Hominis, *mensedrek.*
Ovis, *schaapskeutels.*
Vaccæ, *koemist.*
Tela aranearum, *spinneweb.*
Testæ chamarum, *haantjes Schulpen met vooren.*
Cochlearum, *slekkehuisjes.*
Concharum, *mossel schulpen.*
Ostrearum, *oesterschulpen.*
Tellinarum, *haantjes Schulpen zonder vooren.*
Viperae, *viperslangen.*
Ungula alcis, *elandklauw.*
Unicornu, *eenhoorn.*
Vulpes, *vossen.*
Zibetum, *civet.*

MINERALEN, METALEN, STEENEN. MINERALIA, METALLA, LAPIDES.

ÆRugo, viride æris, *spaans groen.*
Æs ustum, *gebrand koper.*
Alumen Rubrum, *roode aluin.*
Rupeum, *gemeene aluin.*
Plumeum, *pluim aluin.*

Alu-

Alumen Ustum, *gebrande aluin.*
Alabastrum, *albaster.*
Antimonium, Stibium, *spiesglas.*
Argentum foliaceum, *bladzilver*, *geslage zilver*,
Vivum, Mercurius vivus, *quikzilver*, *quik.*
Arsenicum Album, *rottekruid.*
Rubrum, Sandaracha graecorum, *rusgeel.*
Auripigmentum, *piment.*
Aurum foliaceum, *bladgoud*, *geslaagen goud.*
Bolus armena, *armenische klei.*
vulgaris, *gemeene kley.*
alba, *witte klei.*
Borax, Chrysocolla, *goudlym.*
Calx viva, *levende kalk.*
Cerussa, *ceruis*, *loodwit.*
Chalcites, *gebrandt koperrooc.*
Chalybs, *staal.*
Chrysocolla, *si et* Borax.
Cinnabaris, *Vermiljoen*,
Creta alba, *kryt.*
Crystallus, *krystal.*
Ferrum, *yser.*
Granatus, *granaatsteen.*
Hyacinthus, *hyacintsteen*, *Iacint.*
Lapis Armenius, *armenisteen.*
Calaminaris, *Clementsteen*, *klemeisteen.*
Haematites, *bloedsteen.*
Judaicus, *Jodesteen.*

Lapis Lazuli , *Lazuurſteen.*
Nephriticus , *graveelſteen.*
Sciſſilis , *leyen, ſchaaliën.*
Silicis , *keyen.*
Lithargyrium argenti , *zilverglit.*
auri , *goutglidt.*
Magnes , *magneetſteen, zeilſteen.*
Mercurius vivus , *ſiet* Argentum vivum.
Minium, *meni.*
Nihil album, *ſiet* Pompholix.
Nitrum , *ſiet* Salpetrae.
Oſteocolla , *beenlijm.*
Plumbum uſtum, *gebrand loot.*
Pompholix *of* Nihil album.
niet , wit niet.
Rubinus , *robyn ſteen.*
Rubrica , *rood aard.*
Sal. armoniacum , *armoniak ſout.*
Gemmae, *gegraven ſout.*
Petrae , Nitrum, *ſalpeter.*
Vulgare , *gemeen ſout.*
Sandaracha graecorum , *ſiet* Arcenicum rubrum.
Saphyrus , *ſaphierſteen*
Sardus , *ſardixſteen.*
Scoria ferri , *hamerſlag.*
Smaragdus, *Smaragdſteen,*
Stibium , *ſiet* Antimonium.
Sublimatum, *ſublimaat , opgeheeve quik.*
Sulphur , *ſwavel, ſulpher..*
Terra lemnia, *aard uit 't Eylant Lemnos.*
Sigillata , *geſegelde Turkſe aarde.*

Topasius, *topaasteen.*
Tutia, Cadmia græcorum, *niet, oogniet.*
Vitriolum album, *wit kooperroot, witte klemei.*
Anglicum, *engels koperroot.*
Cyprium, *cypers kooperroot.*
Hungaricum, *ungers kooperroot.*
Romanum, *Rooms koperroot.*
Virde Æris, *siet* Ærugo.
Vitrum Antimonii, *antimoni glas.*

Zeegewassen, Marina.

Ambra grisea, *amber grys.*
Blatta Byzantia, *ruikende nagel slekkenhuis, het deksel van de purperhoorn.*
Corallia alba, *witte koraal.*
Rubra, *rood koraal, bloed koraal.*
Corallina, *koraal mos.*
Margaritæ, Uniones, Perlæ, *paarlen.*
Mater Perlarum, *paarelmoer.*
Pumex, *Puimsteen, dryfsteen.*
Spongia, *spons.*

Wyse om eenige simpelen te vergaderen.

Het is behoorlyk, dat ider Apotheker syn eigen tuin hèbbe, öm gedurig de

de *Wortelen, Kruiden en Bloemen*, volgens de voorſchriften der Doctoren, varſch te gebruiken; want wy weten dat door het droogen de fynſte deeltjes wegvliegen, en deſelve van een anderen aard werden, als 't oogmerk des Doctors is: ſoo niet, ſal men die ten minſten in ſand zoeken te bewaren, voornamentlyk in den winter, ook willen zommige wortelen ganſch geen droogte lyden, gelyk de *Radices Acetoſæ, Aſparagi, Cichorei, Liliorum alborum, Paſtinacae, Taraxaci*, &c. Derhalven moet men die noodſakelyk in 't zand bewaren, en 't ware beſt dat men met alle die ſoo handelde, die hier te lande waſſen: met ſulks te doen, ſou men de wormen en ſchimmel uit de laden houden.

Wat aangaat de tyd om die tot het droogen (wanneer men die juiſt wil drogen) uit te kieſen, agt ik die beſt wanneer het lof met geen bloemen, of zaad is opgeſchooten, want anders al de ſappigheit uit de Wortel is. 't Welk blykt uit hare ſtokkigheid, derhalven moet men die in de herfſt, winter en lente uit d'aarde halen, waſſen en ſchraapen; zyn zy dik, ſnyd men die in ſchyven, of zyn ſy lang, ſpouwt menſe in vieren, en men ſnydſe in ſtukjes ſoo lang als een vinger, en men hangtſe buiten de zon te droogen. Daar zyn ook wortelen die ſtokachtig zyn, als van *oude Venkel en Peterſelie*, deſe kneuſt men met een hamertjen tot de ſchil week werd, en men haalt het ſtokkige hart daar uit.

Want de ſtokkige herten zyn ganſch onnut.

De vreemde wortelen, moet men ſoo verſch ſien te krygen als mogelyk is; de vermolmde en doorwormde moet men niet gebruikèn, daar moet wel op gelet werden; wanr de bedriegende Droogiſten weten de worm ſteken weer toe te ſmeeren, en die quanſuis wat op te pronken, waar door zy haar Ziel, de Kooper, Doctor en Zieke bedriegen. Hier over heeft *Dioſcorides* in ſyn tyd al dapper weten te klagen. Daarom moet men een Apotheker liever wat duur betalen, en de beſte waar hebben: dan weet een Doctor ſekerder te gaan, een Apotheker vermeerdert ſyn naam daar mede, en de zieken werden haeſtiger geholpen.

De *baſten* moeten van de vrugten afgeſchilt werden, wanneerſe ryp zyn, en aldus in de ſchaduwe gedroogt worden; Maar de baſten van de boomen zyn beſt in den Herfſt, Winter en Lente te vergaderen.

De *houten*, die hier te lande waſſen, vergadert men, wanneer ſy ſonder bladen, vrugten en bloeyſels zyn, of indien ſy niet ontbladeren, moet men die in de Herfſt of vroege Lente vergaderen.

Alle *bladen* en kruyden fijn beſt te plukken, tegen dat deſelve in de bloem gaan ſchieten, of wanneer ſy nög in 't zaad niet geſchooten zyn, want anders de jeugd uit de bladen is: ten ſy de bladen laag wieſſen, als *Violaria, Bellis, Salvia, Sanicula*, en diergelyke.

Men moet ook agt geven, dat men alle kruiden niet droogen kan, gelyk als *Taraxicum*, *Acetosa*, *Bellis*, *Lactuca*, *Sempervivum*, *Solanum*, *Cochlearia*, *Endivia*, *Nasturtium* &c. dese sal men altyd in zijn tuin groen houden, want gedroogt synde, blyven sy van haar kragt berooft. Want alle bladen, die een scherp of zuur zout, of veel waterigheit by sig hebben, verliesen het selve; maar is 't dat daar eenige olyagtige, slymige of wrange en vaste soutdeeltjes by zyn, konnen ze beter tegen het droogen, gelyk men siet in al de riekende bladen, van *Thym*, *Laurier*, *Hysop*, *Majolein* &c. en in de slymige van *Heemst*, *Violen*, *Malve*, en diergelyke. Welkers deeltjes veel taeyer sijn, en by gevolg beter konnen aan een hangen, als wel de andere, die ligt vervliegen.

De tyd van de bladen en kruiden te vergaderen is op den middag, wanneer de zonne helder schijnt, want zoose bedauwt, beregent, of vogtig waren, souden sy swart opdroogen. Afgeplukt synde, strooit men die op een solder, alwaarse in de schaduwe droogen moeten, strooyende die niet al te dik op malkander, anders verstikt het kruid, en droogt niet alleen leelijk op, maar verliest zyn beste kracht.

Dë *bloemen* moeten op een helderen dag, voornamentlyk op den middag geplukt, en in de schaduw gedroogt werden, ten zy men daar terstond Conserven, Syropen of Wateren

teren van maakte. De roode Rosen laat men niet ten vollen open gaan, maar men pluktze af, wanneer die in 't knoppen syn, en het rood sig buiten begint te vertoonen, welkers blaadjes afgeplukt werden, het gele afgesneden en gedroogt.

De *vrugten* moeten behoorlyk ryp zyn, eerse afgeplukt werden, ten zy men die onryp gebruiken moest, als *Okkernoten*, *Misspelen* en diergelyke, dewelke vergadert zynde in den oven, of soo het wesen kan, op een zolder gedroogt werden, daar het redelyk heet is. Want de Ovens droogen gemeenlyk al te sterk, en maken om haar groote hitte, dat alle de vrugten uitdrogen.

De *zaden* vergadert men, wanneer sy ryp zyn, en in haar huisjes rammelen, of willen afvallen, welke dan volkomen ryp zyn, of zoo die in vrugten beslooten zyn, als Queen, Comcommers &c. moeten die ryp, en de zaden daar uit genomen zyude, zagtjes gedroogt worden.

Twee

TWEEDE AFDEELING.

Van de Wateren en Azijnen, de Aquis & Acetis.

Enkele neergedrupte Waters.

Absinthii.
Acetosæ.
Artemisiæ.
Betonicæ.
Boraginis.
Camomillæ.
Caprifolii
Cardui Benedicti.
Chelidonii majoris.
Cichorei.
Cochleariæ.
Euphragiæ.
Fœniculi.
Florum caryophyllorum.
Fabarum.
Lavendulæ.
Liliorum alborum.
Liliorum convallium.
Pæoniæ.
Rosarum.
Sambuci.
Tiliæ.
Fumariæ.
Hederæ terrestris.
Hyssopi.
Lactucae.
Levistici.
Malvae.
Matricariae.
Melissae.
Menthae.
Papaveris erratici.
Petroselini.
Plantaginis
Portulacae.
Pulegii.
Raphani rusticani.
Rorismarini.
Rutae.
Salviae.
Scordii.
Solani.
Spermatis ranarum.

Ma-

Manier om de Wateren te distilleeren.

MEn neemt de kruiden, na datse op de volle middag geplukt zyn, en men stootse matig fyn in een mortier of vysel, waar na men die in een distileerketel doet, totse omtrent half vol is. Hier roert men dan onder een weinig gest van bier, of tot yder pond kruiden, een dragme *Tartari*, dit laat men een dag of twee staan digereren, op dat de fyne deeltjes des te gereeder werden, om onder het distilleren over te vliegen.

Dese kan men beter uit haar eigen sap distilleren, welker water zeer kragtig is, of men doet by yder pond kruid een pinte nats, en men haalt dan van yder pond een muddetjen (dat is vyf oncen nat) af.

De Helm toegeluteert zynde met styfsel, lynsaad meel, of tarwen meel, distilleert men sagtjes, op dat de ketel niet open berste, nog de kruiden aan branden. Zoo het te hard distilleert, giet men wat water in het vuur, en boven op den helm, 't welk terstond alle hitte uitdooft.

Aan de pyp van den helm, werd een ton gevoegt, door welke een tinne of lode slange loopt, de ton werd dan met kout water gevult, op dat het gedistilleerde water terstont zoude kouwt zyn, en niet door wasem vervliegen. Onder aan de ton is het recipient, of den ontfanger vast gemaakt, waneer 't daar in tappelings d'een druppel na d'ander drupt, is 't wel.

Wan-

Wanneer gy Venkelwater diſtilleert, is 't beſt dat gy daar een goed deel ongeſtoten Venkelzad by doet, want geſtooten zynde, wil d'oli ſig met het water niet mengen, en by gevolg ſou men geen olie overkrygen. Dit Venkelzaad doet men daar by, om het water des te krachtiger te maken.

De bloemen zyn ook beter ongeſtooten gediſtelleert, ten zy men die ſouten wilde, 't welk in de roſen beter is dan van verſche gemaakt, want door het zouten, geſten de rozen beter, en de fyne deeltjes zyn dan bequamer om over te vliegen. De riekende waters zyn ook beter, wanneer ſy een half jaar zyn gediſtilleert geweeſt, dan dat ſy vers zyn.

Wanneer men *Aqua Sprrmatis Ranarum* maakt, moet men de ketel maar een derde vullen, of anders heeft de ketel licht nood van overkoken.

Aqua Centauri Minoris, Graminis.

℞. Herb. centaur. min. Vel rad. granimis q. ſ.

GEſtooten ſynde, giet'er water op, tot de hoogte van twee vingers hoog met een weinig ſouts, laatſe ſoo eenige tyd digereren, tot ze wat murg en goorachtig beginnen te werden, daar na diſtilleert men die in B. M. tot de helft van het water afgetrokken is.

Zyn beide bequaam voor de wormen en koorts.

Aqua Cinamomi simplex.

R. Cinamomi, *anderhalf pond.*
Aquae hordei, *agt pond.*

De Kanneel van de sterkste soort, gestooten zynde, giet men daar het geste water op, en men distilleert soo lang, als het water wit is, want klaar werdende is 't slap.

't Versterkt het bloed, en doet de geesten weder verquikken, alleen, of in eenig vogt ingenomen.

Aqua Mellis.

R Mellis q. s.

Laat het tiende deel van uw glasen of stenen kolf hier mede gevult werden, en distilleert in 't kokent bad. Wanneer de druppelen beginnen suur te werden, set men de kolf in 't zand, en het vuur vermeerderende, haalt men daar een tweede en derde vogt af. Om het opbruisen van den honing eenigsins te beletten, doet men daar wel wat zand by.

Dit water is bequaam om het uitvallende hair te doen wasschen, wanneer men de kale plekken daar mede wast. Het dient ook om wratten te verdryven, en om *Tinctura Corallorum* te maken.

Aqua

Aqua alexipharmaca.

R. *Okkernoten* met de basten in de maand van *Juni* vergaderd *vier pond.*
Herb. Cardui Benedicti.
Melissæ.
Rutæ.
Scabiosæ.
Scordii āā *vier oncen.*

Doet hier over een genoegzame quantiteit *wyn azyn*, tot het twee of drie vingeren bedoken is, eerst d'okkernoten en de kruiden klein gestampt synde, laat het alsoo een week of twee staan, en distilleert door de kolf in 't zand, tot het vogt, sonder aanbranden daar afgetrokken is.

Dit water wort gebruikt in pest en heete koortsen onder *Julapia* en *Sweetdrankjes* gedaan tot een half once. Het doet sweeten, en dorsnyd alle swavelige en ziltige fenynen, de zelve 't onderbrengende, of door sweeten uitdryvende.

Aqua ant epileptica.

R. Rad. Pæoniæ maris gedroogt een *half pond,*
Angelicæ,
Fraxinellæ,
Fol. origani cretici.
Rutæ,
Salviæ āā *een once.*
Flor. Paeoniae maris,

Betonicæ,
Liliorum convallium,
Rorismarini,
Tiliæ, gedroogt,
Sem. Ammios orientalis,
Nigellæ āā *een half once.*
Pœoniæ *twee oncen.*
Cassiæ ligneæ,
Caryophyllorum,
Cardamomi minoris,
Nucis Moschatæ,
Olei Vitrioli, āā *twee dragmen.*

Laat alles grof gestoten werden, giet daar over tien pond *Spiritus vini*, laatse agt dagen of langer in een toegestopte fles staan weeken, sijgtse dan door een zift die wat nauw is, of door een doek, en bewaart het in een naauw gehalsde fles.

Dit water is bequaam in de vallende ziekte, als ook in eenige andere hersen-siektens, als hooftswymel, pyn in 't hooft uit dikke slymige vogten, en diergelyke: 't is ook niet ondienstig in de kinderstuipen en koude maagziektens.

In oude persoonen geeft men het lepelwys, elders anders tot een once) onder gemengt. In de Kinderen doet men dat altyd onder eenig bequaam vogt tot twee drachmen en een half once.

Aqua Prophylactica.

R. Rad. Angelicæ,
Zedoriæ, aa *unc. unam.*
Petasitidis, *unc. duas.*
Fol. Rutæ, *unc. quatuor.*
Meliss. Scabios.
Nuc Jugl. immat. conc. *libr. duas.*
Pom Citri rec. conc. *libr, unam.*
Aceti Vini opt. *libr.* XII.

Distilleert na de konst drie vierendeelen af, door de kolf in 't sand.

Aqua anti-nephitica.

R. Rad. Raphani sylvestris *vier onc.*
Glycyrrhizæ,
Ononidis,
Petroselini,
Pimpinellæ aa *twee oncen.*
Ligni Nephritici interioris,
Sassafras aa *drie oncen.*
Fol. Hederæ terrestr. M. *vier.*
Ribesiorum nigrorum,
Betonicæ,
Cherefolii,
Fragariæ aa M. *twee.*
Sem. Fœniculi,
Urticæ,
Bacc. Alkekengi aa *twee oncen.*
Juniperi *een once.*

La-

Laat alles in half *Succus Hederæ terrestris* en half reinsche wyn, soo veel tot de kruiden ruim bedoken zyn, dry dagen weiken. Distilleert dan na de Konst, het water digt bewarende.

Dit water dryft alle graveel af, gebruikende het enkel lepelwys, of tot een once of meer elders onder gemengt, men gebruikt het ook in *Stranguria*, *dysuria*, *urina ardente* en diergelyke.

Aqua antiparalytica.

R. Rad. falsæ parillæ.
Ligni Guajaci aa *anderhalf pond.*
Sassafras *drie oncen.*
Herb. Betonic.
Calaminthæ montanæ,
Chamedryos,
Chamæpytios.
Hyssopi,
Majoranæ,
Origani,
Prasii,
Primulæ veris,
Pulegii,
Rorismarini,
Salviæ,
Serpilli,
Thymi,
Flor. Calendulæ.
Staechados aa M. *unam.*

Bacc Juniperi *een once.*

Laat dit alles drie dagen lang in goede *Spiritus vini* weiken, daar zoo veel op gietende tot het vier vingers daar boven op ſtaat: distilleert dan door het glas, weikt dan het volgende in 't gediſtilleerde vogt.

R. Rad. Coſti amari,
Pyrethri,
Zingiberis,
Sem Sinapi albi,
Caryophyllorum,
Piperis,
Cinamomi,
Styracis calamitae,
Caſtorei, aa *een dragme.*

Diſtilleert weder door het glas na de konſt, en bewaart het in een nauw toegeſlooten glas.

Dit water werd innerlyk en uiterlyk voorgeſchreven in de lamheid, geraaktheid, hooftſwymel, koude hoofdpyn, &c. Men giet het in 't oor voor ruiſingen en doofheit; opgeſnooven, is goed voor een *Coryza*, en *Odontalgia.* In de mond gehouden verdryft mede koude klieren, geronnen bloed &c. verdryft ook de winden; en ſterkt een koude maag. Men gebruikt het innerlyk, en om ſyn ſterkheit zelden alleen, en daarom mengt men een once of twee, in 't eene of 't andere vocht. Uiterlyk gebruikt men het ongemengt.

Aqua

Aqua Hysterica, Moerwater.

R. Rad Bryoniae *gedroogt.*
Bacc. Sambuci, *die ryp zyn, en in een matige warme Oven gedroogt, van haar steeltjes gesuivert, twee oncen.*
Fol. Artemisiae,
Dictamni creticae,
Matricariae,
Nepetae,
Ocimi,
Pulegii,
Sabinae in de schaduw gedroogt aa *unc. sem.*
Cort. Arantiorum, het buitenste daar af gedroogt *unc. unam & sem.*
Myrrhae,
Castorei, aa *drach. tres.*
Croci, *drach. unam.*

Gestampt zynde laatze agt dagen weiken, in vier pond *Spiritus vini*: zygtie dan door een zeer nauwe zeef, en bewaart het in een nauw glas.

Dit water gebruikt men in de vrouwe opstygingen, lepelwys, of elders anders onder gemengt tot een half once en meer.

Aqua Theriacalis, & Spiritus. Theriacalis Destillat.

R. Cort. Citriorum *de buitenste gedroogde geëligeert.*

Radicum petasitidis,
Rad. Glc yrrhizæ,
Pimpinellæ,
Tormentillæ aa *twee oncen.*
Angelicæ,
Dictamni Albæ,
Gentianæ,
Imperatoriæ,
Vincetoxici,
Zedoriæ,
Fol. Cardui Benedicti,
Rutæ,
Scabiosæ,
Scordii *gedroogt* aa *een once.*
Sem. Acetosæ,
Cardui Benedicti aa *een half once.*
Croci Britannici *twee drachmen.*

Laat alles een grof poeder werden, en acht dagen weiken in twaalf pond *Spiritus vini*, in een wel toegestopte fles: giet het door een nauwe teems, en mengt daar by

Theriacæ *die oud is, drie oncen.*
Olei Sulphuris per campanam
destillati, *drach. duas.*

Bewaart alles in een toegesloten fles. Wanneer dit water gedistilleert werd is het *Spiritus Theriacalis*, en des te angenamer te gebruiken.

Het werd alleen lepelwys of elders anders onder gemengt, ingegeven, in koorts, pest, en alle quaadaardige ziektens, winden,

ver-

verkoutheden, wormen; en diergelyke, en doet fraaytjes sweeten.

Aqua Vitæ Composita.

R. Cinamomi *drie oncen.*
Santalorum omnium aa *een dragme.*
Rad. Caryophyllatae,
Galangae,
Zingiberis,
Cort. Aurantiorum.
Citriorum, *het buitenste gedroogt* aa *anderdehalf dragm.*
Nucis Moschatae,
Cardamomi minoris.
Macis aa *drie drachmen.*
Sem. Anisi,
Dauci Cretici,
Fœniculi dulcis,
Ocimi aa *anderhalf dragme.*
Fol. Majoranae,
Salviae,
Saturejae aa *een half once.*
Flor. Caryophyllorum Fragrantium.
Rorismarini,
Rosarum rubr. aa *twee dragmen.*

Stoot dit tot een grof poeder, welker helft in drie pond *Spiritus vini* gewiekt werde, agt dagen lang: 't welk men dan door

een digte teems doorzygt. By de andere helft doet men

Pulv. diamargariton frigidi,
diambrae aa *dry oncen.*

Laatse in gelyke quantiteit *Spiritus vini* weiken, en doorgesygt werden als vooren; mengt daar dan by

Ambrae griseae,
Moschi, in een doekje gedaan aa *een half scrupel.*
Julapii rosacei *ses oncen.*

Giet het dan beide by elkander, en bewaardt het in een toegeslooten glas

Het verquikt de geesten en het bloed, helpt alle ziekte uit koude en slym voortkomstig, als hooftpyn, swymeling, quade maag, winden, zurigheden en ziltigheden, walgen, braken, hik, &c.

Men geeft het alleen, of elders anders onder gemengt, lepelwys, tot een once en een half once.

Spir. Salis Ammoniaci.

R. Sal. Ammon.
Tartari, *elks even veel.*
Aq. Simpl. *q. s.*

Het water zy so veel, dat beyde de souten gesmolten werden, distilleert dan in het zand, door een glasen kolf, tot dat 'er geen reuk meer overkomt.

Het

Het tempert kragtig het fuur, maakt verstoptheden los, dient tegen Scheurbuik, jigt, hertkloppingen, braken, walgen, graveel, droppelpis: tien of twaalf droppelen in een glaasjen Wyn gedaan, en gedronken. Wanneer men daaraan riekt, of de zieken onder de neus houd, stilt het hoofdpyn, vallende ziekte, stuipen, apoplexien, slaepsiekten, en opstygingen, &c.

Aqua Vitæ Matthioli.

R. Cinam. *unc. unam.*
Zingib. *unc. sem.*
Santal. omnium, aa *drachm. sex.*
Caryophyll., Galang.
Nuc. Mosch., aa *dr. duas & sem.*
Macis, Cubeb. aa *drag. unam.*
Cardam. utriusque,
Sem. Melanthii: aa *dr. tres.*
Zedoariæ *unc. sem.*
Sem. Anisi, fœnic dulc.,
Pastinac. Sylv., Ocimi,
Rad. Angel., Caryophyllat.,
Glycyrrhiz., Calami odor.
Fol. Sclarææ, Thymi, Menth.,
Calamint., Pulegii,
Amaraci, aa *drach. duas.*
Flor. Rof. rubr., Salv., Bugloff.,
Beton., Rorifm., Stæchad.,
Borag., aa *drach. unam & sem.*

Cort. Citri,
Pulv. Diambr., Arom. Rosac.,
Diamoschi dulc., Diamargar.,
Diarrhod. Abbatis.
El. de Gemmis, aa *dr. tres.*

Stoot en snyd alles, en doet het in een glasen kolf, giet daar twaalf pond van de alderbeste brandewyn op, laat het veertien dagen weiken, en distilleert na de konst in B. M. By het gedistilleerde doet men dan twee dragm. riekend Sandelhout, Muscus en Amber Grys elx tien grein, dese hangt men in een popjen daar in; daar by gietende een pond Julapium Rosaceum: schommelt het te degen om, en laat het staan weiken. Dese beschryvinge is uyt *Matthiolus* zelfs genomen, alsoo de beschryvingen van andere niet te vertrouwen zyn.

Het beneemt alle verrottingen, en verlengt het leven; het versterkt de maag, en hersenen, scherpt het verstand en gesigt, en herstelt de geheugenisse; verquikt de geesten, verheugt het hert, geneest de hert kloppingen en bevingen, flauwten, swymelingen des hoofds; verdryft winden, versterkt de maag, verdryft kolyk, en moeder qualen, geeft de Stervende kragt. Men neemt het lepelwys, gemengt. Ook doet men wel een once by de Clysteren, tegens de buikpynen.

Sal

Sal Volatile Oleosum.

R. Rad. Galang. min., Acori.,
Zedoar., Angelic,
Ostrutii, aa *dr. unam.*
Ligni Aloës, Cinamomi,
Macis, Caryophyll.
Cort. Citri, Arantior. aa *dr. duas.*
Sem Carei, Coriandri,
Cardamomi, aa *dr. duas & sem.*

Alles gestooten en gesneden zynde, laat eenige dagen in een mingelen goede brandewyn weiken; doet daar by *Salis Tartari* en *Salis Armoniaci*, elx twee oncen, en distilleert in het sand in een kolf, tot dat de helft is afgekomen.

Men gebruykt het tegens de flauwten, verslymde maag, droefgeestigheid, winden, scheurbuik, jigt, hertkloppingen, walgen, braaken, hooftswymel, wormen, graveel &c. Tempert suur, en beneemt de slym; in een Roemer wyn over tafel zoo veel droppelen gedaan, tot die komt van koleur te veranderen.

Elixir Probrietatis Paracelf.

R. Aloës Lucidæ,
Mirrh. Croci, aa *part. aq.*
Spir. vini *q. s.*

Giet daar soo veel Brandewyn op, tot

die daar dry vingeren breed opſtaat, laat dit te zamen in het land eenige dagen digereren, giet het klare af, drupt daar zoo veel *Sp. Sulph. per camp.* by tot het een weinig amper is.

Verwekt honger, dood wormen, verdryft koortſen, verteert ſlym, maakt den Buik week. Van tien tot twintig droppelen, des ogtends of s'avonds, met eenig vogt ingenomen,

---

Van de
AZYNEN.

Acetum Calendulæ.
Lavendulæ.
Roſaceum.
Sambucinum.

Deſe werden alle op een wyſe gemaakt, als

R. De bloemen middelmatig gedroogt q. v.
Aceti vini q. s.

Tot een deel bloemen mag men wel vier deelen beſte edik nemen: maar andere nemen tot een deel bloemen, agt deelen eek.

Doetſe in een fles wel toegeſtopt, of in een ander verglaeſde kan, en laatſe in de heete Sonne ſomers veertig dagen of langer ſtaan, wanneer de kragt uit de bloemen getrokken is, doet men die door een doek of teems, en men bewaartſe tot het gebruik.

De

De *Acetum Calendulæ* werd meest in Pesttyden gebruikt. *Lavendulæ* en *Rosarum* om met natte doeken op het hooft te leggen, rooskoeken te vervogtigen of onder voetpappen te mengen: Dese rosen eek mengt men ook onder Lavamenten, en *Empl. Diapalmæ*, om die de dissolveren en tegens eenige ontstekingen te gebruiken. *Sambucinum* gebruikt men tot het eigenste oogmerk, maar is ook bezonder in de roos, met natte doeken opgelegt.

Acettum Scilliticum.

R. Radicum scillæ (*Zee-Ajuin*) schilfert die in schubben, rijgtze aan een draatje, en laatse matig droogen, *een pond*,
Aceti vini *agt pond.*

Laatse als vooren in de zonne staan, doetse door, en bewaarse tot het gebruik

Zy verdunt alle slym in 't lichaam, somtyds tien of twintig droppels in bier gedaan, en gedronken.

Derde Afdeeling.

Van de Syropen, Honing en Rob.

Syrupus Aceti.

R. Geklarificeerde Suiker, gekookt tot de dikte van Tabellen *vier pond.*

Giet en mengt hier by in een steenen pot
Aceti vini albi, *twee pond,*

Laat dit fonder koken tot een Syroop gebracht worden.

Het Suiker *Klarificeren* gefchiet aldus: men neemt de Suiker, en men doet daar foo veel regenwater by, datze genoegfaam kan fmelten; neemt dan tot yder pond Suiker twee hoender eyeren, doet daar de doiren uit, flaat het wit met een weinig van 't Suikermengfel of kookfel tot fchuim, en giet het by uw Suiker, roert het ter degen om, en laat het eens louter opkoken; fo fullen de geftremde deelrjes van 't ey, de vuiligheit van uw kookfel of Suiker met fig flepen, want die eenigfints met elkander vereenigen; dit giet men dan door een fchoone wolle lap, die op een raam gefpannen is, dan foo blyft alle vuiligheit daar in fitten; en het kookfel loopt klaar door. Dit werd in alle Syroopen gedaan, behalven wanneer fy purgeren. Item niet in de *Syrupus violarum*, *limonum* &c.

De wyze, om tot de dikte van Tabellen te komen, ziet hier na, alwaar wy van de Tabellen fpreken.

Defe Syroop is felden in gebruik, maar is goed in gorgeldranken gedaan, wanneer de keel ontftekken is. Item is doorfnydende, en de verftopte ingewanden ontftoppende.

Merkt, dat men alle *Syropen* in Apozemaas of Juleppen van xx. tot xxx. oncen, van een tot vier oncen gebruiken kan; in een mixtuur, van een half tot anderhalf en twee oncen. Voor een *Linctus* tot twee oncen alleen,

leen, of met andere gemengt. De purgerende Syropen geeft men alleen van een dragme tot een once in kinderen, indien 't nodig is, gemengt.

Syrupus ſucci Acetoſæ.

Neemt *geklaarde Suiker*, gezuivert als gezegt is, en in dikte van Tabellen gekookt *vier pond*, mengt daar onder in een ſteene pot *ſap van Suuring*, dat door nederſinken geklaart en doorgegoten is *twee pond*.

Laat dit ſonder koken tot een Syroop gebracht werden.

Sy doorſnyd, verdryft de gal en koorſen, peſt, beneemt de hitte der mond en ingewanden.

Syrupus agreſta, of *Syroop van Verjuis.*

R. Sacchari Clarificati tot een dikte van Tabellen gekookt *vier pond*.

Giet en mengt daar onder in eene ſteene pot, Verjuis dat verſch geperſt is, ſonder ſout daar by *twee pond*.

Roert dit met elkander om, en laat het ſonder kooken een Syroop werden.

Sy verſlaat alle brand, en brengt alle ſwaveligheit, vlugge en vaſte zoutigheit in 't lighaam t'onder: en daarom goed in heete

koor-

koorſen, gal, peſt, heete maag, dorſt, bort, braken en innerlyke ontſtekingen.

Op dezelve wyze maakt men ook:

Syrupus Cydoniorum.
Granatorum acidorum.
Limonum.

Merkt aan dat alle Syropen, welke zuur zyn, of vlugtig, of eenige ſchoone koleur hebben met geklaarde Suiker tot de dikte van Tabellen gekookt, moeten gemaakt werden, anders verlieſen zy haar kragt en koleur. Als van de zuure zyn *Syrupus aceti, Acetoſa, Agreſta, Berberorum, Granatorum, Acidorum, Limonum, Citri.* Van de vlugge als *Syr. Cochlearia, Julapii* Roſacei, *Rubi Idei, Fragarum,* en diergelyke. Van de gekoleurde is *Syr. Violarum ſimplex.*

Syrupus Cochlearia.

R. Sacchari clarificati; tot een conſiſtentie van Tabellen gekookt *vier pond.*
Aquæ Stillatitiæ Cochleariæ q. s. *twee pond*

Laat het ſonder koken allenxkens al roerende tot een Syroop gebragt werden.

Men gebruikt dezelve in Scheurbuik, om in Dranken of Conſerven te doen.

Julapium Rofaceum.

R. Sacchari clarificati, in confiftentie van
Tabellen gekookt *twee pond*,
Mengt daar onder al roerende
Aquæ rofarum q. s.

Laat het al roerende fonder koken tot een dunne Syroop gebragt werden.

Men gebruiktfe in hartfterkingen en Julapien, om de kragten wat te herftellen, en om een goede geur te geven.

Syrupus violarum fimplex.

R, Sacchari tot dikte van Tabellen gekookt *twee pond.*

Giet daar by zoo veel infufie van verfe Violen als het genoeg is. 't Welk al roerende zonder koken tot een Syroop gebracht werd.

De wijfe om de infufie te maken gaat aldus toe: men neemt de befte blauwfte en grootfte violen, van welke men de blaauwfte blaatjes afplukt, defe ftampt men fyn in een fteenen mortier, over welke men foo veel heet water giet als het genoeg is om de Tinctuur uit te trekken; dit laat men foo warmtjes fonder koken 24. uuren ftaan toegedekt, in een kom of andere verglaafde nieuwe pot, dan perft men het uit door een doek. Zoo de Tinctuur nog niet genoeg uitgetrokken is, ftampr men ze nog eens, daar wat warm Water over gietende, dit

dit laat men dan weder wat ſtaan, en perſt het uit. Giet dan deze laatſte Tinctuur eerſt by de Suiker, en daar na de blauwſte, ſoo hebt gy een ſeer blauwe Syroop.

Op volgende wijſe kan menze ook maken: Neemt de afgeplukte violen, ſtampt die fyn, perſt daar het ſap uit, 't geen overig is, ſtampt wederom met een weinig warm viole water, of bernagie water; laat het een tyd ſtaan, perſt dit weder uit, doet dit nog eens, ſoo hebt gy dry byſondere uitperſingen. Neemt dan de witſte Brood-Suiker, want hoe witter hoe blauwer Syroop: ſtampt en ſift die zeer fyn, giet by deſe fijn geſtampte Suiker uwe laatſte Tinctuur, laat het wat warm werden op het vuyr, op dat de Suiker ſmelte; geſmolten zynde, giet daar de middelſte Tinctuur by, altyd met een tinne lepel omroerende: als de Syroop nu begint kout te werden, ſult gy 'er het ſap, dat de hoogſte Tinctuur heeft, onder roeren, ſoo hebt gy een ſchoone blaauwe Syroop. Laat dit heel kout worden, en doetſe dan in fleſſen of kannetjes, en bewaartze in de kelder, of men begraaftze wel in d'aarde; hoe koelder die gehouden werd hoe beter, want by aldien hy in de winkels geſet werd, wort hy paars, en krygt een leelyke ſmaak.

In plaats van Violen gebruiken ſommige de penſeen ofte *Viola tricolor*, 't welk niet quaad is. Maar dat men daar 't vergiftige

Indigo by doet, of die van kool-fop maken, is niet voor goed te keuren, gelyk fommige Apothekers dat zeer aardig weten te doen.

NB. Sommige drogen de groene huisjes, en gebruiken die in plaats van Viole Bloemen in de dranken, of zy maken daar haar Oly af, dog is niet goed, zynde de Viole Blaadjes van veel vlugger en ryper deelen, dan de agterfte huisjens, ook zoo kan men de oly daar zoo blauw niet mede maken. Men kanze liefft bewaren om de *Syr. violarum compofitus* te maken, want het voegt niet qualyk, dat men by de bladen de bloemen doet.

De gematigheit defer Syroop, fegt men verkoelende te zyn, maar die eenige bloemen kauwt, fal wel eenige brandende fcherpigheit op de tong gewaar werden, die feker niet na de koude kant is. Men is van gevoelen, dat defe bloemen eenige fijne deeltjes hebben, trekkende na het Sal armoniak, en daarom niet quaad tegen de droogheit en fprouw der tong, want defe fijnigheit is doordringend, ontdoende al die taye en flymige vogten, als ook in de koorfen onder de Juleppen gedaan. Men fchryftze toe de gal te tempereren en tegen te gaan.

Syrupus abfinthii Compofitus.

R. Abfinthii Romani *gedr. fes oncen.*
Rofarum rubrarum *twee oncen.*
Spicæ nardi indicæ *drie drachmen.*

Ge-

Gestooten zynde laatze vierentwintig uuren weiken in

Witte, oude en riekende wyn,
Gezuikert en Queesap *elks drie pond.*

Kooktze op een sagt vuurtjen tot op de helft, doet'e dan door een doek: mengt by het geklaarificeerde doorsijgsel.

Geschuimde honing, die tot een bequaame dik'e gekookt is
Witte Suiker, *elx een pond*

Kooktze wederom tot de dikte van een Syroop.

Dese Syroop sterkt het bloed, en by gevolg de maag, lever en andere ingewanden; maakt appetyt tot eten, dood de wormen, verdryft de winden en pis, is ook goed in de geelzucht, en verstoppingen, men mengtse in eenige dranken tot een once meer of min, sonder yets daar by te doen.

Syrupus althaea Fernelii.

R. Radicum althææ *twee oncen.*
Cicerum rubrorum *een once.*
Rad. Asparagi,
Glycyrrhizæ rasæ,
Graminis aa *een half once.*

Laat dese een uur met malkander in Regenwater opkoken, doet daar dan by

Uvarum passarum van hare korrels gezuivert een *half once.*

Sum-

Summitatum Althææ,
Herb Adianthi beide soorten,
Malvæ,
Parietariæ,
Pimpinellæ,
Plantaginis, *elks een hand vol.*
Seminum quatuor frigidorum majorum, minorum, gestooten, *elx dry drachmen.*

Laat dese wederom te samen een half uur koken, of tot ontrent een derde van het vogt verkookt is: doet het door een doek, daar by mengende vier pond witte poeder suiker, neemt dan het wit van dry hoender eyeren, slaat het tot schuim, mengt daar een weinig van uw kookzel by roert het dan alles onder een, laat het eens opkoken, giet het dan door een wolle lap, soo sal het vogt daar klaar doorlopen, welke gy tot een dikte van Syroop sult koken, 't welk gy met geduurig wat in een kommetjen te gieten, ligtelyk oordeelen sult, wanneer het koud geworden is. Onder het koken van de Syroop, moet men gedurig het schuim afnemen.

Dese Syroop is openende ontrent alle ingewanden, dryft de etter en 't graveelig zand uit de nieren, stilt de pyn in de nieren, en bematigt de hitsige pis. Sy werd ook bequamelyk in de gelegenheden van 't bloedspuwen en andere borstqualen gebruikt.

Men mengt die onder de dranken van een

tot twee of dry oncen, maar alleenig geeft men ze in tot een once.

Syrupus Artemisiæ Fernelii.

R. Rad. Fœniculi,
Pæoniæ,
Rubiæ tinctorum, *elks een half once.*

Laat dese een weinig met elkander, gestoten zynde, in een genoegsame quantiteit dunne mee opkooken, doet dan daar by

Rad. Helenii, Iridis,
Levistici, *elks een half once.*
Herb. Artemisiae, *twee handen vol.*
Betonicae. Calaminth.
Chamaedryos. Chamaepyt.
Hyssopi. Hyperici.
Majoranae. Matricar.
Melissae. Nepetae.
Origani. Prasii, Pulegii.
Sabinae, *elks een hand vol.*
Sem. Ansi. Dauci.
Foeniculi, Nigellae,
Ocimi, Petroselini,
Rutae, *elk dry drachmen.*

Alles wel gesneden en gestooten zynde, laatse met elkander vierentwintig uuren weiken, laat het dan eens sagtjes opkooken, giet het kooksel door een seef, doet daar vyf pond witte poeder-suiker by, klarificeertse als vooren gesegt is, en kooktse tot een

een Syroop ; onder het kooken ſult gy daar een ſakjen inhangen met een once Kaneel, en dry drachmen Spicae Indicae. De Syroop gekookt zynde, ſult dat popjen ook in uw Syrooppot hangen.

Zy is bequaam om alle verſtoptheden t'ontdoen, welke uyt tave, dikke, en lymagtige vogten beſtaan. Want ſy doorſnyd. opend, en verdunt ſeer krachtig; is ſeer dienſtig tot de moeder qualen, om de ſtonden te verwekken, of alle winden uit te doen loſen.

De giſte is als vooren.

Syrupus ſucci Betonicæ.

Neemt dry pond ſap van Betoni., dat door neerſinken geſuivert is; of men clariſiceert het wel met wit van eeu ei: men kan het ſelve ook filtreren. Doet daar by anderhalf pond witte poederſuiker, eens opgekookt hebbende, gietſe door een woilen lap, kookt dan tot een Syroop., onder het koken moet men gedurig het ſchuim afnemen.

Sy werd gebruikt in de hooft en moederqualen: opent ſagtelyk, is afvegende, en de ſtonden matig afſettende

Men gebruikt die in quantiteit als vooren.

Syrupus Boraginis.

Deſe werd op de zelfe wyſe gemaakt, als

Syru-

Syrupus Betonicæ: dog ſommige maken die uit de bloemen.

Sy heeft haar gebruik in dolle en ſwaarmoedige luiden, en ſchynt te doen vervrolyken, hier uit komt het versje

Ik die hiet Bernagie,
Geef 't hert altyd couragie.

Zy is openende, het bloed zuiverende, alle verwaktheden te gemoet komende, verdryft het hertbeven, hertkloppen, hertvangen en diergelyke.

De gifte is als vooren.

Syrupus Cardui Benedicti.

Deſe werd gemaakt als vooren.

Zy is goed in quaataardige en peſt-koortſen, als ook in alle andere koortſen, wederhoud alle bedervinge van vogten, verwekt ſweeten, dood de wormen, en ontdoet de geronnen *Lympha* in de zydewee.

De gifte is mede als vooren.

Syrupus Cichorei ſimplex.

Men maakt deſe als de *Syrupus Betonicæ.*

Zy maakt de buik week, ontdoet de verſtoptheden der lever, milt, ſcheil, doet de gal afſcheiden, is bequaam in alle koortſen, en ſtilt de brand in de nieren.

De gifte als vooren.

Syru-

Syrupus Scabiosæ.

Dese maakt men als de vorige Syropen. In de borstqualen bevind men dese Syroop seer goed te zyn, voornamentlyk in de engborstigheid, zydewee, long ontsteking, bloedspuwen uit de long; suivert alle etter en dryft die uit.

De giste is als vooren gesegt is.

Syrupus Botryos.

R. Herb. Botryos, *dry handen vol.*
Erysimi,
Urticæ, *elks twee handen vol.*
Caulium rubrorum.
Tussilaginis, *elks anderhalve hand vol.*

Kookt dese in een genoegsame quantiteit waters, doet by het doorsygsel twee pond en een half witte poedersuiker, klarificeert het vogt met eyerwit, laat het door een wolle lap loopen, en kookt het tot een Syroop.

Zy is goed in alle gebreken der borst, als hoest, engborstigheid, heesheid, bloed en etter spuwen.

Men gebruiktse voor een likking of in eenige borstdranken tot een once ofte twee.

Surupus Byzantinus.

R. Succi Apii,
Intibi sativi, ana *twee pond.*

Buglossæ,

Lupuli, ana *een pond.*

Schuimt dezelve door het koken, tot de ſappen klaar werden, en kooktze dan zagtjes met dry pond ſuiker tot een Syroop.

Haar gebruik dient om alle verſtoppingen weg te nemen, alle ſlym te verdunnen en uit te jagen, is goed in de geelzugt, verharding der lever en milt, is goed in waterſugt.

Men mengtſe gemeenlyk tot een of twee oncen in een drank.

Syrupus capillorum Veneris.

Neemt verſche *Capillus Veneris vyf oncen*, doorſnydſe een weinig. *Soethout*, geſchrabt en geſtooten, *twee oncen*. Laatſe ſamen 24 uuren in warm water weiken, kooktſe dan ſagtjes een half uur lang: het doorſygſel door wit van een ei klaar gemaakt zynde, doet daar by *vier pond* witte *poederſuiker*, en kooktſe tot een Syroop.

Dit is een goede Syroop in de gelegentheden van de borſt, neerdruppingen in de long, hoeſt, zydewee, als ook om alle ingewanden t'ontſluiten. Men gebruikt haar in een likking alleen, of met andere Syropen gemengt. Men mengt die in borſtdranken tot een en twee oncen.

Syrupus Cichorei cum Rhabarbaro.

R. Rad. apii, Asparagi,
Faeniculi, *die versch zyn*, *elks twee oncen*,
Herb. Cichorei,
Endiviae sativae,
Taraxici, elks *twee handen vol.*
Fumariae,
Hepaticae *oft* Lichenis,
Lactucae, Lupuli,
Sonchi laevis, elks *een hand vol.*
Capilli Veneris,
Hordei integri, elks *anderhalf once.*
Fructuum Alkekengi,
Glycyrrhizae rasae, elks *ses drachmen.*

Kookt dit in een genoegzame quantiteit waters, tot een derde versoden is, giet het door, doet daar by vier pond witte *poedersuiker*, klopt het met wit van een ei, en kookt het tot een Syroop.

Neemt onderwylen de beste *Rhabarber*, klein gesneden, vier oncen: *Spicæ nardi indicæ*, twee drachmen, weikt die 24 uren lang in een goed deel van het bovengeschreven kooksel, sygt het warmtjes door, en giet desselfs tinctuur by de Syroop, wanneer zy byna hoog genoeg gekookt is, en kookt die dan tot een behoorlyke dikte. Sommige nemen de *Spica* wel, en hangen die in een sakje in de Syroop, maar tot wat voordeel weet ik niet.

De Syroop is goed in alle galziektens, als buikloop, rodeloop, geelſugt, alle verſtoppingen des levers, milts, ſcheils en andere deelen, cachexien en ongedaantheden; ze werd zeer nuttig in alle kinderziektens gebruikt, als ook tegen de wormen, braken, ſlym en diergelyke.

Men mengtſe in dranken van een half once tot twee: in condita ſoo veel tot een bequame dikte genoeg is. Eerſtgeboren kinderen geeft men ze tot een paplepeltjen of twee, wat ouder zynde van twee dragmen tot een half once, by welke men om een weinig te acuëren eenige greinen *Scammonii* mengt.

Syrupus Diacnicu.

R. Rad. Angelicae, Apii,
Aſparagi,
Fœniculi, *verſch.*
Glycyrrhizae aa *een once.*
Polypodii quercini *anderhalf once.*
Cort. Tamariſci, *een half once.*
Herb. Adianti, Bugloſſae.
Chamaedryos, Chamaepytios,
Hyſſopi, Origani,
Scolopendrii,
Thymi aa *een halve hand vol.*
Cuſcutae,
Fruct. Alkekengi aa *een half once.*

Uva-

Uvarum passarum *van hare korrels gezuivert twee oncen.*

Sem. Cnici contusorum *vier oncen en een half.*

Anisi, Ammios,

Dauci,

Fœniculi, aa *een once.*

De wortels, kruiden en zaden, geklopt, gesneden en gestooten zynde, zult ge eerst de wortelen koken, daarna de onruikende kruiden, en op het laatste de ruikende; een derde van 't water verkookt zynde, sygt het kookzel door, doet daar by twee pond witte *poedersuiker*, geklarificeert zynde, kookt het tot een Syroop. Onderwyl neemt men een gedeelte van 't bovengeschrevene kooksel, en men weekt daar 24 uuren lang in.

R Fol. sennæ mund. *vier oncen.*

Rhabarbari electi *anderhalf once.*

Agarici trochiscati *een half once.*

Zingiberis *een dragme.*

Des anderen daags drukt men dit weeksel sterk uit, eerst heet gemaakt zynde, en men doet het op het laatste by de Syroop, en kookt het selve met elkander tot een behoorlyke dikte.

Men gebruiktze in verouderde, dagelykze en derdendaagze koortsen, tot alle verstoptheden, en slymigheden, watersugt, en alle vogtige waterigheden, sy suivert alle ingewanden van hare vuiligheden.

Haar *Dosis* is als van de voorgaande Syroop gezegt is.

Syrupus Diacodii.

℞. Capitum Papaveris albi *sonder zaad*; twintig,
Siliquarum dulcium (*dat is St. Jans brood sonder zaad*) *drie oncen.*
Rad. Althææ.
Glycyrrhizae rasae aa *unc. duas.*

Alles gesneden en gestooten zynde, kookt het in een genoegsame quantiteit waters, het zoethout op het laatste daar by doende anders verlieft het zyn zoetigheid: doorgedaan zynde, doet daar anderhalf pond roode kandysuyker by, na gedane clarificatie kookt het dik als honing of tot een dikke Syroop.

Dese Syroop dient in alle hoeft en longziektens gebruikt, voornamentlyk die des nagts daar van niet slapen konnen: is seer dienstig voor kleine kinderen, zy verwekt ook eenigsints de slaap, en maakt een ruime borst.

Men gebruiktse als een likking alleen, of met andere Syroopen gemengt: men doetse ook by de borstdranken.

De kinderen geeft men daar een paplepeltjen min of meer van in, na datze groot of klein zyn; of men laatse daar van met een

een soethouts lepeltjen likken. In de dranken doet men die van een half tot twe oncen.

Syrupus Fumaria.

R. Rad. Polypodii quercini, *twee oncen.*
Herb. Absinthii Romani,
Cuscutae, Endiviae,
Scolopendrii,
Lupuli aa *man. unam.*
Epithymi *anderhalf once.*

Kookt het in genoegzaam water tot op de helft: doet by het doorsygsel

Succi Fumariae, *anderhalf pond.*
Boraginis,
Buglossae aa *libr. sem.*
Sacchari albi *libr. quatuor.*

Kookt alles tot een Syroop.

Zy suivert het bloed, en verdryft alle verbrande en siltige vogten uit het bloed: opent alle verstoppingen der ingewanden, verdryft de geelsugt, maakt de buik week, verdryft de schurftheit des huids.

De manier van gebruiken is als in de *Syrupus Diacnicu* gesegt is.

Syrupus Glycyrrhizae.

R. Rad. Glycyrrhizae rasae *unc. duas.*

Herb. Tuſſilag *man. quatuor.*
Capilli veneris *unc. unam.*
Hyſſopi *unc. ſem.*

Laat het te zamen 24 uuren in warm water weeken: kookt het dan een weinig, maar laat de geur van den Hyſop niet vervliegen, met te lang te koken.

Doet by het doorſijgſel, de beſte geſchuimde *honing*, witte *poederſuiker*, elks een pond, en kookt het ſagtjes tot een Syroop.

Men gebruiktſe in alle gelegentheden van de borſt en hoeſt, zydewde, drogenhoeſt, en diergelyke.

Men geeftſe in een likking of borſtdrank alleen, of met andere gemengt.

Syrupus Hyſſopi.

R. Herb. Hyſſopi *gedroogt anderhalf once.*
Capilli veneris *drach. ſex.*
Rad. Apii, Fœniculi,
Petroſelini *verſch.*
Glyzyrrhizae raſae, aa *drach. decem.*
Jujubas.
Sebeſten aa *dertig.*
Ficus Pingues.
Dactylos Pingues aa *tien.*
Uvarum paſſarnm, *van haare korrels gezuivert, anderhalf once.*
Hordei mundati, *een half once.*

Sem.

Sem. Cydoneorum,
Malvæ, aa *drie drachmen.*

Kookt eerst de gerst met de Rad. apii. Petrosel. en Fœnic. wat gekookt hebbende, doet daar de vrugten in, en op het laatste de Hysop. Maar trekt de slymige zaden alleen uit. Alles wel gekookt zynde doet het door: doet daar by drie pond witte poedersuiker, wel gekiarificeert zynde, mengt daar het klaare doorsygsel van de zaden by, en kookt het tot een Syroop.

Het *gebruyk* en *Dosis* is als in de Syrupus Glycyrrhizæ gesegt is.

Syrupus Jujubinus.

R. Sujubas *festig.*
Hordei Mundati,
Rad. Glycyrrhizæ rasæ,
Herb. Capillorum veneris, aa *unc. un.*
Flor. Violarum,
Sem. Malvæ, aa *drach. quinque.*
Cydoneorum, Lactucæ,
Melonum,
Papaveris albi, aa *drach. tres.*

Alles wel gekookt zynde, laat het een nagte weeken staan, kookt het tot op de helft; doet by het doorsygsel twee pond witte poedersuiker, geklarificeert zynde, kookt het tot een Syroop.

De kragten en gebruik zyn als vooren.

Syrupus Mentha,

R. Succi Menthæ. *libr. unam.*
Cydoneorum,
Granatorum acidorum, depuratorum,
Infusionis Rosarum rubr. aa *libr. sem.*
Sacchari albi,
Mellis dispumati, aa *libr. unam & sem.*

Kookt het te samen tot een Syroop, doet op het laatste daar een sakjen in met
Pulveris Diarrhodon Abbatis *unc. sem.*

De Syroop gekookt zynde, hangt het selve mede in de Syrooppot.

Sy is dienstig in de koude maagqualen, of braken, walgen, de hik, buikloop en diergelyke.

Men mengtse onder dranken, conserven als anders, van een half once tot een en twee oncen.

Syrupus Myrtinus.

R. Bacc. Myrti *unc. duas & semis.*
Mespilorum immaturorum *libr. sem.*
Sem. Oxyacanthæ. *dat is* Berberis.
Summach, *dat is*; Rhoïs obsoniorum,

Ba-

Balauftiorum,
Rofarum rubrarum,
Santali rubri,
albi, aa *unc. unam & fem.*

Geftooten en gefneden fynde, kookt alles in regenwater tot een derde verkookt is, doet by het doorfygfel vyf pond poederfuiker, geklarificeert zynde, giet op het laatfte daar by

Succi Cydoneorum,
Granatorum acidorum, depuratorum, aa *libr. duas.*

Kookt alles fagtjes tot een Syroop.

Sy is bequaam in de bloedfpuwing uit de long, allerlei buikvloed, neusbloeding, te groote ftonden en kraamvloed, pisvloed, braken en diergelyke; want defe Syroop is bequaam om te ftoppen en de ingewanden te verfterken.

De *Dofis* is als vooren.

Syrupus Papaveris albi.

R. Capitum papaveris albi, *die ryp en gedroogt zyn met haar zaad, unc. fem.*

Klein gefneden zynde, kooktfe in een genoegzaam deel water tot op de helft, laatfe een nagt ftaan weeken, warm gemaakt zynde, doetfe door een zeef, doet by het doorfygfel twee pond en een half witte poederfuiker, geklarificeert zynde, kookt het tot een syroop.

Zy is goed in alle Catharren, en sinkingen, als ook in de gelegentheden van de borst, hoest, heese keel: ze stilt alle pyn en doet matig slapen.

De *Dosis* is als in de *Syrupus Diacodii.*

Syrupus Papaveris Erratici.

R. Florum Papaveris Erratici, *versch libr. tres* (maar gedroogt zynde) *libr. unam.*

Laat dese te samen in een goed deel warm regenwater weeken, tot alle de Tinctuur is uitgetrokken: perstse sterk uit, doet daar by drie pond witte poedersuiker, geklarificeert synde, kooktse tot een Syroop.

Men geeftze in hete koortsen, zyde-wee, long-ontstekingen, scherpe zinkingen of neervloeyingen op de long, maag en darmontsteekingen, verwekt ook eenigsints de slaap.

Men doetse in likkingen, juleppen en dranken van een half once tot twee oncen.

Syrupus Portulacæ.

℞. Succi Portulacæ, *libr. unam.*
Bellidis, Fragariæ,
Lactucæ, Plantaginis,
Sempervivi medii,
Violariæ, *alle door neersinken gesui-*

vert;

vert. aa *unc. duas.*
Sem. Cydoneorum *drach. duas.*

Maakt uit het Sem Cydoneorum met wat regenwater een ſlym. Doet by de ſappen twe pondt witte poederſuiker, geklarificeert zynde, kooktſe tot een Syroop, daar op het laatſte by doende de Mucilago.

Deſe Syroop ſtilt eenigſints den dorſt, indien men daar van likt, en is daarom bequaam in de ſprouw en alle heete monden.

De *Doſis* is als boven.

Syrupus quinque Radicum,

R. Rad. Apii,
Aſparagi,
Fœniculii,
Petroſelini,
Ruſci, *alle verſch* aa *unc. quatuor.*

Klein geſloten zynde, kooktſe te ſamen in een goed deel regenwater, laatſe een nagt weeken, warm doorgeſegen zynde, mengt daar by vier pond witte poederſuiker, klarificeertſe, en kooktſe tot een Syroop.

Zy opend alle verſtoptheden van het chyl, lever, milt, &c. en brengt een bequame gesting in het bloed.

In een drank en conſerf geeft men die van een half once tot twee oncen.

Syrupus Rosarum Siccatarum.

Neemt een pond gedroogde roo rosen, laatse in warm water 24 uuren lang weeken, doet by het doorsygsel twee pond witte poedersuiker, kookt het tot een Syroop.

Sy stelpt alle vloed, braken, en versterkt de losse ingewanden, suivert de innerlyke en uiterlyke sweeringen, en heelt de selve.

Het gebruik is als vooren.

Syrupus Rosarum solutivus.

Neemt infusie van versche bleeke rosen, daar negen reisen verse rosen syn ingeweekt geweest. Of neemt drie pond verse bleeke rosen, giet daar een goed deel warm regenwater op, laatse een nagt staan weeken, warm doorgesegen zynde, doet daar by vier pond geklaarde suiker, en kookt het tot een syroop. Of men neemt tot twee pond sap van bleeke rosen drie pond suiker, en men kookt het tot een Syroop.

Sy is afvegende, openende, en versagtende, dryft alle gal en slym sagtjes uit, en doet den buik week maken.

Syrupus Rosarum solutivus cum Sena.

℞ Fol. Senæ mundatorum *unc. octo.*

Sem.

Sem. Anisi.
Fœniculi dulcis aa *unc. sem.*

Laatse twee dagen lang in een infusie van bleeke rosen, als voren gesegt is, weeken, warm uitgedrukt zynde, doet daar twee pond witte poedersuiker by, en kookt het tot een Syroop.

Dese heeft de kragten als de vorige Syroop, dog sterker, doet niet alleen den buik week maken, maar purgeert sagtelyk van een half once tot twee oncen ingenomen; dese kan men ook wel met wat *Scammoneum* acuëren: men mengtse by de purgeerende dranken.

Syrupus Stæchadis.

R. Flor. Stæchadis *unc. quatuor.*
Herb. Betonicæ,
Calaminthæ,
Origani,
Thymi, aa *anderhalf once.*
Salviæ,
Flor. Rorismarini aa *unc. sem.*
Sem. Fœniculi,
Pæoniæ,
Rutæ aa *drach. tres.*

Alles klein gesneden zynde, laat het in een goed deel waters, toegedekt zynde, 24. uuren weeken, kookt het op het laatste eens op, en doet by het doorsygsel witte poedersuiker, en witte geschuimde honing; elks twee pont, en kookt het tot een Syroop.

Is

Is goed in alle koude herſen-ſiektens; taije ſlym in eenige ingewanden: ſwakke maag, kramp, lammigheid, hooftpyn, ſtuipen, vallende ſiekte en diergelyke.

Doſis van een half tot een en twee oncen, alleen of elders anders onder gemengt.

Syrugus Symphiti Fernelii.

R. Rad. & Cymarum Semphyti majoris.
Herb. Bellidis cum toto, *elks drie deelen.*
Betonicæ,
Pimpinellæ,
Plantaginis,
Polygoni,
Scabioſæ.
Tuſſilaginis,
Flor. Roſarum rubrarum, *elks twe deelen.*

Alles klein geſtooten ſynde, perſt daar een ſap uit, kookt het en ſchuymt het, doet by yder drie pond ſap, twee pond en een half witte poederſuiker, en kookt het tot een Syroop.

Sy wert gebruikt in het bloed en etterſpuwen uit de long, men gebruiktſe ook in de tering en alle innerlyke ſweeringen om te ſuiveren en te heelen.

De *Doſis* is als vooren.

Syrupus Violarum Compositus.

Neemt vyf handen vol groene *Viole bladen*, kooktse in een genoegsaam deel gersten water, doet daar by *Jujuben* en *Sebesten* van elks twintig, daar na *Sem. Cydoneorum* en *Malvæ*, elks seven drachmen Wel gekookt hebbende, doet by het doorsygsel anderhalf pond witte *Poeder suyker*, en kookt het tot een Syroop.

Men besigtse in de zydewee, heete, hoest, sprouw en drooge tonge: want zy is verkoelende en vogtig makende. Sy is ook dienstig in de heesheid, brandende Pis en niersiekte.

De *gifte* is als vooren.

Mel Mercurialis.

Neemt drie pond gesuivert *sap van Bengelkruyd*, of *Mercurialis*, witte geschuimde *honing* vier pond, kookt het op een sagt vuurtjen tot een Syroop.

Sy wert in klysteeren meest gemengt, zynde zeer afvagende, en de buyk los makende, dryvende alle galagtige en waterige vogten na buiten toe, suyvert ook de lyfmoeder, en maakt die tot het telen bequaam.

Van een half tot twee oncen doet menſe in de klysteeren.

Mel Rorismarini.

Neemt de topjes van *Rosemaryn* met haar bloemen in de schaduwe gedroogt, laatse in warm water weeken, doet daar by drie pond witte geschuimde *honing*, kooktse te samen tot een goede dikte, nog warm zynde, doetse door een doek, en bewaartse.

Sy werd meest in klysteeren voorgeschreven, tegen de kolyk, en moeder pynen, als ook tegen de lammigheid die na de kolyk dikwils komt te volgen. Sy verdryft de winden en alle rauwe slym uit de darmen.

De *gifte* is als vooren.

Mel Centaurii.

Haar manier van bereiden en gifte is als vooren.

Zy is goed in verswore darmen en andere ettergateu om te suiveren, doet de ogen klaar sien, suivert de lyfmoeder, dood de wormen, stilt de kolyk, en maakt de buik week, alle gal en slym uitdryvende.

Mel Rosarum Adstringens.

Neemt versche roode Rosen, die nog niet volkomen open zyn, *tweepond*, of gedroogt zynde *een pond*, laat dese in water weeken, tot

tot al de Tinctuur is uitgetrokken; doetse door een Seef, en mengt daarby *anderhalf pond* witte geschuimde honing, en kookt het tot de dikte van een Syroop.

In klysteeren gedaan, geneest de buikloop; en suivert de verswvorene darmen, als ook alle sweringen, uiterlyk gebruikt. Men gorgelt daar mede, by gorgelwaters, gedaan tegen alle ontstekingen der keel, mond, en tandvlees; sterkt ook de losse maag en ingewanden.

De *Dosis* is als vooren.

Mel Rosarum Solutivum.

Neemt *infusie van bleike Rosen*, gemaakt als in de Syroop van Rosen gesegt is, dry pond. Geschuimde honing, *vier pond.* Kooktse tot de dikte van Syroop.

Sy is van kragten als de Syroop van bleike Rosen, en wert meest by de klysteeren gemengt.

Oxymel simplex.

Neemt geschuimde honing, soo veel gy begeert, smeltze op de warme assche in een verglaasde nieuwe pot, gesmolten zynde, doet daar soo veel *wyn edik* by, tot het sonder koken tot een Syroop werd.

Sy is seer goed om alle taye en slymige vogten te doorsnyden en dun te maken; alle

ver-

verstoppingen t'ondoen, sy dempt de woedende gal en swavel des bloeds; maar moet in alle lighamen die veel suur hebben niet gebruikt werden.

De *Dosis* van een half tot een en twee oncen, alleen of elders anders onder gemengt.

Oxymel Scilliticum.

Dese werd op de selfde wyse gemaakt als boven, alleen dat men in plaats van gemeenen edik *Acetum scilliticum* neemt.

Sy is dienstig tot alle slymige qualen in de hersenen, long, maag, darmen, en andere ingewanden, de gifte is als vooren.

Diamorum Nicolai.

Neemt sap van onrype *Moerbesiën* en *Braambesien*, elks een pond, witte geschuimde honing anderhalf pond, kooktse tot een dikke Syroop.

Ze werd in alle keel en mond ontstekingen gebruikt, trekt samen, verkoelt de mond, en maakt de drooge tonge vogtig, men maakt daar likkingen van, of men mengtse by de gorgelwaters, van een half once tot twee oncen.

Gemeene *Rob Acaciæ* op *Sap* van *Sleepruimen.*

Neemt ſoo veel *onrype ſleepruimen*, als 't u belieft, kooktſe in water totſe ſagt zyn, vryft dan de *Pulpa* ofte merg door een wyde zeef met een houte lepel, doet dan by yder pond van deſe *Pulpa*, twee pond witte ſuiker, en kooktſe tot de dikte van *Rob* of gelei.

Men gebruyktſe in allerley buikloop; ſoo van boven als van onder in gegeven, ſtilt ook de ſtonden en kraamvloed: men mengt ſe ook onder de pleiſters om op de maag en darmen te leggen, als ook tot het uithangen des darms, ſcheede en baarmoeder.

Rob. Berberorum. Ribeſiorum.

Neemt het ſap van Berberiſſen, of van Aalbeſſen twee pond; witte poeder ſuiker een pond, kooktſe te ſamen tot de dikte van een gelei of *Rob*: andere nemen de Beſſen en de Suiker te gelyk; welke ſy te ſamen op het vuur ſetten, welke tot een bequame dikte gekookt ſynde, door een doek gewrongen en bewaard werd.

Zy zyn beide alle gal, ſwavel en ſiltigheid t'onderbrengende, en verkoelen by gevolg, verſlaan den dorſt en verfriſſen den mond, voornamentlyk in heete koortſen, heete gallige maag.

VIERDE AFDEELING.

Van de Confituuren en Conserven.

CONFITUUREN.

Radices.
Acori Vulgaris.
Cichorei.
Enulæ Campan.
Eryngii.
Satyrii.
Scorzoneræ.
Zingiberis.
Cortices.
Arantirorm.
Citrioum.
Caules.
Lactucæ.

Flores.
Arantiorum.
Citriorum.
Fructus.
Berberis.
Cerasa.
Cerasa amarena.
Myrobolani.
Nuces *Moschatæ.*
Juglandes.
Ribesii.
Caro & Miva Cydoneorum.

De wortels geschilt zynde en gesuivert werden, matig sagt gekookt, als ook de schillen van Orangien en Citroenen, item de Okkernoten, welke van binnen sagt moeten zyn, zoo datse gemakkelyk met een priem doorstoken werden: dese dan sagt gekookt zynde, werden op een Vergietteit gelegt, tot dat het water daar wat uitdrooge. Kout geworden zynde, giet men daar geklarificeerde Syroop op: dese laat men een dag of twee daar op staan, totse dun geworden is, welke men afgiet, en men weder tot hare behoorlyke dikte opkookt; dese kout geworden zynde, doet men als voren, weder opkokende en daar op gieten-de;

de; dit doet men zoo lange tot de Syroop ſijn behoorlyke dikte blyft houden.

NB. De Okkernoten geſchilt en gekookt zynde, werden met nagelen en kaneel doorgeſtooken.

De Kerſen en Krieken werden aldus geconfyt, men ſnyd de ſteeltjes eerſt half af, en men waſtſe; dan ſoo neemt men tot vyf pond witte geclarificeerde Poederſuiker, die tot de dikte van tabbelen gemaakt is, agt pond kerſen, welke men daar ſagtjens in laat koken, tot de ſuiker ſijn redelyke dikte krygt: alſo doet men ook met de Berberiſſen, Aalbeſſen, Bloemen en diergelyke.

De *Caro* ofte *Miva Cydoneorum*, anders *Queenvleis* en Mermelade geſegt, wert aldus gemaakt:

Neemt de Queen, van hare klokhuisjes geſuivert zynde, ſnydſe in vieren door; kooktſe ſagt, en vryftſe door een zeef, of doet by ſes pond gekookte Queen, vier pond ſuiker, kooktſe te ſamen al roerende en ſtukken vryvende, tot een behoorlyke dikte, welke gy, heet ſijnde, ſult door een doek wringen, maar is 't dat gyſe eerſt hebt door een ſeef gevreven, kond gyſe gemakkelyker in doosjes doen.

Paſſulæ Purgantes.

R. Fol. Senæ mundatorum *unc. octo.*
Sem. Fœniculi dulcis *unc. unam.*
Weiktſe in *bleike roſen infuſie*, gelyk in

de

de Syroop van Rosen geschreeven is, een nagt lang; settende die op de warme assche. Kooktse 's ogtens eens sagtjes op. Doet by anderhalf pond van het doorsygsel, anderhalf pond geklarificeerde witte suiker, met een pond krenten van hare vuiligheid wel gesuivert zynde, en kooktse tot een dikke Syroop.

Sy maken de hartlyvige een doorgang en houden den buik week: zyn aangenaam te gebruiken voor ryke en delikate luiden, als ook voor kinderen.

Men gebruikse van een half once tot twee oncen: is 't dat het al te soet is, kan men het met een weinig *spir. Sulphuris* rins maken.

CONSERVEN.

VAN BLOEMEN.

Betonicæ.
Boraginis.
Calendulæ.
Caryophllyorum.
Cichorei.
Euphragiæ.
Malvæ
Nymphææ.
Pæoniæ.
Rosarum pallid.
rubr.
Rorismarini.
Salviæ.
Symphyti.
Violarum.

VAN KRUYDEN.

Absinthii Romani.
Vulgaris.
Acetosæ.
Melissæ.
Menthæ.
Trifolii acetosi.

De Bloemen of Kruiden werden versch gestooten, eerst van hare steelen en ribben gesuivert sijnde: dese sijn genoeg gestoten sijnde, doet men by yder pond, indiense droog sijn, drie pond witte poedersuiker; maar indiense vogtig sijn, maar twee pond, de suiker daer ter degen onder gestoten zynde, werden in een pot tot het gebruyk bewaart.

Men gebruikt die alleen tot een drachme of meer, en in een bolus tot twee drachmen, in condita tot twee oncen.

Saccharum Perlatum.

Neemt witte *broodsuiker* een pond: doet daar soo veel *rooswater* by, dat de suiker bequamelyk kan smelten, kookt deselve tot een dikte van tabellen, 't welk aldus geschied: als de suiker begint te spinnen, dat is, wanneer gy daer een spatel in doet, en deselve uithalende daar een draad aan blyft hangen, soo moet gy een druppel op de verkeerde zyde van uw vysel laten druppen, welk so hard werdende totse knapt, hebt gy uw behoorlyke dikte, wagt u de zelve niet te hard te koken, want dan sou die branden en bruin werden.

Als gy nu dese dikte hebt, soo mengt daar een half once fijn geprepareerde *paarlen* onder, en giet de suiker dan op een Marmersteen uit tot koekjes of tabellen.

 Men

Men gebruikt dese suiker meest om te hartsterken, en werd daarom van een dragme tot een half once by de hartsterkende wateren gemengt.

Saccharum Althaa.

Neemt versch gestoten wortels van *Althaa* drie oncen, seer witte *broodsuiker*, die heel fijn gegreven is, een pond, mengt het met soo veel *Rosewater* tot dat gy daar een deeg uit kond maken, dat gy dan met een rol op een tafel kond uitrollen, en snyden daar vierkante stukjes af, en op een stoof sagtjes laten droogen.

Dese gebruikt men in de hete borst, wanneer daar hoest is, en men kan daar somtyds eenige stukjes van uit de hand eten.

VYFDE AFDEELING.

Van de Purgerende Electuarien.

Benedictum Laxativum.

R. Rad. Turbith. *die gomachtig is.*
Esulæ præp. aa *drach. decem.*
Hermodactylorum,
Florum Rosarum rubrarum aa *drachmas quinque.*
Rad. Acori, Galangæ.

Spi-

Spicæ Nardi Indicæ.
Zingiberis,
Macis, Caryophyllorum,
Piperis longi,
Sem. Apii, Asparagi,
Cardamomi minoris, Carei,
Fœniculi, Milii Solis,
Rusci, Saxifragiæ,
Salis gemmæ, aa *drach. unam.*

Dit alles fijn gestooten zynde, roert daar onder vyf drachmen fijn gevreven *Scammonium* met een drachme gestoten *Saffraan*, alles wel onder een gemengt zynde, neemt dan driemaal soo veel witte geschuimde honig als het poeder weegt, en mengt alles te degen onder een.

Men gebruikt dezelve zelden van boven, maer gemeenlyk in klysteeren; is goed van boven tot alle koude slymigheden, jicht, flerecyn, nieren, blaas en diergelyke. In klysteeren is die goed tegen kolyk, winden, graveel, blaaswee, in barensnood, en opstygingen.

Van boven geeft men die van een dragma tot twee en drie drachmen, maar van onder tot twee oncen.

Confectio Hamech.

R. Fol. Sennæ mund.
Rad. Polypodii quercini.
Rhabarbari electi.

Agarici albi, *en*
Pulpæ Colocynthidis *in een doekjen gebonden.*
Flor. Violarum.
Herb. Epithymi, aa *unc. duas.*
Absinthii vulgaris,
Thymi aa *een once.*
Sem Anisi,
Fœniculi.
Rosarum rubrarum aa *unc sem.*

Laat deze dingen 24 uuren weiken in een goed deel wei: doet by het doorsygsel
Gesuivert sap van Duivekervel.
Sacchari albi aa *libr. unam & sem.*

Kookt die tot de dikte van honig, roert dan daar onder.
Pulpæ Cassiæ fistulæ,
Prunorum
Tamarindorum,
Mannæ Calabrinae, aa *unc. unam & sem.*

De Manna dient eerst in wat water gesmolten en doorgedaan. Dit moet soo lange uitgewasemt werden, en met een houte stamper geroert, tot dat een weinig met een mes opgenomen en kout geworden synde, daar niet meer van afloope; byna kout zynde roert de volgende poederen daar onder.

R. Fol. Senae mund.
Rhabarbari electi aa *unc. unam.*
Scammonii praepar. *unc. unam & sem.*

Sem.

Sem. Fumariae,
Anisi,
Spicae Nardi Indicae aa *drach. duas.*

De Scammoni moet alleen gevreven werden en daar na met de andere poeders gemengt: merkt dat gy de poeders daar niet te heet moet by doen, of de *Scammonium* komt ligt te stollen.

Sy dryft alle gallige, siltige, suure en slymige vogten door het purgeren, van onderen af; wert veel in de melancholie en swartgallige luiden gebruikt, als ook in schurft, jeuksel, laseri, kanker, dauworm, hairwurm, de derdendaagse koorts en diergelyke: van een half drachme tot twee drachmen, en tot een half once in sterke luiden.

Diacarthamum.

Stoot het zaad van *Carthamus* grof, en sift het door een grove sift, soo krygt gy het merg uit dit zaad.

R. *Het merg van* Carthamus *zaad.*
Turbith (*die gomachtig is*) aa *unc. unam*
Hermodactylorum.
Glycyrrhizae rasae aa *unc. sem.*
Zingiberis,
Cinamomi, aa *drach. duas.*

Dit alles fijn gestoten zynde, roert daar onder een half once fijn gevreven *Scammonii præparati.*

Neemt dan een pond witte poedersuiker,

ſmelt die in *Queeperen zap*, doet daar by uitgeleſen *manna* en *honing van Roſen*, elks een once, doorgedaan zynde. kookt het tot een dikke Syroop, welke gy laat verkoelen; byna kout zynde roert daar de bovengeſchreven poeders in, ſo hebt gy een Electuarium.

Het dryft de gal, ſlymigheid en water uit, werd gebruikt in 't podagra, lamheid, hooftpyn en diergelyke; van een tot drie en vier drachmen, doet wel purgeren.

Diacatholicon.

R. Rad. Polypodii querni *unc. quat.*
Sem. Fœniculi *drach. ſex.*

Kooktſe in een goed deel regenwater, en laatſe een nagt weiken, doet by het doorgeſegen vogt, twee pond witte poederſuiker, doorgegoten zynde, kookt het tot een Syroop, daar onder mengende.

Pulpae Caſſiae fiſt.
Tamarindorum, aa *unc. duas.*

Roert deſe op een ſagt vuurtjen met elkander zo lang om, tot 'er een bekwame dikte is, gelyk in de *Confectio Hamech* geſegt is, roert dan het volgende poeder daar onder.

R. Fol. Senae mund. *unc. duas.*
Rhabarbari electi.
Mechoacannae, *die niet wormſtekig is*, aa *unc. unam.*

Sem-

Sem. Anisi, *unc. sem.*
Quator. frig. major mund.
Rad. Glycyrrhizæ.
Flor. Violarum aa *drach. duas.*
M. F. Electuarium.

Merkt dat men de vier koude saden grofjes moet stooten, en door een groove sift siften, dan so krygt men de *pulpa*.

Dit is een sagt laxerend Electuarium, is goed voor gallige, slymige en verstopte luyden, om dagelyks open lyf te houden, het zuivert met een woort alle vuile vochten uit.

Men geeft het van een drachma tot een half once.

Diaphænicon.

Neemt een goed deel *Dadels*, suivertse van haar steenen en witte vliezen, laatse in azyn weiken en koken, sagt zynde moet men die door een seef vryven, dese tot een goede dikte uitgewasemt zynde, neemt men daar van een pond.

Gepelde *Amandelen* met roosewater, gestooten en door een sift gevreven, drie oncen, onder een gemengt en geroert zynde, doet daar by twee pond witte geschuimde *honig*, laatse met elkander uitwasemen tot een dikte als voren gesegt is, kout geworden zynde, strooit daar de volgende poeders by:

R. Turbit *unc. quatuor.*
Zingiberis, Galangæ,
Ligni Aloës, Macis,
Cinamomi,
Fol. Rutæ, *gedroogt.*
Piperis nigri,
Sem Fœnicli,
Dauci aa *drach. duas.*

Alles fyn gestooten zynde, mengt daar onder anderhalf once geprepareerde *Scammonium*; en roert het met het bovenste onder de honig.

Het dryft de slym, water en gal uit, sterkt de maag en ingewanden, beneemt de opblasingen en winden derselver.

Dosis van een drachme tot een half once, maer in klysteeren tot twee oncen.

Diaprunum Solutivum.

Neemt de *Pulpa* van ronde *Pruimen*, een pond, van *Tamarinde* en *Cassie fist.*, in het Pruimsop gesmolten, elks twee oncen, geklarificeerde *suiker*, twee pond: dampt dit met elkander uit tot een bequame dikte, als vooren gesegt is, en strooit 'er dan de volgende poeders onder.

R. Rhabarbari, *unc. unam.*
Cinamomi, *unc. sem.*
Flor. Violarum.
Rosarum rubrarum.
Sem. Cucumeris, (*het merg daar uit.*)

Por-

Portulacæ,
Succi Glycyrrhizæ, aa *drach. duas.*
Santali citrini,
Tragacanthi, aa *drach. unam.*

Dit alles fyn geſtoten zynde, roert daar onder twee oncen fyn gevreven *Scammonie* en roert het onder het bovengeſchrevene mengſel, als het byna kout is.

Het doet de gal uit purgeren van een dragme tot een half once, maar in klyſteeren tot twee oncen.

Hiera Diacolocynthidos.

R. Pulpæ Colocynthidis,
Agarici,
Chamædryos,
Marrubii,
Stæchadis Arabicæ, aa *dr. decem*;
Opopanacis.
Sagapeni,
Ariſtolochiæ rotundæ,
Sem. Petroſelini,
Piperis albi, aa *drach. quinque.*
Cinamomi,
Spicæ Nardi Indicæ,
Polii,
Croci,
Myrrhæ, aa *unc. ſem.*

Alles tot een Poeder geſtooten zynde, mengt het onder drie pont witte honing, die eerſt wel geſchuimt en tot een behoorlyke dikte gekookt is.

F. s. a. Electuarium.

By aldien de gommen te week zyn om te ſtampen, diſſolveert men die in wat azyn en men kooktſe tot de dikte van honing, welke warm onder de honig geroert werden, wanneer die half kout is.

Zy is alle vogten uitſuiverende, dood de wormen, en ontdoet de verſtoptheden: van onder ingeſchoten verdryft de wormen, en doet de vrucht afgaan.

De *Doſis* als vooren.

Hiera Picra Galeni.

Neemt fyn gevreven *Aloës Socotorina*, een pond en een half once, dat is hondert drachmen.

Cinamomi,
Ligni aloës,
Rad. Aſari,
Spicæ Nardi Indicæ,
Croci,
Maſtiches, aa *drach. ſex.*

Dit alles tot poeder gebracht zynde, roert die onder drie pond en vyf oncen witte honig, die geſchuimt is, en tot een behoorlyke dikte gekookt.

F. S. A. Electuarium.

Sommige koken wel de *Aloë* een weinig onder den honig, dat niet quaad is.

Dit Electuarie gebruikt men tegen alle maag

maagqualent, wormen, hartlyvige, en om ſtonden te ſuyveren.

De giſte als boven.

Lenitivum.

R. Uvarum paſſarum, *van bare korrels gezuivert. unc. duas.*
Herb. Mercurialis, *Manup. tres,*
Capilli veneris *verſch.*
Flor. Violarum,
Hordei mundati, aa *man. unam.*
Sem. Fœniculi,
Rad. Glycyrrhizæ raſæ, aa *unc. ſem.*
Polypodii querni *verſch,*
Fol. Senæ mund. aa *unc. duas.*
Jujubas.
Sebeſten aa *viginti.*
Prunorum.
Tamarindorum aa *unc. unam.*

Dit alles behoorlyk gekookt en geweikt hebbende, zygt het door, doet daar by een pond witte *ſuiker*, en een half pond witte geſchuimde *honig*, tot een Syroop gekookt zynde, roert daar onder.

Pulpae Caſſiæ fiſtulæ,
Tamarindorum,
Prunorum, aa *unc. quatuor.*

Dit tot een behoorlyke dikte (als vooren geſegt is) uitgerookt zynde, mengt daar onder poeder van

Fol. Sennæ mund. *unc. tres & ſem.*

Sem. Anisi *drach tres.*

M. F. Electuarium.

Het gebruik en gifte is als in de *Diacatholicum.*

Succi Rosarum met en zonder Scammonie.

Neemt gesuivert sap van *versche Rosen* en witte poedersuiker, elks anderhalf pond, kooktse tot een Syroop, en byna kout geworden zynde, doet daar op het laatste in.

Scammonii præpar. *unc. unam & sem.*
Santalorum albi,
rubri,
citrini.
Cinamomi aa *drach. duas.*

Alles fyn gevreven zynde, roertse onder een, en mengtse by de vorige Syroop.

De kragten en giften zyn mede als de *Diacarthamum* en *Diaprunum.*

Sesde Afdeeling.

Van de Antidoten en Opiaten.

Theriaca Andromachi Senioris.

Rad. Iridis Florentinæ, *unc. unam & sem.*
Costi odorati,
Pentaphylli,
Rhapontici, *ofte* Rhabarbari.

Zin-

Zingiberis aa *drach. sex.*
Gentianæ,
Acori *die hier te lande wast.*
Meu athamantici.
Phu *of* Valerianæ, aa *unc. sem.*]
Aristolochiæ tenuis *drach. duas.*
Agarici albi & levis,
Cinamomi aa *unc. unam & sem.*
Cassiae ligneae *drach. sex.*
Fol. Scordii Cretici, *of de hierlandse, unc. unam & sem.*
Dictamni Creticae.
Calaminthae montanae.
Marrubii,
Schaenanthi, aa *drach. sex.*
Chamaedryos.
Chamaepytios,
Lauri, *voor* Malabatrum.
Polii Montani albi, aa *unc. sem.*
Piperis albi,
nigri, aa *drach. sex.*
longi, *unc. tres.*
Bacc. Juniperi, *versch*, *voor* Caropobalsamum,
Caryophylli plinii *voor* Amomum aa *unc. sem.*
Flor. Rosarum rubr. *unc. un. & sem.*
Croci Britannici,
Staech Arabicae aa *drach. sex.*
Centaurii minoris *dr. duas.*
Sem. Buniadis *ofte* Napi, *unc. unam. & sem.*

Petrof. Maced. veri *drach. fex.*
Ammios,
Anifi,
Cardamomi minoris,
Fœniculi,
Hyperici,
Sefelios Masfilienfis,
Thlafpios aa *unc. fem.*
Dauci cretici, *drach. duas.*
Spicæ Nardi Ind. *drach. fex.*
Celticæ *unc. fem.*
Opii præparati, *unc. tres.*
Succi Glycyrrhizæ, *unc. unam & fem.*
Hypocyftidis,
Acaciæ,
Styracis calamitæ finceræ,
Gummi Arabici Vermiculati,
Sagapeni, aa *unc. fem.*
Opopanacis,
Galbani,
Bituminis Judaici, aa *drach. duas.*
Myrrhæ,
Terebinth. Cypriæ, aa *dr. fex.*
Boli Armen. ver, *voor* Terra Lemnia.
Chalcitidis, *gebrand tot de as grauw word*, aa *unc. fem.*
Caftorei, *drach. duas.*
Glei Nucis Mofchatæ expr. *voor* Opabalfamum, *unc. unam & fem.*
Trochifc, Scillitici, *unc. fex.*
Viperini.
Magmatis hedychroi, aa *unc. tres.*

Vini

Vini Canari generosi q. s.
Mellis Narbonensis, *driemaal soo veel als het gewigt van het bovengeschrevene bedraagt.*

De honing wel geschuimt zynde, en haar dikte hebbende, roert men daar onder de olie van Note Moscaten, welke daar in door de warmte komt te smelten; daar na de fyn gevreven *Chalcitis*; ten derde neemt men de *Opium*, *Succus Glycyrrhizæ*, *Hypocystidis* en *Acaciæ*, in de Canarie wyn gesmolten, en tot een bequame dikte uitgerookt zynde werd dan mede al warm onder de honig geroert. Ten vierden, smelt men ook de *Opopanax*, *Galbanum*, *Myrrha* en *Sagapenum* met de selfde wyn gesuivert, en tot haar bequame dikte gekookt zynde, so mengt men daar de Cyperse terpentyn onder, hier schept men dan een lepel of twee honig by, om wel onder een te mengen: welke dan op het laatste onder de honig geroert werd, wanneer die nog ruim lauw is, anders schiften de Gommen. Dit gedaan zynde werden d'andere poederen daar allenkskens onder geroert, welk de *Theriaka* is.

De Theriakel is een goed middel om te doen sweten, voornamentlyk in koude gebreken, is seer pynstillende en windbrekende, bequaam tegen alle fenynige pest en besmette logt, verwarmt de maag en d'ingewanden, stil het kolyk van onder en van boven ingegeven. Uiterlyk is sy zeer discutierende.

Van

Van een half scrupel tot vier scrupels wertse gemeenlyk gebruikt: maer d'eerstgebooren en jonge kinderen, geeft men die by greinen in.

Wyl dezelve van de Drogisten en land Apothekers so seer vervalst werd, werd hy van de voorsigtige Doctoren so seer niet meer voorgeschreven; want de Drogisten doen 'er al te veel honig by, of sy makense uit onnutte kruiden, daerom moet elk Apotheker die selfs maken. Ook behoeft men sulke opereuse *Theriaca* niet te hebben, vermids men met weiniger ingredienten doen kan 't geen alle de Theriaken konnen doen.

Mithridatium Damocratis.

R. Rad. Costi odorati *unc. unam.*
Gentianae *drach. quinque.*
Acori veri,
Asari,
Phu, *of* Valerianae aa *drach. tres.*
Meu Athamantici, *dr. duas & sem.*
Zingiberis,
Cinamomi, aa *drach. septem.*
Fol. Lauri *voor* Malabathrum,
Schaenanthi aa *unc. unam.*
Polii montani albi.
Scordii Cretici, *of de hierlandse*, aa *drach. septem.*

Dic-

Dictamni Creticae *drach. quinque.*
Flor. Croci Britann. *drach. decem.*
Staechadis Arabicae, *unc. unam.*
Rosarum rubr. *dr. quinq.*
Agarici albi & levis,
Spicae Nardi Indicae aa *drach. decem.*
Celticae *drach. quinque.*
Bacc. Juniperi *voor* Carpobalsamum,
Piperis albi aa *drach. septem.*
longi *unc. unam.*
Sem. Thlaspios, *drach. decem.*
Seselios Massiliensis *unc. unam.*
Dauci Cretici *drach. septem.*
Petroselini Macedonici veri.
Cardamomi minoris.
Fœniculi aa *drach. quinque.*
Anisi *dr. tres.*
Hyperici *dr. duas & sem.*
Myrrhae electae,
Thuris Masculi aa *drach. decem.*
Styracis calamitae sincerae,
Galbani,
Opopanacis, aa *unc. unam.*
Sagapeni *dr. tres.*
Olei Nucis Moschatae expressi *voor* Opobalsamum,
Succi Hypocystidis aa *unc. unam.*
Acaciae, *drach. duas & sem.*
Bdellii, *drach. septem.*
Gummi Arabici vermiculati,
Opii praeparati aa *drach. quinque.*
Castorei *unc. unam.*

Ven-

Ventris Scinci, *drach. duas & sem.*
Troch. Cypheos, *drach. septem.*
Vini Canarini generosi, q. s.
Mellis Narbonensis, *driemaal so veel als het bovengeschrevene weegt.*

De wyse van maken, kragten en gifte zyn al de selfde, als in de Theriaca gesegt zyn, alleen dat men dese meer aan de Vrouwen geeft.

Diascordium Fracastorii.

R. Rad. Zingiberis, *drach. duas.*
Bistortae,
Gentianae,
Tormentillae,
Cinamomi,
Cassiae Ligneae,
Fol. Dictamni Creticae, aa *unc. sem.*
Scordii sicc.
Flor. Rosar. rubr. *unc. unam.*
Piperis longi,
Sem. Acetosae,
Styracis calamitae,
Galbani,
Gummi Arabici vermiculati, aa *unc. sem.*
Opii depurati, *drach. duas.*
Boli Armenae verae, *unc. duas.*
Vini generosi Canarini q. s.
Mellis despumati albi *lib. tres.*
M. F. s. a Opiatum.

De *Galbanum* en *Styrax* werd met Canary wyn

wyn gesmolten, en tot een behoorlyke dikte gekookt, alsoo doet men ook met de *Opium.* De honig dan nog warm zynde, werd daar den *Opium* onder geroert, en nog ruym lauw zynde, de andere gommen, onder welke eerst een weinig honing is geroert, op datze soo ligt niet souden schiften: daar na roert men daar de overige Poederen onder.

Dese is soo heet niet om te doen sweeten als de Theriakel of Mithridaat, en wert minder vervalst, en kan in deselfde gelegentheden gebesicht werden.

De *Dosis* is ook de selfde, maer de eerstgeboren kinderen geeft men die by greinen in.

Theriaca Diatesseron Mesuae.

R. Rad. Aristolochiae rotundae,
Gentianae,
Bacc. Lauri,
Myrrhae, aa *unc. duas,*
Mellis despumati *libr. duas.*
M. F. Electuarium.

De Myrrha wert alleen gevreven en onder d'andere poeders gemengt, en onder de honig geroert.

Is een goed middel voor een verkoude maag, breekt koorts, de winden, en bevordert de stonden en het baren.

De *Dosis* van een half drachme en vier scrupels.

Con-

Confectio Alkermes.

R. Syrupi granorum Keimes *van Mompeliers of Lion, libr. duas & sem.*
Warm gemaakt zynde, doet daer by
Ambræ griseæ, *klein gesneden drach. duas.*
De Amber gesmolten zynde, strooit daar in de volgende Poederen.
Ligni Aloës,
Cinamomi, aa *drach. sex.*
Lap. Lazuli pp.
Margaritarum pp aa *drach. duas.*
Fol. Auri *drach. unam.*
F. s. a. Electuarium.

Het gout wert niet onder het Poeder gemengt, maar onder de Confectie grofjes omgeroert.

Dese wert gemeenlyk gebruikt om het hert te sterken, en de geesten met het bloet te verkwikken, maar is veel te swak, voornamentlyk wanneerse de Ambergrys daar uit laten; maar 't sou niet vreemt zyn daar eenige droppelen *Olei Cinamomi* en *Caryophyllorum* by te mengen, 't welk meerder verquikkinge sal by brengen: of dat men de selve olien met *Sal. succini volatile*, mengt, en met een cordiale brandewyn, uittrekt.

De *Dosis* is tot een drachme in eenige hartsterkingen.

Con-

Confectio Hyacinthorum.

R. Hyacinthorum,
Coralli rubri, aa *unc. sem.*
Boli Armenæ veræ, *unc. unam.*
Granorum Kermes.
Rad Tormentillæ
Dictamni albæ,
Sem. Acetosæ.
Limonum
Portulacæ
Flor. Rosarum rubr.
Croci,
Santali albi, citrini, rubri,
Rasuræ Eboris, an *scrup. quatuor.*
Cornu Cervi *drach. tres.*
Smaragdi,
Saphiri,
Topasii,
Margaritarum,
Serici crudi,
Folior. Auri.
Argenti, aa *scrup. duas.*

De gesteenten werden besonder gevreven, en onder de andere Poeders gemengt, daar mengt men dan soo veel *Syroop van Limoenen* by, dat het een bequaam *Electuarium* kan werden: waar onder dan het goud en zilver grofjes gemengt werd.

Dese Confectie segt men mede hartsterkende te zyn, is goet in braken, swakke maag, en allerley bloet en buykloop te stoppen,

pen, voornamentlyk in ziekten die uit een ſuur beſtaan.

Men mengt deſelve onder eenig water of onder een *bolus* tot een drachme.

Philonium Meſuæ.

R. Sem. Hyoſcyami albi,
Piperis albi, aa *drach. viginti.*
Croci, *drach. quinque.*
Rad. Pyrethri.
Spicæ Nardi Indicæ,
Caſtorei aa *drach. unam.*

Honing ſoo veel als het Poeder driemaal weegt, wel geſchuimt en tot een genoegſame dikte gekookt zynde, roert daar onder *Opii* in wat azyn gediſſolveert tien drachmen; dit gedaan zynde, mengt daar het Poeder onder.

Men gebruikt het in de buikpyn, colyk en winden, ſtilt ook de pyn in de lyfmoeder, hooft en andere plaatſen meer: is ook goed in alle koude ziekten.

Doſis in kinderen met greinen en in oude tot een drachme en vier ſcrupels.

Requies Nicolai.

R. Flor. Roſar. rubr.
Violarum, aa *drach. tres.*
Sem. Hyoſcyami albi,

La-

Lactucae,
Papaveris albi,
Portulacae,
Psyllii,
Scariolae,
Cort. Rad. Mandragorae,
Opii Praeparati, Zingiberis,
Nucis Moschatae,
Cinamomi, aa *drach. unam & sem.*
Santali albi,
citrini,
rubri,
Spodii ex ebore usto,
Tragacanthi, aa *scrup. duos.*
Mellis despum., soo veel als het bovengeschrevene drymaal weegt.
M. F. Opiatum.

De honig zyn behoorlyke dikte hebbende; mengt daar onder den *Opium* in wat azyn of wyn ontdaan zynde, en daar na de Poeders.

Dit gebruikt men veel voor kinderen die niet slaapen konnen, eerst met greinen, en daar na met een half serupel. In oude luiden tot een drachme en vier scrupels.

ZEVENDE AFDEELING.

Van de
POEDERS.

Purgerende Poeders.

Diasenæ Montagnanæ.

R. Fol. Senae mund. *unc. duas.*
Cremoris Tartari, *unc. sem.*
Sem. Fœniculi dulcis, *drach. duas.*
Macis,
Cinamomi,
Salis gemmae, aa *drach. unam.*
F. Pulvis.

Dryft alle zuure en galagtige vogten uit, en doet bequamelyk purgeren, tot een dragme en vier scrupels ingegeven.

Merkt dat de *Crem. tart*, *en Sal gemmæ* alleen gevreven werden, en daar na onder de andere Poederen gemengt.

Diaturbith cum Rhabarbaro.

R. Turbith. gummosi,
Hermodactylorum, *die niet gewormt zyn.*
Rhabarbari electi, aa *unc. unam.*
Scammonii pp. *unc. sem.*
Santali albi, rubri,
Zingiberis,

Flor.

Flor. violarum, aa *drach. un. & sem.*
Maſtiches, Cinamomi,
Sem. Aniſi,
Croci Britannici, aa *drach. ſem.*
M. F. Pulvis.

De *Scammonium*, *Maſtix* en *Saffraan*, werden elk alleen geſtooten, en by d'andere Poeders gemengt.

Dit Poeder purgeert het ſuur en waterige vogten: is goed in alle loop, voornamentlyk in de kinderen, met wat Syroop van Rhabarber gemengt.

Men geeft die tot een drachme en vier ſchrupels, alleen of elders anders onder gemengt.

Hieræ ſimplicis Galeni.

R. Aloës Socotorinæ lucidæ, *drach. centum.*
Cinamomi,
Ligni Aloës,
Rad. Aſari,
Spicæ Nardi Indicæ,
Croci,
Maſtiches, aa *drach. ſex.*

De *Aloë*, *Maſtix* en *Crocus* elk alleen gevreven zynde, werden onder de andere Poeders gemengt.

De kragten ſyn in het *Electuarium de Hiera* beſchreven.

Doſis tot een dragme.

PULVERES AROMATICI.

Aromaticus Rosaceus Gabriel's.

Rosar. rubr. *drach. quindecim.*
Glycyrrhizæ *drach. septem.*
Cinamomi, *drach. quinque.*
Ligni Aloës,
Stantali citrini, aa *drach. tres.*
Gummi Arabici,
Tragacanthi,
Macis,
Caryophyllorum, aa *drach. duas & sem.*
Spicæ Nardi Indicæ,
Nucis Moschatæ,
Cardamomi minoris,
Galangæ, aa *drach. unam.*
F. Pulvis.

Dit is een bequaam Poeder in de verswakte maag, helpt de vertering der spyse bevorderen, stilt het walgen en braken, en verdryft de winden.

Dosis tot een drachme.

Diacalaminthes.

R. Herb. Calaminthæ Montanæ,
Origani, Pulegii,
Sem. Petroselini Macedonici,
Vulgaris.
Seseleos, aa *drach. duas.*
Ligustici, *unc. unam.*

Apii,

Apii,
Cimarum Thymi, aa *unc. sem.*
Piperis nigri *unc. unam.*
M, F. Pulvis.

Zy verdryft alle taye ſlymige vogten, verdryft de winden en den hik, looſt de piſſe en de ſtonden.

Doſis een dragme.

Diagalangæ Meſuæ.

R. Ligni Aloës,
Rad. Galangae, aa *drach. ſex.*
Calami Aromatici,
Zingiberis,
Cinamomi, Macis,
Caryophyllorum,
Piperis albi, longi,
Cort. Arantiorum exter.
Citriorum exter.
Sem. Cumini.
Leviſtici, aa *anderhalf drachme.*
Aniſi, Apii,
Cardamomi minoris,
Carei, Fœniculi,
Herb. Calaminthæ,
Menthæ gedroogt.
Spicæ Indicæ, aa *drach. unam.*
F. Pulvis.

Dit Poeder is goet in alle verkoude Magen; daar ſlym en winden zyn: tempert alle zuurigheden, en leelyke oprupſingen.

Dosis tot een dragme 4 of 5 scrupels.

Diaireos simplex.

R. Rad. Iridis Florentinæ *unc. sem.*
Sacchari canti albi.
Pulv. Diatragacanthi frigid.
aa *drach. duas.*
M. F. Pulvis.

Dit Poeder wert gebruikt in al'e sinkingen die op de borst in de verkoudheden vallen, heersse keel, hoest en diergelyke: doet ook de ragchels ligtelyk voortkomen.

De *dosis* is als boven.

Dialacca major.

R. Laccæ pp.
Rhabarbari,
Schœnanthi, aa *drach. tres.*
Rad. Aristolochiæ rotundæ.
Asari, Costi,
Gentianae,
Rubiae tinctorum.
Spicae Nardi Indicae.
Cassiae ligneae.
Cinamomi, Croci.
Herb. Sabinae, Hyssopi.
Succi Absinthii condensati.
Eupatorii aq. condensa ti.
Amygdalarum amar.

Sem.

Sem. Ammiof. Anifi.
Apii, Faeniculi.
Bdellii, Mafiches.
Myrrhae, aa *anderhalf drach.*
Piperis.
Zingiberis, aa *drach. unam.*
F. Pulvis.

Het ontftopt alle verftoppingen, en knoetsgefwellen, verwekt de ftonden, en maakt een goed bloed. Is befonderlyk goed in de leverziekten en milt, maakt een goede maag.

De *Dofis* is als vooren.

Diamargariton Frigidus.

R. Margar. fplend. *drach. tres.*
Ligni Aloës.
Santali, citrini, rubri.
Cinamomi.
Papav. albi, Sem. quat. frig. min.
Bacc. Myrti.
Flor. Bugloffae.
Nymphaeae,
Rofarum rubr.
Violarum.
Cornu cervi crudi, *voor* Os cordis Cervi.
Rafurae Eboris, aa *drach. unam.*
Coralli albi,
rubri, aa *drach. fem.*
F. Pulvis.

Dit Poeder is verſterkende in alle heete ziekten, is goed voor de qualykten, teering, hooft, en longe ziekten,

Doſis is als boven.

Diambræ Meſuei.

R. Rad. Doronici Romani.
Galangae.
Cinamomi.
Caryophyllorum.
Nucis Moſchatae, Macis.
Fol. Lauri. *voor* Malabathrum, aa *drach. tres.*
Zingiberis, *anderhalf drach.*
Ligni Aloës.
Santali citrini.
Cardamomi minoris.
Piperis longi, aa *drach. duas.*
Spicae Nardi Indicae.
Ambrae griſeae, aa *drach. unam.*
F. Pulvis.

Herſtelt de geeſten, en doet de ſlappe lighamen nieuwe kragten krygen: is het hooft dienſtig, geneeſt de vallende ziekten, hooftſwymel, als ook de ſlymige en windige maag.

Doſis als vooren.

Dianthos Nicolai.

R. Flor. Roriſmarini *unc. unam.*

Ro-

Rosarum rubr.
Violarum.
Rad. Glycyrrhizæ, *drach. sex.*
Galangæ, Zedoariæ.
Zingiberis.
Ligni Aloës, Cinamomi.
Caryophyllorum.
Nucis Moschatæ, Macis.
Spicæ Indicæ.
Sem. Anethi, Anisi.
Cardamomi minoris, aa *scrup. quatuor.*
F. *Pulvis.*

Dit Poeder vervrolykt alle droefgeestige uyden, versterkt de geesten en de hersenen verdryft de flauwten en slappigheden.

Dosis als boven.

Diarrhodon Abbatis.

R. Rosar. rubr. *drie lood.*
Santali albi,
rubri, aa *drach. duas & sem.*
Xyloaloës.
Gummi Arabici.
Tragacanthi.
Spodii ex ebore, aa *scrup. duas.*
Rad. Asari.
Rhabarbari.
Spicæ Indicæ.
Cinamomi.
Croci.

Caryophyllorum.
Fruct. Berberorum.
Sem. Acetosæ, Anisi.
Cardamomi minoris.
Endiviæ, Fœniculi.
Lactucæ, Ocimi.
Portulacæ, Scariolæ.
Succi Glycyrrhizæ.
Mastiches aa *scrup. unam.*
Cornu Cervi crudi.
Margarit. alb. aa *scrup. sem.*
F. Pulvis.

De kragten en *dosis* zyn als in de *Species Aromaticus Rosaceus* gesegt is.

Diatragacanthi Frigidus.

R. Gummi Tragacanthi albi. *unc. semis.*
Arabici vermiculati, *drach. duas. & sem.*
Amyli, *drach. unam.*
Rad. Glycyrrhizæ rasæ.
Sem. Citrulli. Cucumeris.
Cucurbitae.
Melonum mundatorum, aa *drach. sem.*
Sacchari canti albi *drach. sex.*
F. Pulvis.

Hier werdt geen groote quantiteit voorgeschreven, om dat de zaden, drie maanden oud zynde rans en van een quaade smaak werden, en 't is beter dat men al d'andere Poeders mede in mindere quantiteit maakt; want

want men die gemeenlyk heel oud in d'Apotheken vind, en by gevolg onkragtig, onnut en ſchadelyk voor zieken.

Het werd gebruikt in alle qualen van de borſt en long, voornamentlyk indien daar grote hitte by is, 't is goed in de hoeſt, zydewee, teering, heesheid, overmatige dorſt en diergelyke.

Diatrionſantalon Nicolai.

R. Santali albi, citrini, rubri.
Roſarum rubrarum.
Sacchari canti albi.
Sem. Lactucae.
Portulacae.
Scariolae, aa *drach. tres.*
Rhabarbari.
Spodii ex ebore.
Succi Glycyrrhizae aa *drach. duas & ſem.*
Gummi Arabici.
Tragacanthi.
Amyli, aa *drach. unam & ſem.*
F. *Pulvis.*

De *kragten* en *giſte* ſiet in *Diarrhodon Abbatis.*

Pulvis Liberans.

R. Boli Armenae verae, *drach. ſem.*
Rad. Tormentillae, *drach. duas.*
Sem. Acetoſae.

Cardui Benedicti, Citri.
Coriandri, pp.
Endiviae.
Rutae, aa *dach. unam & sem.*
Santali albi, citrini, rubri.
Rad. Dictamni albae, aa *drach. unam.*
Caryophyllatae, voor Behen.
Doronici Romani.
Zedoariae.
Ligni Aloës.
Cassiae ligneae.
Cinamomi.
Cardamomi minoris.
Florum Buglossae.
Croci, Macis.
Nymphaeae, Ros. rubr.
Margaritarum.
Coralli albi, rubri.
Succini.
Hyacinthi.
Granati.
Rasurae Eboris.
Cornu Cervi.
Spodii ex ebore usto.
Folliculorum Serici crudi concisorum, aa *drach. sem.*
F. *Pulvis.*

Dit gebruikt men in alle besmettelyke siekten, doet sweeten en van de Pest verhoeden, *dosis* een drachme.

Pulvis *Nephriticus.*

R. Ligni Nephritici veri.
Rad. Glycyrrhizae rasae.
Nucleorum Persicorum, aa *unc. unam.*
Sem. Milii Solis.
Saxifragiae, aa *unc. sem.*
Apii, Carei.
Dauci, Fœniculi.
Genistae, Lappae maj.
Levistici.
Petroselini Macedonici.
Sileris Montani.
Urticae Romanae.
Rad. Asari.
Zingiberis, *drach. duas.*
Spicae Indicae.
Ligni Sassafras.
Schœnanthi, Succini.
Oculorum Cancri, aa *drach. unam & sem.*
Lapidis Prunellae.
Tartari vitriol. aa *drach. duas & sem.*
M. F. Pulvis.

Dit Poeder is goed om alle slym en sand der nieren en blaas af te dryven.

Dosis *een drachme.*

CHYMISCHE POEDERS.

Cremor Tartari.

Neemt gepoederde witte Rinsche Wynsteen, die sommige reisen gewassen is, soo veel gy wilt, kookt die op een sagt vuurtjen in een verglaasden pot, tot dat 'er zig een dun velletjen boven op vertoont, welk met een houten spaantjen moet afgeligt werden, en op een kladpapier gedroogt. en gestoten zynde in een fles bewaard.

Is goed tegen alle soute, galagtige en slymige vogten, opend alle verstoptheden, maakt de buyk week. *Dosis* tot een dragme of twee.

Crystalli Tartari.

Neemt gepoederde witte Rinsche Wynsteen, die eenige reisen gewassen is, soo veel als gy begeert, laatse met water opkoken: gietse door, setse s'nagts in de koude, so sullen de krystallen aan de zyden van de Pot blyven hangen, welke gy sult vergaderen en droogen.

Kragten, Gebruik en gifte is als vooren.

Tartarus Vitriolatus.

Neemt *Oleum Tartari* die *per deliquium* gemaakt,

maakt en gefiltreert is, so veel gy wilt, doet die in een wyde fles of verglaasde kom, drupt daar allengskens half so veel *Olei Vitrioli* in, soo sal het terstond in een witachtige stoffe ter neer gestooten werden, het overige vogt sult gy dan op een sagt vuurtjen uitdampen, tot de droogte van sout, en bewaren het.

Men noemt dat middel om zyn groote deugden een *Panacea*, en werd veel in steen en graveel gebruikt; alle swavelige, galagtige, slymige en scheurbuikige Vogten werden daar door getempert; beneemt alle verstoppingen en verdryft de koortsen, geneest de geelsugt, staap ziekte, water sucht, maakt honger, doet de stonden voortkomen, en brengt een nieuwe gestinge in 't bloed.

Dosis van ses grein tot een half en heel scrupel.

Flores Sulphuris.

Neemt geele *Swavel*, (levende is beter) die van haar vuiligheid gesuivert is, so veel als gy begeert, doetse in een sublimeer pot, en sublimeertse in 't Sand. Siet de figuur van een sublimeerpot in de Chymi van *Doctor Blankaart*, 't welk ook met twee Potten op elkander te setten kan geschieden.

De bloem is goed in de qualen der borst en longe, geneest de schurft en ruidigheid

des huids; is goed om alle wonden, so uitterlyk als innerlyk, te heelen; verdryft de jigt, voet en hand euvel, langduurige siekten, doet fraaitjes sweeten.

Dosis van een half scrupel tot een dragme.

Lapis Prunellæ.

Neemt een goed deel *Salpeter* stukken, laat die in een kroes smelten en gloeyen, werpt dan, allenxkens een weinig *Flor. Sulphuris*, tot dat de Salpeter van zyn onsuiverheid gereinigt is, en soo klaar als Water is. Gietse dan in een koper bekken, soo sal deselve komen te stollen; of men schept die uit met de ketel van een Tabakspyp, en men laet het zelve in droppelen op een steen vallen, soo staat het cierlyker in uw glas: dog sommige koken de selve na het uitgieten in schoon water, om in kryssallen te doen schieten: die men dan in heet water smelt, en door een kladpapier laat lopen, en op een koude plaats te kryssallizeren set, dat sy dan wederom in een kroes smelten, en met swavel suiveren, 't welk zy ten minsten tot dry reizen herdoen. Werd ook *Sal Prunellæ, Nitrum Fixum, Nitrum Tabulatum, Purificatum, Cryssallum Minerale* &c. genoemt:

Men gebruiktse in koortsen, dorst, droge mond, bange hitte; opend de ingewanden, doorsnyd de slymige en taye Vogten, brengt alle zoute vogten ten onder; dood de

de wormen, belet eenigsints het voort teelen.

Dosis van ses grein tot een dragme.

Magisterium Corallorum.
Margaritarum.
Oculorum Cancri.

Neemt Coral, Paarlen, Kreeftoogen, &c. een once, laatse seer fijn gestooten zyn, doetse in een wyd glas, giet daar over gedistilleerden edik soo veel genoeg is, of ontrent twee of dry vingers hoog, soo sullen sy terstond opbruisen: het opbruisen gedaan zynde, sult het klare vogt afgieten, en filtreren het door een kladpapier: het welk men in een Porceleine schotel of ander verglaasde kom laet uitdampen, roerende het somtyds met een houten spatel eens om, tot 't een wit Poeder op de grond blyft: 't welk men weder in *Aqua Boraginis* afwast, filtreert en uitdampt.

Sommige druppen by de gesmolte gesteenten, wanneerse gefiltreert zyn, den *Liquor Tartari*, en dan sinkt een wit Poeder op de grond, welk vergadert en afgesoet zynde, gedroogt en bewaart werd.

Alle de Magisterien van gesteenten in 't general zyn meest om het zuur ten onder te brengen, en by gevolg het Bloed behoorlyk te doen gesten. Maar in 't bysonder stoppen de Corallen: de Peerlen segt men het

het hert te sterken, en de Kreeftoogen de Pis af te dryven, en 't geronnen Bloed te verdunnen.

[Mercurius Præcipitatus Ruber.

R. Argenti vlvi, *part. unam.*
Aquæ fortis, *part. duas.*

Doetse t'samen in een flesjen, en laatse in heet sant sagtjes uitdampen, neemt dan uw massa daar uit, vryft die in een mortrier, doetse in een Panneken, en rookt het selve op een sterker vuur nog meerder uit, geduurig omroerende, tot dat de selve te degen rood is.

De selve dient om alle wonden en sweeren te suiveren, en het overtollige vlees dood te byten. Het doet sterk braken, doet quylen, geneest de pokken, schurft, lasery, dood de luisen, op het hooft gestroit.

Dosis van 4. 5. tot 6. grein.

Sal Absinthii.
Cardui Benedicti.
Fabarum &c.

De gedroogde kruiden brand men tot een witte assche: waar over men warm water giet, om de soutigheid uit te trekken, welke loog men filtreert, en op een sagt vuurtjen

jen uitdampt, tot een sout: welk, indien men het suiver wil hebben, weder kan solveren, filtreren en uitdampen.

Alle de souten uit assche gemaakt, behouden weinig van de kragten der Kruiden daarse uit gemaakt zyn. Doen meest alle sweetdryven, brengen alle zuure Vogten ten onder, en daarom in de koortsen seer goed.

Dosis van ses grein tot een scrupel.

AGTSTE AFDEELING.

Van de Trochiscen.

Agaricus Trochiscatus.

NEemt het Poeder van dry oncen witte en lichte *Agaricus*, maakt hier met *Canari Wyn*, in welke twee drachmen *Gember* syn geweikt, Trochisci van.

Sy doen alle slym en taye Vogten uit het lyf purgeeren tot een drachme ingegeven.

Trochisci albi Rhasis, of *Sief album.*

R. Ceruffæ *met Rooswater gewassen. drach. decem.*

Amyli, *drach. quat.*

Gum-

Gummi Arabici.

Tragacanthi : aa *drach. duas.*

Caphuræ *drach. duas.*

Maakt met wit van een ei daar Koekjes van: diese met *Opium* wil hebben, kander een drachme by doen.

Men gebruiktse in alle oog ontstekingen en oogpyn, om te verkoelen. Men kanse ook uiterlyk gebruiken om de cicatriseren. Tot een dragme werden sy in de oogwaters gedaan.

Trochisci Alhandali.

Neemt lichte en witte *Coloquint*, van haar zaden gesuivert, klein gesneden en met een weinigjen Olie van Rosen gestampt, *unc. decem.*

Gummi Arabici:

Tragacanthi,

Bdellii, aa *drach. sex.*

Gestoten zynde, maakt met Roosewater een mucilago uit de Tragacant, soo veel ontrent dat genoeg is, om de Poeders tot een masse te brengen, en Trochisci daar uit te maken, die men in de schaduwe droogen kan.

Deselve doen alle slym uitdryven, en uit alle Deelen uitsuiveren

Dosis een half en een heel scrupel.

Tro-

Trochisci Alkekengi.

R. Fructuum Alkekengi, *drach. tres.*
Boli Armenæ veræ, *unc. unam.*
Gummi Arabici.
Tragacanthi.
Sanguin. Draconis in lachrymis.
Thuris, Amyli.
Succi Glycyrrhizæ.
Amygdalarum amararum.
Nucleorum Pini.
Sem. Papaveris albi, aa *drach. sex.*
Citruili, Cucurbitæ.
Melonum. aa *drach. tres & sem.*
Apii, Hyoscyami.
Succini.
Opii præp. aa *drach. duas.*

Alles gestooten zynde, stampt met Sap van Alkekengi daar een massa af om Trochisci van te maken.

Men gebruiktse in heete Pis, verfworen nieren, blaas, pisleiders &c. item, om Graveel, en pyn der nieren te stillen: reinigt alle innerlyke sweringen en scherpigheid in 't water maken, doet de opgestopte Pis en Droppelpis loopen.

Dosis een drachme.

Trochisci Bechici albi.

R. Sacchari albissimi *libr. unam.*
Canti albi.
Penidiati, aa *unc. quatuor.*
Rad. Iridis florent, *unc. duas.*
Amyli *dry lood.*

Tot een Poeder gestooten zynde maakt met Roosewater en Gum Tragacant een slym om kleene Koekjes te maken.

Zy dienen in alle gelegentheden van de Borst, heesse keel in de fluimen op te geven, stillen ook den hoest, wanneer men somtyds een Koekjen in de mond houd.

Trochisci Capparum.

R. Cort. Rad. Capparum.
Gummi Ammoniaci.
Sem. Agni Casti, aa *drach. sex.*
Nigellæ, Nasturtii.
Fol. Calaminthæ, Rutæ.
Rad. Acori.
Aristolochiæ rotundæ.
Amygdalarum Amararum.
Succi Eupatorii aq cond. aa *drach. duas.*
Rad. Cyperi rotundi.
Fol. Scolopendrii. aa *drach. unam.*

De Amoniac kan men in Asyn smelten en by de andere Poederen mengen om een massa, en daar voort Koekjes af te maken.

Men

Men gebruiktse in alle Verstoppingen van Lever, Milt en andere ingewanden: verdunt alle slymige en zuure Vogten, zyn de miltsuchtige seer goed.

Trochisci Cypheos voor de *Mithridaat.*

R. Pulpæ Uvarum passarum albarum & Pinguium.
Terebinthinæ Cypriæ aa *unc. tres.*
Myrrhæ.
Schœnanthi, aa *unc. unam & sem.*
Cinamomi, *unc. sem.*
Rad. Acori veri, *drach. novem.*
Cyperi rotundi.
Spicæ Nardi Indicæ.
Cassiæ ligneæ.
Baccarum Juniperi.
Bdellii, aa *drach. tres.*
Ligni Aspalathi *ofte* Ligni Aloës. *drach. duas & sem.*
Croci, *drach. unam.*

Het Poeder gestooten zynde, kan men de Terpentyn onder een weinig geschuimde Honing mengen, en voorts met Canary Wyn een massa maken, om Trochisci te formeeren.

Dese Trochisci werden in de Mithridaat gebruikt. Sy zyn voort goed in alle versworen ingewanden.

Trochisci Myrrhæ.

R. Myrrhæ electæ, *drach. tres.*
Lupinorum mund. *drach. quinque.*
Rad. Rubiæ tinctorum.
Fol. Menthastri.
Pulegii cervini, Retæ.
Sem. cumini.
Assæ foetidoe.
Sagapeni.
Opopanacis, aa *drach. duas.*

De Gommen kan men in 't *Sap van Artemisia* smelten; en met het ovrige Poeder daar Koekjes uit formeeren.

Sy dienen om de stonden voor te doen komen, alle slymigheden te verdunnen, de baring te verhaasten, de doode Vrugten, Nageboorte en trage kraam vloed uit te dryven.

Dosis van een scrupel tot een drachme.

Trochisci Rhabarbari.

R. Rhabarbari electi, *drach. decem.*
Succi Eupatorii aq. cond. *unc. sem.*
Flor. Rosarum rubr. *drach. tres.*
Rad. Asari.
Rubiæ tinctorum.
Spicæ Nardi Indicæ.
Fol. Absinthii.
Sem. Anisi.
Apii, aa *drach. unam.*

Amyg-

Amygdalarum Amararum, *unc. ſem.*
Succi Abſinthii Romani q. s.
M. F, Trochiſci.

Zy hebben haar gebruik in de Geelſucht, Waterſucht, qualen der Lever en Milt, alle Verſtoppingen en quade vogten.

Doſis een dragme.

Trochiſci Scillitici, voor de Theriakel.

Neemt ſeer verſche en witte *Scilla* van haar uiterſte Baſten en houtagtige wortel gezuivert, kneedtſe in tarwen zuurdeeg; en laatſe onder d'aſſche of in den oven gaar braden, of tot 'er rondom een bequame korſt gebakken is, doet dan het deeg daar rondom af, ſnyd de ſelve dan met een houten mesjen.

Neemt dan een pond van deſe dus bereide *Scillæ*, *Farinæ Orobi* of *Lupini*, *agt oncen*, ſtampt alles te degen onder een, en maakt daar Koekjes af, die men in de ſchaduwe droogen ſal.

Deſe werden voor de Theriakel gemaakt, zyn bequaam om alle ſlym te verdunnen.

Trochiſci Terræ Sigillatæ.

R. Terrae Sigillatae, *of* Boli Arm. verae. *unc. ſem.*
Acaciae verae. Hypo-

Hypociſtidis.
Sanguinis Draconis in lacrymis.
Gummi Arabici aſſati.
Amyli aſſati.
Lap. Haematitidis.
Coralli rubri.
Succini.
Spodii ex ebore.
Balauſtiorum.
Roſarum rubrarum.
Antherae, *ſeu* Sem roſarum.
Sem. Portulacae aſſati.
Nucum Cupreſſi.
Cornu Cervi uſti.
Thuris maſculi, croci.
Opii praeparati, aa *drach. duas.*
Sèm. Papaveris nigri.
Margaritarum.
Gummi Tragacanthi, aa *drach. unam & ſem.*

Alles wel geſtooten zynde, ſoo maakt met *Sap van Plantago* daar Trochiſci af.

Zy doen alle Bloedvloed ſtoppen, als ook allerley ſoort van buikloop.

Trochiſci Hedychroi ad Theriacam. van Galenus.

R. Ligni Aſpalathi, *of* Santali citrini.
Herb. Majoranae.
Mari Syriaci.
Rad. Aſari, aa *drach. duas.*

Aco-

Acori.
Cofti Odorati.
Phu Pontici,
Ligni Aloës.
Cinamomi.
Schœnanthi.
Olei Nunc. Mofch. aa *drach. tres.*
Caffiæ Ligneæ.
Spicæ Nardi Indicæ.
Fol. Lauri.
Croci.
Myrrhæ aa *drach. fex.*
Caryophyll. Plinii *unc. unam & fem.*
Mafliches *drach. unam.*
Vini Canarini q. f.

Trochifci Viperini, ad Theriacam.

Defe werden uit Italien, Venetien of Padua, Vrankryk en elders van daan ontboden.

NEGENDE AFDEELING,

Van de

PILLEN.

Pilulæ Aloëphanginæ.

R. Rad. Acori, Afari,
Spicae Nardi Indicæ,

Ligni Aloës,
Santali citrini,
Cinamomi, Macis,
Nucis Moſchatæ,
Caryophyllorum,
Carpobalſami of Bacc. Juniperi,
Cubebarum,
Cardamomi minoris,
Schænanthi, aa *unc. ſem.*
Roſarum rubrarum,
Abſinthii a *drach. duas.*

Alles grof geſtooten zynde, doet het Poeder in een fles, giet daer ſo veel brandewyn op dat de Tinctuur bekwamelyk kan uittrekken: dikwils in *Balneo Mariæ* ſettende, en daar na warm uitperſende.

Smelt dan in deſe Tinctuur.
Aloës lucidae puriſſ. *libram unam.*

Laat dit op de warme aſſche ſagtjes uitdroogen tot de dikte van Pillen, op 't laatſte daar onder roerende het Poeder van
Maſtiches,
Myrrhæ, aa *een half once.*
Croci *drach. duas.*
F. Maſſa.

Zy dryven en purgeren alle ſlym uit de maag, herſenen en het ganſche lichaam, ſterken de maag, herſtellen de koking, verdryven alle rauwigheid.

Doſis van een ſcrupel tot een dragme.

Pilulæ Agarici.

R. Agaric. Trochiſcat. *drach. tres.*
Turbith Gummoſi *drach. quinq.*
Pulv. Hieræ ſimplicis Galeni, *unc. ſem.*
Trochiſci Alhandal,
Myrrhæ, aa *drach. duas.*
Maſtiches,
Rad Iridis Florent.
Fol. Marrubii, aa *drach. unam.*
Vini Canarini q. ſ.
F. Maſſa.

Zy purgeeren de borſt van alle dikke en taye ſlym, ſetten alle waterige en ſlymige vuiligheden uit het gantſche lichaam af.

Doſis een dragme.

Pilulæ Aureæ.

R. Aloës lucidæ,
Scammonii præp. aa *drach. quinq.*
Roſarum rub.
Sem. Apii, *drach. duas & ſem.*
Aniſi,
Fœniculi aa *anderhalf drachme.*
Croci, Maſtiches,
Trochiſci Alhandal, aa *dr. unam.*
Mell. Roſacei q. ſ.
F. Maſſa

Zy ſuiveren en purgeeren het hoofd; en alle ſintuigen: ſcherpen het geſigt en gehoor; dryven de winden en quade opgeſ-

tinge uit de maag en darmen. Zyn goed voor 't kolyk, graveel, &c.

Dosis tot een dragme.

Pilulæ Cochiæ.

R. Pulv. Hieræ ſimpl. *drach. decem.*
Troch. Albandal. *drach. tres & ſem.*
Scammonii præp. *drach. duas & ſem.*
Turbith gummoſi.
Flor. Stæchadis, aa *drach. quinque.*
Syr. Stæchadis, q. ſ.
F. Maſſa.

Het gebruik en *Doſis* als de *Pilulæ Agarici* en *Aureæ.*

Pilulæ Cynoglosſi.

R. Rad. Cynogloſſi ſicc.,
Sem. Hyoſcyami albi.
Opii præp. aa *unc. ſem.*
Myrrhæ, *drach. ſex.*
Thuris Maſculi, *drach. quinque.*
Croci, Caſtorei.
Styracis Calamitae, aa *drach. duas.*
Aq. Roſarum q. ſ.
F. Maſſa.

Zy verdikken alle dunne Catharren die hoeft maken, of op eenige deelen van de mond ſchieten: zyn ſeer bequaam in de Paroxyſmen van een *Aſthma.*

Doſis 2, 3, 6, 8, 10. grein.

Pilulæ Extracti Catholici.

R. Pulpae Colocynthidis, *drach. ſex.*
Agarici albi,
Hellebori nigri,
Pulv. Diarrhodon Abbatis aa *unc. ſem.*

Uit deſen trekt men een Tinctuur met brandewyn, welke in een fles gedaan werd, en in *Balneo Mariæ* geſet. Het *Pulvis Diarrhodon* ſetten ſommige wel alleen te weeken. Alles warmtjes uitgeparſt zynde, doet daar by het Poeder van
Aloës lucidae, *unc. unam.*
Scammonii praep. *unc. ſem.*

Laat het ſagtjes uitrooken tot de dikte van Pillen.

Dit purgeert alle vogten uit het lichaem.

Doſis van tien tot vierentwintig grein.

Pilulæ fœtidæ Majores Meſuæ.

R. Troch. Alhandali.
Aloës lucidae
Ammoniaci.
Opopanacis, Sagapeni.
Myrrhae, Epithymi.
Sem. Rutae aa *drach. quinque.*
Scammonii praep. *drach tres.*
Rad. Turbith. Gumm. *unc. ſem.*
Eſulae min.
Hermodactylorum aa *drach. duas.*
Zingiberis *anderhalf drachme.*

 Spicae

Spicae Nardi Indicae.
Cinamomi, Croci,
Castorei, aa *drach. unam.*
Euphorbii triti, *scrup. duas.*
Succi fol. Porri q. s.
F. Massa.

De Gommen kan men onder het *Succus Porri* smelten, en daar het Poeder by mengen. Sy konnen ook dienen voor *Pilulæ de Hermodactylis.*

Zy doen alle dikke en taye slym uitdryven; sy zyn dienstig in 't flerezyn, jigt, lendevang, kolyk, maagpyn. Verwekken de stonden. *Dosis*, van een half tot twee Scrupels.

Pilulæ Hieræ simpl. cum Agarico.

R. Pulv. Hierae simpl. Galeni,
Agarici Trochiscati, aa *unc. sem.*
Aloës lucidae, *unc. unam.*
Mel. Rosacei q. s.
F. Massa.

Zy hebben haar nuttigheyt in de maag, engborstigheid, en al waar dikke en taye vogten zyn.

Dosis tot een dragme.

Pilulae Lapidis Lazuli Mesuae.

R. Lap. Lazuli *gestoten en dikwils afgewasschen, drach. sex.*

Ep-

Epithymi.
Rad. Hellebori nigri.
Agarici trochiscati, aa *unc. unam.*
Scammonii praep.
Salis gemmae, aa *drach. duas & sem.*
Caryophyllorum.
Sem. Anisi, aa *unc. sem.*
Pulv. Hierae simpl. *drachm. quindecim.*
Succi Fumariae, q. s.
F. *Massa.*

Zy purgeeren alle suure swarte vogten, en dienen in de quartein, kanker, en alle andere sicktens die uyt suur bestaan.

Dosis tot een drachme.

Pilulae Laudani Opiati.

Neemt suivere *Opium*, die in brandewyn gesmolten, doorgekleinst, en tot een behoorlyke dikte uitgerookt is, een half once.

Trekt dan de Tinctuur met brandewyn uit een half once *Pulv. diambrae*, smelt in dese Tinctuur *de Opium*, rookse te samen uit tot de dikte van Pillen, op het laatste daar onder mengende.

Croci Britannici, *drach. unam.*
Castorei *drach. sem.*
F. *Massa.*

Het *Laudanum* is seker een laudabel middel, en kan nauwlyks uit de Geneeskunde gemist werden. Is deftig om alle scherpe

Pynen te ſtillen, ſlaap te maken, trekkingen, braken, alle buik en bloedloop te beletten; ſtilt den hoeſt, geneeſt de koorts, en alle ſiekten die uit ſuur voortkomen.

Doſis 1, 2, 3, 4, grein.

Pilulae Maſtichinae.

R. Maſtiches, *unc. ſem.*
Agarici Trochiſcati, *drach. tres.*
Aloës lucidae, *drach. decem.*
Succi Abſinthii, q. ſ.
F. Maſſa.

Pilulae Nitri Alexandri Tralliani.

R. Salis nitri purificati.
Euphorbii triti, aa *drach. unam.*
Scammonii praep.
Trochiſc. Alhandal.
Rad. Hellebori nigri.
Aloës lucidae, Myrrhae.
Gummi Arabici, aa *drach. duas.*
Succi Braſſicae.
Mellis Coĉti aa q. ſ.
F. Maſſa,

Zy zyn goed om alle taye en ſlymige vogten uit te dryven. Zyn dienſtig voor het hooft, goed voor de maag, jigt, en flerecyn, hoofdſwymel, Venuspokken, &c.

Doſis tot een drachme.

Pi-

Pilulae Pestilentiales Communes.

R. Aloës lucidae, *unc. duas.*
Myrrhae, *unc. unam.*
Croci, *unc. sem.*
Vini Canarini q. s.
F. Massa

Zy zyn goed in alle quaadaardige en pestilentiale siekten om die tegen te gaan, wederstaan alle verrottingen: zyn ook goed om de maag te purgeren.

Dosis tot een drachme.

Pilulae Sine quibus.

R. Aloës lucidae, *drach. quatuordecim.*
Scammonii praep. *drach. sex.*
Agarici Trochiscati.
Rhabarbari.
Fol. Senae mund. aa *unc. sem.*
Myrobalanorum citrinorum *drach. duas.*
Herb. Absinthii.
Flor. Violarum.
Rosarum rubrar.
Cuscutae, Mastiches.
Salis gemmae, aa *drach. unam.*
Succi Fœniculi.
Euphragiae, aa q. s.
F. Massa.

Dezelve zyn dienstig in alle hoofdsiektens suffusien der oogen, en duysterheyt derselve,

ve, ſterken het gezicht: zyn ook bequaam in de ruiſingen en dooſheyt der ooren; zy ſuiveren met een woort alle vochten uit.

Doſis tot een drachme.

TIENDE AFDEELING,

Van de OLIEN.

Uitgeperſte Olien.

Oleum Amygdalarum Dulcium.

NEemt drooge ſoete *Amandelen*, die niet rans en zyn, ſoo veel gy wilt.

Kleen geſtooten zynde, doetze in een grove kaasdoek, en parſt daar, ſonder warm te maken, de olie uyt.

Een once verſch ingenomen dryft de nageboorte af en graveelig ſand; van buiten is ſy verſagtende.

Op gelyke wyze maakt men ook

Oleum Amygdalarum amararum.

Laurinum, *deſe komt uit de gelukkige Eilanden.*

Macis, *wort uit Indien gebragt.*

Nucis Juglandis.

Moſchatæ, *komt uit Indien.*

Olivarum Maturarum, *komt uit Spanjen.*

Immaturarum, *dat is*, Omphacinum, *komt uit Spanjen.*

Pal-

Palmæ, *komt uit Guinea en Indien.*
Sem. Erucæ, Hyoſcyami.
Lini, Nigellæ.
Papaveris.

Oleum Ovorum.

Neemt ſoo veel eyeren als gy wilt, kooktſe heel hart, neemt de doiren, braadſe in een bekken totſe olyagtig werden, en perſtſe uit

Men gebruiktſe om te verſagten, en werdt qualyk tegen het ſcheurſel gebeſigt; doet alle lidteekens uit, die na het branden gelaten zyn, ſtilt de pyn der ooren en tanden; doet het hair groeijen; geneeſt de hairworm en douworm: is dienſtig tot winter handen en winter voeten, kloven in de borſten.

Olien door weiken en koken.

Oleum Abſinthii.

Neemt d'opperſte groene topjes van den *Alſem* klein geſneden en geſtooten zynde, *vier oncen* doet daer by,

Ol. Omphacini, drie pond.

Laatze vyftien dagen in de Sonne of andere warme plaatſe ſtaan in een toegeſloten fles: doetſe door een doek, en ſtelt daar weder nieuwe Alſem op, dit tot drie reiſen herhalende, by de laatſte infuſie ſult gy vier oncen

ſap van Alſem doen, en koken het tot al het vogt vervlogen is, doet de olie dan door een doek, en bewaartſe.

Uiterlyk opgeſtreken is ſy verwarmende, ſtilt het braken en walgen, dood de wormen. Men mengtſe ook onder de klyſteeren tegen de wormen en winden, dus maakt men

O L E U M

Anethinum, *uit de bladen en bloemen.*
Chamæmelinum, *uit de bloemen.*
Cydoneorum. *uit de Queeappels met de baſten* en Oleum Omphacinum.
Hyperici, *uit de topjes en bloemen.*
Keirinum, *uit de geele muurbloemen.*
Liliorum alborum, *uit de bloemen.*
Majoranæ nobilis.
Menthæ criſpæ ſativae, *met* Omphacium.
Nepetæ.
Nymphææ, *uit de witte bloem* en Omphacinum.
Roſaceum completum *uit de opene roſen* met *rype olie.*
Roſaceum omphacinum, *uit rode knoproſen; en onrype olie.*
Rutaceum.
Scorpionum ſimplex, *met olie van bittere Amandelen.*
Solani, *uit de bladen en beſiën met olie van knoproſen.*
Trifolii odorati, *uit de bladen en bloemen.*

Violarum, *uit de bloemen en onrype olie.*
Verbafci, *uit de bloemen en rype olie.*

Defe verfch geftooten zynde, werden eenige dagen in de Son geweekt, welke door gedaan zynde, wederom met nieuwe konnen ververfcht werden; kook de olie op het laaft tot hy in 't vuur druppelende niet meer en kraakt. Doetfe door een doek, en bewaartfe.

De kragten zyn als de kruiden felfs.

Oleum Capparum.

R. Cort. rad. Capparum, *unc. unam.*
Tamarifci.
Rad. Cyperi.
Sem. Agni Cafti.
Fol. Scolopendrii *of*
Ceterach, aa *drach. duas.*
Rutæ, *drach. unam.*
Aceti vini.
Vini optimi, aa *unc. duas.*
Olei maturi, *libr. unam.*

Defe te famen eenige tyd geweekt hebbende, kan men fagtjes uitdampen, doorperfen en bewaren.

Zy is goed geftreeken op alderhande harde buiken en harde milten.

Oleum Castorei.

R. Castorei,
Styracis Calamitæ,
Galbani, Opopanacis,
Euphorbii,
Cassiæ Ligneæ,
Rad. Costi, Ciperi,
Pyrethri,
Spicæ Nardi Indicæ,
Fol. Sabinæ, Croci,
Schœnanthi,
Cubebarum,
Piperis longi,
nigri, aa *drach. duas.*
Olei, *libr. tres.*
Vini odoriferi, *libr. duas.*

Kookt deselve als voren.

Zy is dienstig in alle senuw- en hoofd-siektens die uyt koude komen, tegen de trekkingen, kramp, beven der leeden, en lammigheid.

Oleum Crocinum voor het Emplastrum de Ranis.

R. Croci Britannici,
Cardamomi,
Radicum Acori, aa *unc. unam.*
Myrrhæ, *unc. sem.*

Laat alles ses dagen lang in den *azyn* weeken, doet daar by *Olei oliv.*, *libr. un & sem.*

Kookt alles sagtjens tot de vogtigheid vervlogen is, druktie uit en bewaartie.

Men gebruiktse in alle zenuwziektens, kou-

koude Moederquaalen en verhardingen.

Oleum Euphorbii.

R. Euphorbii, *unc. ſem.*
Olei Keyrini,
Vini odori, aa *unc. quinque.*

Kookt alles te ſamen tot de wyn vervlogen is, doetſe door een doek, en bewaertſe.

Haar gebruik is in de hoofdpyn en ſlaapſiektens in de neusgewreven. Is bequaam in 't uitvallen der hairen, oortuiting, jigt, flerecyn, verhardingen, &c.

Oleum Irinum.

Neemt verſche *wortels van Iris* geſtoten *libr. ſem.* verſche *bloemen van blaauwe Iris libr. unam.* het kookſel, of *ſap van Iriswortel, libr. unam.* *olei Olivarum* derdehalf pond; kooktſe ſagjes tot alle vogt vervlogen is, en doetſe door een doek.

Dezelve doet verſagten, vermurwen en verdwynen, en is daerom bequaam in alle verhardingen.

Oleum Lumbricorum terreſtrium.

Neemt een half pond *Aardwormen*, die in goede ſterke wyn gewaſſen zyn. *Olie van Olyven twee pond, Vini alb. vier oncen*, kookſe

tot

tot al het vogt uitgewasemt is, perstse uit en bewaertse.

Zy is pynstillende en bequaam in alle zenuwziektens, en steken der zenuwen en pesen.

Oleum Mastichinum.

R. Mastiches electae, *unc. tres.*
Olei Rasacei, *libr. unam.*
Vini odori, *uncias duas.*

Kookt alles als boven.

Zy wert gebesigt in swakheden der maag en darmen van buiten opgestreecken, item in alle zenuwqualen.

Oleum Mucaginum.

R. Rad. Althaeae rec. incisarum, *unc. quat.*
Scillae recentis contusae, *unc. unam.*
Sem. Fœnugraeci, *ongestooten.*
Lini, *ongestoten*, aa *unc unam & sem.*

Laatse in een goed deel waters weeken, totse al haar slym hebben afgeleid, doet dan by dese slym:

Olei anethini,
Chamaemelini,
Liliorum alborum, aa *unc. sexdecim.*

Kooktse sagtjes tot alle de vogtigheid vervlogen is, en doetse door.

Sy

Sy wert in sommige salven en pleisters gebruikt. Is (soo men meint) seer versagtende.

Oleum Myrtillorum.

R. Bacc. Myrti contus., *libr. sem.*
Olei Omphacini, *libr. unam & sem.*
Vini rubri austeri, *unc. quatuor.*

Een tyt lang geweekt hebbende kooktse tot alle vogt vervlogen is, en zygtse door.

Men segt dat dese Olie is te samen trekken- en verkoelende, dienende om de inflammatien te verkoelen, en kan mede voor een defensyf verstrekken, op dat op een gebroke been of ontleding, geen inflammatie sou volgen.

Oleum Nardinum.

R. Spicae Nardi, *unc. tres.*
Fol. Majoranae, *unc. duas.*
Lauri,
Ligni Aloës,
Rad. Calami aromatici,
Cyperi, Helenii,
Cardamomi, Macis,
Schœnanthi, aa *drie lood.*
Vini albi,
Aquae comm. aa *unc. quatuordecim.*
Olei Olivarum, *libr. quatuor, & sem.*

Twee, of drie dagen op een warme plaatse geweekt hebbende, kooktse sagtjes tot alle

le vocht vervlogen is, en doetze door.

Deselve is verdunnende en bequaam in koude hoofd- en zenuwziektens; verwarmt de maag en ingewanden, geneest de lammigheid, doet de geswellen verdwynen, stilt de nier-en blaaspyn,

---

Oleum Vulpinum.

Neemt een Vos van zyn huid en ingewand ontweid, breekt de beenen en brysselt hem in kleine stukken, kookt hem in sout water, half gaar zynde, doet daar by

Oude olie *libr. quatuor.*
Herb. Anethi,
Origani,
Thymi, aa *libr. sem.*

Kookt alles tot het vlees van de beenen valt en het vogt vervlogen is: doet het door een doek en perst het uit

Dê kragten zyn als in de *Oleum Lumbricorum.*

GEDISTILLEERDE

OLIEN.

OLEUM

Bacc. Juniperi,
Caryophyllorum,
Cinamomi,

Ligni

Ligni Rhodii.
Macis.
Majoranae.
Nucis Moſchatae.
Origanl Cretici.
Roriſmarini.
Spicae.
Sem. Anethi.
Aniſi.
Carui.
Fœniculi.

an deſe komen ſommige uit *Indien*, en an-
re werden hier aldus gemaakt:

Men neemt de Kruiden of Saden, welke
en drie dagen lang met ſout laat weeken,
elke dan op de gemeene wyſe gediſtilleert
erden, ſo krygt gy water en olie, van
elke de olie moet afgeſcheiden werden.

Deſe Olien hebben de kragten van hare
nplicien.

Oleum Corticum Aurantiorum, en *Citriorum*.

Neemt het geele van deſe verſche baſten,
o veel gy begeert, laatſe dan een dag of
vee in water weeken, niet totſe rot zyn,
lyk ſommige willen; want dan heeft men
n ſtinkende olie. Maar diſtileerſe verſch op
gemeene wyze, ſoo hebt gy water en
ie.

Zy dienen in kolyk, koude maagſiektens
winden.

Dosis guttae 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10.

Oleum Cerae.

R. Cerae, *part. unam.*
Arenae. *part. tres.*

Roert het ſand by het geſmolten waſch, en diſtileert in het ſand door een retort, niet met al te ſterken vuur. Deſe Olie wert nog eens gerectificeert.

Men gebruiktſe in alle zenuwziektens, peesſteken, verwrongen en verſtramde leden, jigt, flerecyn en alle koude ſiektens.

Oleum Laterum of *Philoſophorum.*

Neemt oude roode tigchels, geſtooten zynde, maaktſe gloeyend, en bluſtſe in oude klare olie, welke tot een ſubtyl poeder gevreeven zynde, met een retort in heet vuur geſtookt werd.

De kragten zyn als van de *Oleum Terrae.*

Oleum Succini.

R. Succini albi *of* flavi q. ſ.

Doet 'er ontrent ook ſoo veel ſand by, en diſtileert door de retort, met niet te ſterken vuur Soo hebt gy *Spiritus, Sal en Oleum Succini.*

Zy heeft de kragten als vooren. Is ook dienſtig ingenoomen om graveel en de ſtonden af te dryven, als ook om een zaadloop te geneeſen. Tempert alle zuure vogten.

Oleum

Oleum of *Spiritus Salis.*

Neemt ſeer ſterke pekel, die uit de ſoutvaten drupt, ſmyt daer in oude gloeyende ſigchels, 't welk eenige reiſen moet gedaan werden, deze dan fyn geſtooten zynde werden in een retort gedaan, en met een groote ontfanger gediſtilleert.

Deſe wederſtaat alle verrottinge, ontdoet de verſtoppingen der ingewanden: ſuivert de nieren en blaas van 't gtaveel; en is in de waterſugt een deftig middel; zy tempert de gal, en alle ſwavelige en ſiltige vogten.

Zy word niet alleen gebruikt, maar elders onder gemengt, en in een pint nat mag men een ſcrupel mengen, 't beſte is, na de zuure smaak te oordeelen.

Oleum of *Spiritus Sulphuris Per Campanam.*

Set uw *Swavel* in een vlakke ſchotel te branden, hangt over de kroes met ſwavel een glaſen klok, 't welk in de kelder op een vogtige plaats moet verrigt werden.

Men gebruyktſe om te verkoelen, in de Juleppen gedaan tegen de koorts: ſy tempert de gal en alle ſiltigheden.

Oleum Terebinthina.

Neemt een goed deel *Terpentyn*, diſtilleert die met water op de gemeene wyze

Zy

Zy doet wel water losen, dryft het graveel af, is goet in zaadloop, borstsiekten van kouw, alle zenuwziekten, verkrompen en verlamde leden, ruisingen in 't oor, jigt en diergelyke.

Dosis innerlyk 4, 6, 8, en 10 druppels.

Oleum Vitrioli.

Neemt *Roomse Vitriool*, die tot rood wordens toe is verbrand en daar na fyn gevreven, doetse in een beharnaste retort of steenen curcurbita, doet daar aan een wyde ontfanger, men gebruikt 'er wel van die groote Oostindische potten toe, en distilleert met graden.

De kragten zyn als in de *Spiritus Sulphuris*, dog de dosis wat minder.

Olien die door smelting gemaakt werden.

Oleum of *Liquor Guajaci.*

R. Gummi Guajacini q. v.

Ontdoetse in voorloop van Brandewyn, en zygtse eens door.

Zy doet sweeten, en is in de Venusziekten goed.

Oleum Myrrhæ.

Neemt een hard gekookt ei, doet het doir daar uit, vult het wit met gestooten Myrrha, bind het weder toe, en hangt het in een vog-

tige plaats, ſoo druipt daer een oliagtig vogt uit.

Sy geneeſt de kloven der borſten en winter handen, maar dient altyd verſch bereid te werden.

Oleum of *Liquor Plumbi.*

Neemt een goed deel gecalcineert lood, laat het op gediſtileerde edik ſtaan, filtreert het zelve door een kladpapier, en bewaart het vogt, is dienſtig tot alle ontſteekingen.

Oleum of *Liquor Tartari.*

Neemt wit gebrande wynſteen ſoo veel gy begeert, gepoedert zynde, doetſe in een linnen ſakjen, en hangtſe in een vogtige kelder, ſet onder het ſakjen een ſchotel, zo druipt uw *Liquor* daar in, welke gy filtreeren ſult en bewaren.

Hier uit werden verſcheide andere geneesmiddelen bereid. Het maakt de huid ſchoon en glad. Is pisdryvend, en bequaam in koortſen en alle verſtoptheden.

Hier by telt men ook de

Oleum Petræ naturale.

Welker gebruik is als de *Oleum Philoſophorum.*

ELF

ELFDE AFDEELING,

Van de ZALVEN.

Unguentum adstringens Fernelii.

R. Acaciæ.
Bacc. Myrti.
Balaustiorum.
Cort. Glandium.
Granatorum.
Gallarum immaturarum.
Nucum Cupressi,
Rhois culinariæ.
Mastiches, aa *unc. unam.*

Alles fyn gestooten zynde, laat dezelve in sap van Mispelen en Sleepruimen, vier dagen lang weiken, en droogtse dan sagtjes uit: smelt dan

Olei Rosacei *dikwils met Aluinwater gewasschen, libr. unam & sem.*
Ceræ albæ, *unc. quatuor.*

Dese gesmolten zynde, doet daar het bovenschrevene poeder onder, 't welk gy sult roeren tot het koud is.

Men gebruiktse in scheursels, en kan ook voor een defensyf verstrekken.

Unguentum Ægyptiacum.

R. Æruginis, *unc. quinque.*
Aluminis crudi, *unc. unam.*

Mel-

Mellis optimi, *unc. quatuordecim.*
Aceti fortis, *unc. feptem.*

De *Ærugo* en Aluin fyn geftooten zynde, doet alles by een, en kookt het tot de dikte van een falf.

Sy fuyvert alle fweren, geneeft het bloedige tandvlees, ftuit de gangrenen.

Unguentum Agrippæ,

R. Rad. Bryoniæ recentium, *libr. duas.*
Cucumeris afinini, *libr. unam.*
Scillæ, *libr. fem.*
Iridis, *unc. tres.*
Ari, Ebuli.
Filicis, aa *unc. duas.*

Kookt dit alles tot de wortels byna zagt zyn, doet daar dan *vier pond* oly by, kookt het tot al het vogt vervlogen is, doet het door een doek, en fmelt by defe oli vyftien oncen wit *Wafch.*

F. s. a. Unguentum.

Sy is dienftig in alle waterige gefwellen, vermurwt de verharde klieren: droogt het fog in de borften, verdryft de harde buiken en milten.

Unguentum album Caphuratum.

R. Olei Rofacei, *libr. unam.*
Ceræ albæ, *unc. tres.*

Smelt defe te famen, doet daer by

Caphuræ, *drach. duas.*

Vryft die eerst met een weinig Rosenolie fyn, op het laatste sult gy daar by doen.

Cerussæ tritæ, *unc. sex.*

Roert alles te degen tot het koud is, anders sinkt de Cerussa, en het Wasch stolt boven op.

M. F. Unguentum.

Sy is bequaam tot alle ontstekingen, verbrandingen, roos, schurft, &c. droogt haast alle sweringjes op.

Unguentum Althaa simplex.

R. Olei Mucaginum, *libr. duas.*
Ceræ citrinæ, *libr. sem.*
Resinæ; *unc. tres.*
Terebinthinæ, *unc. un. & sem.*

Smelt alles sagtjens onder een.

Sy doet versagten alle hardigheden. Is goed in borstziekten, zydewee, opblazingen der maage, verkrompe en pynelyke leden, steken der zenuwen, &c.

Droogt de melk in de borsten.

Unguentum Althaa Compositum.

R. Olei Mucaginum, *libr. duas.*
Ceræ citrinæ, *libr. sem.*
Resinæ, [illegible]
Colophoniæ aa *unc. tres.*

Smelt alles onder een, neemt dan onderwyl Gum-

Gummi Galbani.
Hederæ, aa *unc. unam.*

Laat dese te samen in wat Asyn smelten, en een bequaame dikte hebbende, mengt daar by

Terebinthinæ *unc. unam.*

Als het bovenste smeltzel dan byna kout is, soo roert alles onder een.

De kragten zyn als voren, dog doordringender.

Unguentum Apostolorum

R. Olei Communis *libr. duas.*

Laat hier in koken Lithargyrii auri *drach. novem.* tot een behoorlyke dikte van een salf, smelt dan daar by

Ceræ citrinæ.
Resinæ, aa *drach. quatuordecim.*

Gesmolten zynde hebt gy gereed.

Ammoniac, *drach. quatuordecim.*
Bdellii, *drach. sex.*
Galbani.
Opopanacis, aa *unc. sem.*

Dese in wat Edik ontdaan zynde, en tot een genoegsame dikte uitgerookt, doet daar by

Terebinthinæ, *unc. quatuordecim.*

Roeit dese dan by het bovenste byna koud geworden smeltsel: te degen onder een zynde, doet 'er by twee dragmen *Ærugo*, en daar na het poeder.

Aristolochiæ longæ.

Thuris masculi aa *drach. sex.*
Myrrhæ, *unc. sem.*
F. s. a. Unguentum.

Zy suyvert en reinigt alle verouderde sweergaten en fistels, en kan voor een goed digestyf passeren.

Unguentum Arthanitæ.

Neemt het *sap van Radices Cyclaminis*, een pond, of in plaats, so veel kooksel van de drooge en klein gesneden wortelen.
Succi Cucumeris asinini
Butyri vaccini, aa. *libr. sem.*
Olei Irini, *libr. unam.*
Rad. Polypodii quercini *unc. tres.*
Pulpae Colocynthidis *unc. unam & sem.*
Euphorbii *drach. duas.*

Gestooten zynde, laat het eenige dagen weeken: laatse dan sagtjes koken tot de voggen vervlogen zyn; doetse door, en perstse uit, smelt dan hier by
Cerae flavae, *unc. duas & sem.*

En nog warm zynde roert 'er onder *Sagapeni* in Edik gesmolten, doorgegooten en tot een behoorlyke dikte gekookt *drie dragmen. Fellis Taurini*, tot de dikte van honig uitgerookt *unc. sem.* Op het laatste de volgende poederen
Scammonii.
Colocynthidis.
Turbith albi, Aloës.

Bacc.

Bacc. Mezeraei aa *dr. duas & ſem.*
Euphorbii, Myrrhae
Flor. Chamaemel.
Piperis longi.
Zingiberis, aa *drach. unam.*
Salis gemmae, *drach. duas.*
F. s. a Unguentum.

Op den onderbuik geſtreken, *ſegt men* dat doet purgeereren; dood de wormen.

Unguentum Aureum.

R. Olei Communis, *lib. duas.*
Cerae citrinae, *unc. ſex.*
Terebinthinae, *unc. duas.*
Refinae Pini.
Colophoniae, aa *unc. un. & ſem.*

Alles ſagtjes geſmolten zynde ſtrooit daar in, als het byna kout is,

Maſtiches.
Thuris, aa *unc. unam.*
Croci, *drach. unam.*
M. F. Unguentum.

Is een goed *digeſtivum*: bequaam in alle wonden, verkrompe leden en zenuwziektens.

Unguentum Baſilicum, of
Tetrapharmacum.

R, Cerae citrinae.
Reſinae, aa *libr. ſem.*

Olei comm. *libr. duas.*

Sagtjes gesmolten, en byna kout zynde, giet daar een half pond gesmolten Pik onder, en roert het wel onder een.

NB. Indien men de Pik daer onder met malkander smelt, wil de Pik dikwils niet mengen.

Is bequaam alle sweergaten te suyveren en te genesen, trekt alle splinters uit, doet ook de geswellen rypen en doortrekken.

Unguentum Calcis.

R. Succi Lactucae.
Plantaginis.
Solatri. aa *unc. quatuor.*
Olei rosacei, *libr. duas.*

Dit gekookt zynde tot al het vogt vervlogen is, doet het door een doek, kookt dan by de olie:

Lithargyrii auri.
argenti, aa *unc. tres.*

Dese de dikte van een salf hebbende, smelt daar by

Cerae albae *unc. quatuor. of q. j.*
Sevi vitulini *unc. octo.*
Unguenti Rosacei *unc. duas & sem.*

Gesmolten zynde smyt daar de volgende poeders in

Calcis Vivae s. a. lotae & exsiccatae.
Cerussae *unc. duas & sem.*
Tutiae praep. *drach. duas.*

Roert

Roert alles ter degen onder een tot het kout is.

Dese zalf werd gebruikt in verbrandheden, en is niet quaad om te cicatriseren.

Unguentum Diapompholigos.

R. Olei Solani, *unc. sexdecim.*
Ceræ albæ, *unc. quinque.*
Smelt dese met elkander, doet daar dan by
Cerussæ lotæ, *unc. duas.*
Pompholygos præp.
Plumbi usti & loti, aa *unc. unam.*

Dese moeten alle te degen onder een gevreven en gesift werden, sommige præpareeren die op een steen met malkander, om reden datse anders niet wel mengen, of men kan de witte stippels van de Ceruis daar uit zien. Dese dan fyn zynde doet daar by
Thuris *unc. unam.*

En mengt het onder het bovenste smeltsel, roert het zo lange om tot het koud is.

Sy is bequaam in gebrandheid, om te cicatriseren: en neemt d'ontstekingen weg.

Unguentum Enulatum met en sonder Mercurius.

R. Axungiæ porcinæ veteris salitæ, *unc. octo.*
Olei veteris *unc. quatuor.*
Ceræ novæ *unc. duas.*
Laat die sagtjes smelten, doet dan daar by

een Pond Alantswortel, die in Afyn mutw gekookt, geftooten, door een fift gevreven, en wat uitgedroogt is. Doet daar de *Salis communis, unc. unam.* item *Terebinthinæ lotæ unc. duas.* met foo veel *Quikzilver* ter degen onder een geroert by, of diele zonder Quik wil hebben kan s'er aflaaten. Mengt dit by het bovenft fmeltfel.

Men gebruiktfe in alle fchurft en ruidigheid, krawagie en diergelyke, dood ook de luifen.

Unguentum Martiatum.

R. Herb. Abfinthii.
Abrotani, Bafilici.
Calaminthae.
Centaurii minoris.
Chamaedryos.
Cofti Hortenfis.
Illecebrae, Majoranae.
Menthae aquaticae.
Paralyfis.
Sabinae, Salviae.
Sambuci, aa *unc. unam & fem.*
Fol. Lauri.
Rorismarini.
Rutae, aa *unc. tres.*
Sem. Cumini.
Fœnugraéci.
Urticae majoris, aa. *unc. fem.*
Medullae Cervinae.

Adi-

Adipis Urfini aa *unc. tres,*
Butyri *libr. unam.*
Olei Olivarum, *libr. qnatuor.*

Laat defe te famen in een goed deel ryfende wyn, agt dagen lang weeken, kooktfe dan tot al het vogt vervlogen is, perft het door een doek, fmelt daar by

Styracis liquidae, *unc. tres.*
Olei Nucis mofchatae expr. *unc. unam.*
Cerae citrinae *libr. unam.*
M. F. U*nguentum.*

Defe zalf is goed in alle koude gebreken jigt, pyn in eenige ingewanden, verhardingen, opgekrompen en verftuikte leden; alle verwronge zenuwen en pefen, flerecyn &c.

U*nguentum Nervinum,*

R. Unguenti Althaeae, *unc. quatuor.*
Ping. Anatis.
Anferis, Canis.
Felis aa *unc. duas.*
Olei Anethini.
Laurini, Chamaemel.
Lumbricorum.
Vulpini aa *unc. unam.*
Euphorbii.
Petrae, Spicae.
Terebinthinae aa *unc. fem.*
Spir. Vini, *unc. unam & fem.*
Cerae, q. f. of *unc fem.*

 Smelt

Smelt het onder een, en laat het tot een sagte salf werden. Zy is in alle zenuwsiektens dienstig, siet de kragten in *Ung. Martiatum.*

Unguentum Nutritum.

Neemt zeer fyn gevreven Goudglid *lib. sem.* vryft die in een mortier met olie van *Rosen, en Wynedik* van elks soo veel genoeg is, deze moeten daar allengskens by gedaan werden, dan wat Edik, dan wat Olie; dit roert men zoo lange, tot het selve heel wit is. Sommige laten de Lithargyrium te voren eenige dagen in den edik weeken.

Sy is gebruikelyk in alle schurft en ontsteekingen des huids, is droogend en doet ligtelyk een huid wassen.

Unguentum Oculare.

R. Lapid. Calaminaris praep. *unc. tres*
Tutiae praep. *unc. unam.*
Vitrioli albi.
Caphurae, aa *scrup. duas.*
Ung Rosacei, *libr. unam.*
F. Unguentum.

De Campher wryft men met een weinig Roosolie klein, en mengt die by de Roossalf en dan de poedcren.

Men gebruiktse in de ontstekingen der oogleden, is ook goed in andere ontstekingen, doed ook een huid wassen.

Un-

Unguentum Pectorale.

R. Butyri recentis, *unc. sex.*
Olei Amygd. dulc. *unc. quatuor.*
Chamaemelini,
Violacei, aa *unc. tres.*
Adipis Anatis,
Gallinae, aa *unc. duas.*
Cerae albae *unc. tres.*

Alles onder een gesmolten zynde, doet daar by,

Pulv. Radicum Iridis, *unc. unam.*
F. Unguentum.

Dese zalf werd op de borst gebruikt in de hoest en zydewee.

Unguentum Pomatum.

Neemt verse *Verkensreusel* van hare vliessen gesuivert, en in witte Wyn gewassen, *Schapenongel* ook in Wyn gewassen aa *libr. unam.* Geschilde en van haar klokhuyzen gesuiverde *Emmerappelen* of *Aagtenappelen*, en in Rosenwater gekookt, sestien.

Ligni Rhodii,
Sassafras,
Rad. Iridis Florentinae, aa *drach. sex.*
Benzoini.
Styracis Calamitae aa *unc. sem.*

Laat dit alles te samen sagtjes koken, tot de vogtigheid der Appelen vervlogen is, doetze

dan in een doek en zygtſe door.

Sy dient voor de kloven der handen, lippen en borſten, maakt de handen en aangeſicht ſagt en welriekend.

Unguentum Populeum.

Neemt dry pond geſtooten *Populier botten*, of *knoppen*, en ſes pond ongeſouten verſe Verkensreuſel, roertſe ter degen onder een, en laatſe ſoo lange toegedekt ſtaan tot d'ondergeſchreeven Kruyden konnen geplukt worden: als

R. Herb. Bardanae, Hyoſcyami,
Lactucae, Mandragorae.
Papaveris nigri.
Sempervivi majoris.
minoris.
Solani cum baccis.
Violarum.
Umbilici veneris of
Portulacae.

Topjes van Braambeſien, aa *Man. duas.* Welke geſtooten zynde onder de bovenſte knoppen werden geroert en gekookt tot al het vogt vervlogen is, doetſe dan door en bewaertſe.

Sy is ſlaapmakende en verdoovende, verdryft de pyne des hoofts en van andere leden, men gebruiktſe ook in de ambeyen.

Un-

Unguentum Refrigerans Galeni.

R. Olei Rofacei Omphacini, *unc. quatuor.*
Ceræ albæ, *unc. unam.*

Dit werd te zamen gefmolten, en dikwils met kout water gewaffen, en door malkander gefchud, op het laatfte eens met Roofewater, daar by doende een weinigjen Azyn.

Deze doet alle fmerten des huids verkoelen en verfagten; wanneer de kindertjes door de fcherpe pis tuffchen de beenen en billen ontvelt zyn, of de lippen en kin ontfteken zyn.

Unguentum Rofaceum.

Neemt verfche *Verkensreufel* van zyn vliefen gefuivert en eenige reifen gewaffen een pond; bleike verfche *Rofenbladen* van hare knopjes gefuivert, foo veel als 'er onder konnen mengen. Laatze eenige dagen in de Sonne ftaan, laatze eens opkoken, en zygtze door: doet daar weder nieuwe Rofen by, fetfe weder in de Son, kooktze, doetze door, en doet 'er weder foo lange nieuwe Rofen by, tot de Reufel een goede reuk behouden heeft. Bewaartfe dan op het laatfte.

TWAALFDE AFDEELING.

Van de

PLEISTERS.

Emplastrum Betonicæ.

R. Succi Betonicæ, Apii.
Plantaginis, aa *libr. unam.*
Ceræ, *libr. sem.*

Laat alles sagtjes onder malkander koken tot al het vogt vervlogen is, maar wagt u van het aanbranden, moet altyd geroerd worden, smelt dan daar by

Gummi Elemni.
Resinæ Pini.
Terebinthinæ aa *libr. sem.*

Maakt hier rollen van.

Sy suivert en rypt de ettersweilen, werd voor een hooft- en beenbreukpleister gehouden, is goed voor versche wonden.

Emplastrum Diachalciteos, dat is, *Diapalme.*

R. Olei Veteris.
Lythargyrii auri aa *libr. tres.*

Kookt dese met een mingelen regenwaters, tot deselve een bequaame dikte van een pleister heeft, geduurig omroerende met een Palm-

Palmhouten spatel, en water by doende, anders sou deselve swart werden. Zyn dikte hebbende, smelt daar by

Verse gesuiverde Verkensreusel, *libr. duas.* Kooktse dan nog een weinig, tot de dikte hoog genoeg is, 't welk gy proberen kond met uw spatel in een kom kout water te laten druipen. Dik genoeg zynde set het van 't vuur; laat het wat styven, giet 'er het water af, en roert daar onder vier oncen gestoten *Chalcitidis usta*, of *Vitriol. alb.* Roertse geduurig om met een palmhouten stamper, wort met het roeren en door elkander kneden witter.

Maakt 'er dan rollen of.

Zy geneest alle sweren en wonden, doet de huid groeijen, is goed in jigt en flerecyn, en op de fistels te leggen.

Emplastrum Diachylum Simplex.

R. Olei Mucaginum, *libr. tres.*
Lithargyri auri, *libr. un & sem.*

Kookt dese te samen sonder water, tot een behoorlyke dikte, en maakt 'er rollen uit.

De kragten zyn als voren.

Emplastrum Diachylum cum Gummi.

R. Olei Mucaginum, *libr. octo.*
Lithargyri auri, *libr. quatuor.*

Kookt

Kookt dese op de wyse als in de Diapalma gesegt is: het water afgegoten zynde, smelt daar by Ceræ *libr. sem.* ondertusschen hebt gy uwe Gommen gereed.

Als: Ammoniaci, Galbani.
Opopanacis.
Sagapeni aa *unc. quatuor.*

Met Edik gesmolten, gesuivert, en tot een goede dikte gekookt; doet daar by

Terebinthinæ *libr. sem.*

Het bovenste dan byna koelende, giet daar allengskens de Gommen en Terpentyn by, en maakt 'er rollen van.

Deselve is versagtende, ettermakende, suiverende en genesende.

Emplastrum Gratia Dei, met en sonder Ærugo.

R. Ceræ novæ, Resinæ.
Sevi hircini, aa *unc. quatuor.*
Terebinthinæ, *unc. duas.*

Dit gesmolten zynde, doet daar by het poeder van

Ærugo, Mastix.
Olibanum aa *drach tres.*

Koud geworden zynde, maakt 'er rollen af: diese nu sonder *Ærugo* begeert, kan 'er die aflaaten.

Sy is goed op swerende vingers en exteroogen aan de voeten.

Em-

Emplastrum Griseum , of *Lapidis Calaminaris.*

R. Ceræ albæ, *unc. un. & sem.*
Sevi hircini, *unc. duas.*
Terebinthinæ, *unc. unam.*

Dese gesmolten zynde, doet daar de navolgende poeders by.

Lap. Calaminaris præp. *unc. unam.*
Lithargyrii *unc. duas.*
Cerussæ.
Tutiæ aa *un. sem.*
Thuris *drach. quinque.*
Masticheς *drach. tres.*
Myrrhæ *drach. duas.*
Caphutæ *drach. un. & sem.*

Koud zynde, kan m'er rollen af maken.

Sommige koken de *Lythargirium* met de *Sevum hircinum* , en wat water, tot de dikte van een pleister.

Sy is deftig om te cicatrizeren.

Emplastrum Meliloti.

R. Resinæ.
Sevi hircini aa *unc. quatuor.*
Cerae citrinae , *unc. octo.*
Olei Spicae , *unc. duas.*
Majoranae *q. s.* of *unc. octo.*

Set dit te smelten , een weinig koud geworden zynde , doet daar by *Gummi Ammoniaci* , *drach. decem.* eerst in wat Brandewyn

wyn of water gesmolten (want Azyn is hier niet dienstig) gesuivert en tot een goede dikte gekookt onder welke gy den *Terpentyn drie lood*, moet mengen, dit gedaan zynde, stroit 'er de volgende poederen by

Summ. Meliloti *unc. sex.*
Fol. Absinthii, Majoranæ.
Flor. Chamaemeli.
Sem. Fœnugraeci.
Bacc. Lauri.
Rad. Althaeae aa *drach. tres.*
Cyperi, Iridis Flor.
Spicae Nardi Indicae.
Cassiae ligneae.
Sem. Ammios, Apii.
Cardamomi minor aa *dr. tres. & sem.*
Bdellii.
Styracis Calamitae aa *drach. quinque.*
Ficus siccatas. *No.* 12.

Wel onder een gekneed zynde, maakt 'er rollen af.

Zy zyn bequaam om alle hardigheden te vermurwen, tot etter te brengen, of te verdryven.

Emplastrum Minii.

R. Minii *libr. unam.*
Olei comm. *libr. duas.*

Kookt dese met elkander in wat water tot een bequame dikte van een pleister, smelt daar by, het water afgegoten hebbende:

Cerae

Cerae *libr. sem.*
Terebinthinae *unc. quatuor.*

Byna koud geworden zynde, ſtroit 'er allengskens by

Plumbi uſti praep. *unc duas.*

Maaktſe tot rollen.

Zy is deſtig in wonden, oude en quade ſweren te geneſen. Item voor de jigt en fleerecyn. Doet ook cicatrizeren.

Emplaſtrum Mucilaginum.

R. Olei Mucaginum, *unc. ſex.*
Cerae citrinae, *unc. viginti.*

Geſmolten, ende byna kout zynde, roert daar onder:

Ammoniaci. Galbani.
Opopanacis.
Sagapeni aa *unc. ſem.*

Deſe met wat Brandewyn of water geſmolten, door gedaan en tot een genoegſame dikte gekookt zynde, mengt daar onder

Terebinthinae *unc. duas.*

Dit wel gemengt zynde, doet daar op het laatſte onder.

Croci *drach. duas.*

En maakt 'er rollen af.

Sommige weiken de Saffraan eerſt in wat Limoenſap om de pleiſter des te geelder te maken, dog verderft de kragten der pleiſter, maar het ſoude beter in brandewyn zyn.

Dese Pleister is van kragten als het *Empl. Meliloti*, dog niet soo sterk.

Emplastrum Oxycroceum.

R. Cerae citrinae.
Colophoniae, aa *unc. sex.*

Gesmolten zynde, laat het byna kout werden, giet dan daar by ses oncen gesmolten en byna lauw *Scheepspik*, daar na de
Ammoniaci.
Galb. aa *unc. duas.*

Eerst in Asyn ontdaan, gezuivert en tot een pleisters dikte gekookt, onder welke men doet.
Terebinthinæ *unc. duas.*

Dit wel onder een gekneed zynde, smelt daar by de poederen van
Croci Britannici.
Mastiches, Myrrhæ.
Thuris, aa *unc. duas.*

Roert alles wel onder malkander, en maakt 'er rollen af.

Men gebruiktse tot gebroken beenen, pynelyke deelen, en tot oude verhardingen, is goed om een *Callus* te doen groeyen.

Emplastrum Ranarum met en zonder Quikzilver.

R. Ranas viventes in vino lotas xij.
Lumbricorum terrestrium vino lotorum *unc. septem.*

Fol.

Fol. Matricariae.
Flor. Schœnanthi.
Stœchados aa *Man duas.*
Succi Rad. Ebuli.
Enulæ campanae.
Olei Chamaemelini.
Anethini.
Liliorum aa *unc. quatuór.*
Vini generosi *libr. quatuor.*

Laat dit eenige dagen ſtaan weiken, kookt het dan ſagtjes tot de vogtigheid vervlogen is, en doet by het doorgeſygde

Lithargyrii auri *libr. duas.*

Kookt dit te ſamen met water of wyn tot de dikte van een pleiſter, doet daar dan by

Ol. Spicae *unc. quatuor.*
Crocini *unc. duas.*
Axungiae porcinae *libr. duas.*
Pinguedinis vitulinae *libr. unam.*
Olei Laurini genuini *unc. octo.*

Laat dit nog een weinig koken, doet 'er dan ſoo veel *wit Was* by dat het dik genoeg is, mengt dan

Argenti vivi *unc. octo.*
Terebinthinae clarae *unc. quatuor.*

Onder een; doet daer by Styracis Liquidae *unc. tres.* byna koud geworden zynde, giet het by elkander, en op het alderlaatſte het poeder.

Thuris Maſculi *drie lood.*
Euphorbii *drach. decem.*

Maakt 'er dan rollen van. Die 'er geen

Quik-

Quikzilver wil by hebben kan s'er af laten.

Sy is bequaam om de pyne der gewrigten te stillen, soo in de jigt, flerecyn, als van Venusziektens herkomstig. Men gebruiktse ook op verhardingen, Tophen en Scirrhen.

Emplastrum ad Rupturas Fernelii.

R. Acaciae verae.
Aristolochiae longae, rotundae.
Balaustiorum.
Cupularum Glandium.
Fabarum.
Gallarum immaturarum.
Malicorii.
Myrtillorum.
Nucum Cupressi.
Sem. Plantaginis aa *unc. sem.*

Alles gestooten zynde, laat het twee dagen in *Rozenedik* staan weiken, droogt het dan uit, doet by 't poeder 't geen volgt.

R. Rad. Consolidae majoris.
Filicis.
Osmundae regalis.
Herbae Caudae equinae aa *unc. unam.*
Aloës. Mastiches.
Myrrhae. Mumiae.
Thuris aa *unc. duas.*
Boli Armenae aceto lotae.
Lap. Calaminaris praep.
Lithargyrii auri.

Sanguinis Draconis. aa *unc. tres.*

Laat dit gezamentlyk een fyn poeder werden.

Picis navalis *libr. duas.*

Cerae *libr. unam.*

Terebinthinae q. f. of *unc. octo.*

Dit zagtjes gesmolten zynde, doet daar allengskens de bovenstaande poeders in, en laat het tot rollen gekneed werden.

Desselfs gebruik is in gescheurtheid.

Emplastrum Stichticum Paracelsi.

R. Olei Hyperici *libr. duas.*

Lithargyrii auri *libr. un. & sem.*

Kookt deze gelyk de *Diapalma* tot de dikte van een pleister, smelt daar by

Olei Laurini genuini *unc. duas.*

Cerae citrinae *libr. sem.*

Gesmolten en byna koud zynde, mengt daar onder

Ammoniaci *unc. duas.*

Ga'bani.

Opopanacis aa *unc. unam.*

Deze gezuivert, doorgegoten, en tot een behoorlyke dikte gekookt zynde, doet daar onder.

Terebinthinæ *unc. quinque.*

Roert dan alles by het bovenste ter degen onder een, stroyt 'er dan het volgende poeder onder

Bdel-

Bdellii *unc. duas.*
Myrrhae, Olibani.
Rad. Aristolochiæ longae, rotundæ,
Dictamni albæ.
Magnetis praep. aa *unc. unam.*

Kneed alles wel onder een, en bewaardse in rollen.

Dezelve doet alle splinters uittrekken, geneest alle wonden en steeken, weert alle toevallen af, geneest en zuivert alle oude sweeren, en doet het vleis groeyen.

Ceratum Santalinum.

R. Olei Rosacei Omphacini *unc. novem.*
Smelt daar soo veel *wit Was* in tot het byna de dikte van een *Ceratum* heeft, byna koud zynde doet daar onder
Caphurae *drach. duas.*
Eerst met een weinig Oli van Rosen fyn gevreven, op het laatste kneed 'er de volgende poederen onder:
Santali rubri *drach. decem.*
albi, citrini aa *drach. sex.*
Flor. Rosarum rub. *drach. duodecim.*
Boli Armenae, *drach. septem.*
Spodii ex ebore *unc. sem.*
Laat dit een *Ceratum* werden.

Sy werd in de ontstekingen en pyne der maag, lever en andere deelen gebruikt.

Ceratum Stomachicum Galeni.

R. Olei Rosacei Omphacini, *libr. unam*, Smelt daar soo veel *Was* by, tot het een dikte van een *Ceratum* heeft (dat is een weinig dunder als een Pleister, en wat dikker als een Salf) doet dan daar de volgende Poederen onder.

Mastiches.
Rosarum rubr. aa *drach. viginti.*
Fol. Absinthii, *drach. quindecim.*
Spicae Nardi Indicae, *drach. decem.*

Laat het een *Ceratum* werden.

De kragten zyn om de maage en lever te sterken, het braken te beletten, en de koking te vorderen.

Sparadrapum, of *Tela Gualteri.*

R. Olei Rosacei Omphacini. *libr. sem.*
Sevi arietini, *unc. quatuor.*
Lithargyrii.
Minii, aa *unc. tres.*

Rookt dit met een goed deel waters, tot de dikte van een Pleister, smelt daar by

Cerae albae *unc. decem.*
Caphurae *unc. sem.* met wat oly van rosen klein gemaakt.

Stroit daar de volgende Poeders onder.

Boli Armenae.
Mastiches.
Plumbi usti praep.

Thuris.

Tutiæ præp. aa *unc. sem.*

Alles wel onder een geroert, en nog warm zynde, doopt daar linnen lappen in, die gy over een beolyd bert kond uitspannen en uit rekken.

Dese dient op verouderde sweren, om de huid te doen groeyen, tegen het doorleggen van het lighaam, en kan ook tot fistels gebruikt werden.

Ruptorium Commune.

Neemt seer sterke Zeepzieders loog, rookt die uit totse droog is, en bewaartse.

Sy is bequaam om gaten en fontenellen te byten.

Lapis Alchymiæ.

R. Vitrioli Rom. *libr. unam.*

Aluminis *libr. sem.*

Tartari albi.

Vitrioli albi, aa *unc. quatuor.*

Boli comm.

Lapid. Calaminaris, aa *unc. duas.*

Æruginis.

Cerussæ, aa *unc. unam.*

Fyn gestooten zynde kooktse in een goed deel wyn-edik tot de hardigheid van een steen.

Suivert ook de oude sweergaten, byt het over-

overtollige vlees weg, geneeſt de ſchurft, en voortloopende ſweeren, ſtuit de *Gangrana* en *Sphacelus*; is goed in ontſtekingen der oogen als anders, geneeſt de loſſe tanden en bloedend tandvlees, ſtilt de tandpyn.

DERTIENDE AFDEELING.

Van de bereidingen eeniger enkele Medicynen.

Aloës Nutritio door het ſap van Roſen.

NEemt *Aloës Socotorinæ lucidæ tritæ q. v.* ontdoet deſelve in *Sap van bleeke Roſen q. ſ.* droogtſe dan weder; doet daar weder ſoo veel ſap by, laat het droogen, en doet dit eenige reiſen.

Sy doet ſagtjes purgeren, herſtelt de maag, dood de wormen, en wederſtaat alle bederfenis.

Æris uſto.

Neemt kopere Platen, doetſe in een ſmeltkroes, en ſtrooit tuſſchen yder Plaat wat geſtoten Swavel, ſetſe dan in 't vuur te branden en de overgeblevene Aſſche kan men, met water dikwils op te gieten, aſſoeten.

Gewaſſen Kalk of *Calx Lota.*

De Kalk klein gevreven zynde, giet men

daar eenige reisen regenwater op, het Poeder gesonken zynde, werd het water weder afgegoten, en dat soo lange gedaan tot het Poeder soet is, eindelyk giet men daar eens rosewater op en af, en werdt dan gedroogt.

Het water dat 'er afgegoten werd, kan verstrekken voor het *Aqua calcis* om in swe-ringen en verbrandingen te gebruiken.

De *Calx Lota* doet cicatriseren en opdrogen.

Geprepareert Staal.

Neemt gevylt Staal dat suiver is, giet daar *wyn-edik* op, en laat het in de zonne droogen, giet daar weder nieuwe op, en laat het weder droogen, doet dit soo dikwils tot gy deselve op een steen kond prepareren, 't welk gy met kaneelwater tot een ontastelyk Poeder kond vryven, dat is, soo lange tot het tusschen de tanden niet meer en kraakt.

Met Azyn bereid, segt men alle vloeden te doen stoppen.

Gemeene bereyding van Cornu Cervi, Ebur, en andere gebeenten.

De Beenen, of Horens in stukken gebroken, werden in een smeltkroes soo lange gebrand tot se wit zyn; seer fyn gevreven zynde, wast menſe eenige reisen in rose-water

water af, en werden eindelyk op een marmersteen gevreven, en in koekjes gemaakt, 't welk geschied wanneer men die op een onverglaalde schotel laat druppen.

Een andere wyse om beenen te bereyden.

Wanneer men *Aqua vitae*, of eenige andere cordiale wateren distilleert, werden de Beenen of Horens met een touwtjen in den helm gehangen, 't welk eenige reisen herdaan werd, en op het laatste murruw werdende, vryft men die tot fyn Poeder.

Bereyding van Coriander en Comynzaad.

Het Coriander of Comynzaad werd vier en twintig uuren in den edik geweekt, en daar na gedroogt.

Elaterium.

Neemt soo veel wilde Comcommers, (Esels Comcommers gesegt) die binnen de agt dagen vergadert zyn, als genoeg is.

Snydse voorsigtelyk met de punt van 't mes in het midden van 't steeltjen, op dat de rype saden, sonder de vrugten te duwen, in een wyde pot komen te springen.

Uit de vrugten nu, boven op een Seef doorsnydende, wert het overige zaad en slym uitgedaan en in een marmere mortier.

met een houte ſtamper geſtooten, allenxkens het vogt dat uit de vrugten geloopen is, met een weinig regenwater daar opgietende, vergaderende; dit moet alles met warme handen gehandelt werden, tot dat de olyagtige vettigheit uit het zaad en de *Pulpa* door een ſeer fyne nieuwe Seef gevreven werd, welke op het ſand, tot een dikte van Pillen allenxkens werd uitgerookt.

Het is ſeer ſterk purgerend, dryft de weiachtige vogten uit; verwekt de ſtonden, doodt de vrugt, derhalven werd dit weinig gebruikt.

Doſis grana ii. iv. en vi.

Bereiding van Eſula en Helleborus.

Neemt de baſten van de *Eſelwortel*, of neemt *Helleborus* wortel q. ſ.

Weektſe in ſcherpe edik in een matige warmte, en droogtſe, aldus werden meer andere dingen bereid.

Bereiding van Lacca.

Neemt onſuivere *Lacca* (want de ſuivere kan men ſonder te ſuiveren gebruiken) ſoo veel gy wilt, breektſe een weinig in ſtukken, kooktſe dan in water, waar in eerſt

Rad. Ariſtolochiæ longæ *en*
Schœnanthi aa part. æquales.

Gekookt zyn, tot de vuiligheid op de grond komt

konit te ſinken en het klare boven is, 't welk gy ſult afgieten en in de Sonne of op een warme plaatſe droogen.

Zy is goed in alle verſtoptheid en leverſiekte.

Bereiding van Lapis Calaminaris.

Bluſt de *Lapis Calaminaris* driemaal in *Aqua Plantaginis* en *Roſarum*, vryftſe daar na fyn op een marmerſteen, en droogtſe in koekjes.

Bereiding van Lapis Lazuli.

Brandſe eerſt in een kroes en vryftſe op een ſteen met regenwater, en waſtze daar na met rooſewater of meliſſe water af, ſoo lange tot het water klaar blyft.

Lapidum Pretioſorum,
Corallorum,
Margaritarum,
Oculorum Cancri,
En andere meer hare bereiding.

Neemt ſeer witte uitgeleſene Paarlen of andere Geſteenten, vryfſe in een marmere ofte glaſe mortier met een glaſe ſtamper, daar eenige droppen roſewater by doende; vryſt ſoo lang totſe ſoo fyn zyn, dat het Poeder tuſſchen de tanden niet meer en kraakt: en droogt het.

Zyn hartſterkende, en alle zuur t'onderbrengende.

Bereiding van Opium.

Smelt uw *Opium* in Brandewyn, gietſe door een doek en rooktſe uit tot de dikte van Pillen.

Gebrand lood.

Neemt loode platen, ſtroit tuſſchen deſelve geſtooten ſwavel, doetſe ſoo in een nieuwe pot: ontſteekt die, en roert het lood, met een yſere ſpatel, zoo lange om, tot het in aſſe geraakt is.

Bereidinge van Scammonium.

Vult eenige uitgeholde Queappelen met *Scammonium*, ſtoptſe toe, en braadſe in den oven of onder de aſſche, totſe gaar zyn, doet 'er de *Scammonium* dan uit en bewaartſe. Deſe wert een *Diacrydium*, of *Diagridium* genoemt.

Bereiding van Tutia.

Laat de *Tutia* driemaal in uw ſmeltkroes gloeyen, en bluſtſe driemaal in roſewater, ſtootſe fyn, en bereidſe met roſewater op een ſteen.

Cal.

Calcinering van Vitriool.

Laat de gestoote Vitriool in een onverglaasde pot op een sagt vuurtjen tot se wit wert, gedroogt werden, geduurig sterk omroerende, op datse niet aansitte of versteene. Daar na het vuur vermeerderende brandse een vierendeel uurs totse rood is.

AANHANGSEL,

Van eenige benoemingen, door welke verscheide dingen met een woord uitgesproken werden.

Vyf openende Wortelen.

Apii, Asparagi, Fœniculi, Petroselini, Rusci *of* Graminis.

Vier versagtende Kruyden.

Althaea, Beta, *of* Parietaria, Malva, Violaria.

De vyfhairige Kruyden.

Capillus Veneris.
Phillitis, *of* Lingua cervina.
Polytrichum, *of* Trichomanes.
Salvia vitæ, *of* Ruta Muraria.
Scolopendrium, *of* Ceterach.

Drie cordiale Bloemen.

Boraginis, Buglossae, Violarum.

Vier groote warme Zaden.

Anisi, Cardamomi, Cumini, Fœniculi.

Vier kleyne warme Zaden.

Ammios, Apii, Carei, Dauci.

Vier groote koude Zaden.

Cucumeris, Cucurbitae, Citrulli Melonum.

Vier kleyne koude Zaden.

Cichorei, Endiviæ, Lactucæ, Portulacæ,

Vyfderley gruyseling van dierbare Gesteenten.

Granati, Hyacinthi, Sapphiri, Sardi, *of* Carneoli, Smaragdi.

Van de Medicinale gewigten en maten, gelyk men hedendaags gebruikt.

Met derzelver teekenen:

Gr. gr. een Grein, wegende soo veel als een gemeen gerste koorn.

℈. *scrup*, een scrupel, doet twintig grein.

ʒ. *Drach.* een Drachma, doet drie scrupels.

℥. *Unc.* een once, weegt agt drachme.

℔. *lib.* een pond, doet twaalf oncen.

lb. ß *libr. sem* een half pond, weegt ses oncen.

Quart. Quartarius, doet drie oncen.

M. *Manipulus*, is een hand vol, of soo veel als men met de hand kan grypen.

P. *Pugillus*, is soo veel als men met de uiterste vingers grypt.

Pinta, doet in vogtigheid omtrent twintig oncen.

No. *Numero* } aldus telt men de vrugten.
Par. *paria*, dubbel getal. }

ā āā. *ana*, dat is, van elks even veel getal gewigt of mate.

Part. æq. van elks even veel.

Q. s.

Q.S.q.ſ. *quantum ſufficit*, ſoo veel genoeg is.
Q.V.q.v. *quantum vis*, ſoo veel gy wilt.
Q.Pl.q pl. *quantum placet*, ſoo veel u belieft.
S.A.ſ.a. ſecundum artem, na de konſt.
S.S.S. *Stratum ſuper ſtratum*, wanneer men met ſwavel of ſout tuſſchen eenige loode platen of iets anders ſtroit.
B.M. *Balneum Mariæ*, of *maris.*

BLADWYZER

Van de Gecomponeerde

MEDICAMENTEN,

Die men in de Winkels bewaren moet.

V

Enu-

Myr-

AANWYZER

Der siekten en genesinge, begreèpen in de Amsterdammer Apotheek.

Discu-

Pees

Stop-

E Y N D E.

